Алимжан Һебақиев

Уйғур хәлқиниң мақал вә тәмсиллири

Топлиғучилар:Алимжан Һезбақиев; Савутжан Надирий; Шайим Шаваев

«КАЗакпарат»
Алматы
2003

ББК 83.3 - Уйг. 7–5
À48

Редактор: Филология пәнлиринин доктори **Алимжан Тиливалди**

Уйғур хәлқининң мақал вә тәмсиллири.
- Алмута, «КАЗақпарат». 2003 – 314бәт

ISBN 5-605-00649-5

Мәзкүр китапқа, ахирқи әллик жил мабайида, елимизда вә Шинжаң Уйғур автоном районида нәшир қилинған уйғур хәлқининң мақал вә тәмсиллири мәнави жәһәттин ениқлинип вә рәтлинип киргүзүлди.

·4702250201-101
402(05)-03

ISBN 5-605-0049-5

Муққәдимә

Тилға бай хәлиқ бирдин мақал - тәмсиллири, ләтипилиридинла мәлүм. Мәзмунға бай, чаққан вә йеник, авам хәлиққә бирдин чүшинилик бу қедимй еғиз ижадийити жүрәккиму шунчелик йеқин. У шундақла әвлаттин әвлатқа өтүп, сақлинип келиватқан мәдәний вә мәнавий мирас. Мәйли, әдәбий, мәйли, жанлиқ тилимизда болсун, турмушта охшашла кәң қоллинип келиватқан есил сөз маржини.

Мақал-тәмсилләрниң маһийити әдәбиятниң өзгә жанирлиридин кам әмәс. Униңдиму хәлиқниң арзу-арманлири, йүксәк мәхсити, хаһишлири өз ипадисини тапқан. Мәхсәтқисқа ейтилғанжиғинчақ сөзләрдә аян, һаят һәқиқити - мужассәм вә жәм. Уларниң бирисигә шәк кәлтүрүши мүмкин әмәс. Бирақ, бөлүнгән билән, улар худди бирисиз-бири йоқтәк сезилиду. Һәрһалда сәл пәрқи бар. Мәсилән, мақал үлгә-ибрәт вә савақ болуш хусусийитигә егә һалда мәлүм ритм, жүмлидин аһаңдашлиққа қурулған ихчам һәм һекимәтликсөздур. Тәмсил болса, уттур вә нәқ, амма тәнә яки көчмә мәнада ухтуруш амилиға қабил. Ейтайли, һаятта пат-пат учрушидиған беәдәп аддийәхлақ нормисиға зит, өзгиләр үчүн көзгә чиққан сөгәлдәк сезилидиған камчилиқ-һилләтләрни асанла ипадиләп бериду. Мөшүкпияз йегәндәк, дәйду мәсилән. Бу йәрдә гәп бирәр шәхсиниң қамлашмиған қилиғитоғурсида болуватиду.

Қийасий тәсвир дегән ибарә бар. Буму тәмсилгә хас хусусийәт. Аттин чүшсә, үзәңгидин чүшмәпту, дегән даратма сөз шуниң яхши мисали. Чүшинишликки, бу

һакавур, өзигә бақмай, өзгини яратмай жүридиған бәзи кимсәрләргә нисбәтән ейтилған наразилиқ ипадиси.

Жәмләп ейтқанда, мақал вә тәмсилниң күндүлүк һаят тәрзимиздә тәрбийәви, болупму яш өсмиләрни, әһмийити наһайити зор. Тиллимайду, рәнжитмәйду, ейтип қойиду, болди. Хуласини һзиңиз чиқириң.

Биздә тәрбийә васитиниң муһим бир қисими – мақал-тәмсилләр алаһидә китап болуп буниңдин көп жил муқәдәм(Қазақстан дөлити мустәқил болуштин илгири), толуқ әмәс һалда, аз санда(тиражда) нәшир қилинған еди. Һазир улар қәйәрләрдиду қалдидә, қисқиси, жүтүп кәтти. Әслидә хәлиқ даналиғи – бу еғиз ижадийити һәр қачан қолумизда (Һәр бир уйғур аилисидә) болғини хоп. Болупму бүгүнки күндә балилиримиз(өзимизму) тилни унтуп, барған вақтимизда мақал-тәмсилниң атқуридиған вәзиписи интайин зор.

Мақал-тәмсилни көп билгән вә униң мәнасиға чоңқур чүшәнгән кишиниң һаятқа көз қариши, ой-икри, мүжәз-хулқи,муһәббити, иш-һәрикити, адәмгә болған қәдри-қиммити алаһидә болиду. Шуңлашқа, мақал-тәмсилләрни, болупму яшлар, чоңқур вә әтраплиқ үгиниши керәк.Униң үчүн мәктәпләрдә әдәбийәт дәрислигидә(биринчи синиптин башлап орта билим алғичә), бу жанирға беғишланған савақларни, яшлар вә жамаәтчилик арисида бу жанирға беғишланған учрушушларни, конкурсларни өткүзүш керәк. Мақал вә тәмсилләрни кәң жарий қилиш зәрүр.

Қолуңиздики бу китап әйнә шу хәйирхақлиқ йүзисидин, ана тилимиз – Уйғур тилиниң барһаятлиғи вә баркамаллиғи үчүн нәшир қилинди.

Илаһә: Бәзи бир мақал-тәмсилләр өз ара охшап кетиду. Уларни бирла сөз айрип туриду. Мәсилән «Қойчиниң тәйиғидин қорқ...», йәнә биридә «қойчиниң тәйиғидин сақлан...», жүмлидин ахирқит пеил һәр хил ейтилиду; «Олтарған қиз орнини(лайиғини) тапар» в.б.

Китапта хәлиқ арисида кәң таралған мәзкүр мақал-тәмсилләр қандақ тәләппүз қилинса, шундақла берилди. Қайсисини қобул қилиш * китапхан ихтиярида.

Вәтән, хәлиқ, әл - жут

А̀дәм, вәтән - әлдә яхши, аққуш - дәрия-көлдә.

Адәмни туғулған йәргә тартиду, иштни -тойған йәргә.

Алваң тола әл йоқсул.

Ана вәтиниң (жутуң) - алтун бөшүгиң.

Ана вәтиниңгә муһәббәт бағла.

Ана вәтән етиги кәң.

Ана вәтәнгә муһәббәт, өзгә вәтәнгә - һөрмәт.

Ана жутниң қәдрини айрилмастин туруп бил.

Ана жутта - аләм өзәңниң.

Ана жутуң аман болса, рәңги ройиң саман болмас.

Ана сүтини бәргән вәтиниңгә муһәббәт бағла.

Асарәтлик әлдә һалавәт йоқ.

Әзимәт - әлгә ғенимәт.

Әзимәткә әл йөләк.

Әл - тоққузуң тәл.

Әл "пүһ" десә боран чиқипту.

Әл аман - достлар аман.

Әл аман - шәһириң аман.

Әл аманлиқни тиләр, дүшмән - яманлиқни.

Әл бар йәрдә , әр бар, әр бар йәрдә, әл бар.

Әл бар йәрдә, әр хар болмас, әр бар йәрдә әл хар болмас.

Әл басмиған йәрдә көп жүрмә.

Әл бешиға чүшкән иш әр бешиға чүшиду.

Әл билән кесилгән қолдин қан чиқмас.

Әл билән өлүм - бәжайики той.

Әл бәргәндә, достуң болсун, йәр бәргәндә - қошуң.

Әл ичи - алтун бөшүк.

Әл йәклигәнни, йәр йәкләр.

Әл қаян, сән шу ян.

Әл қәдрини билмәйду, мусапирлиқ тартмиған.
Йәр қәдрини билмәйду, тәрләп кәтмән чапмиған.

Әл қозғалса, тәхт қозғилар.

Әл һөкүми - лилла.

Әл хени билән, һәшқиз ери билән.

Әлгә баққан хар әмәс.

Әлгә барсаң елип бар, ялған сөзүңни қоюп бар.

Әлгә бәрсәң ешиңни, әрләр силар бешиңни.
Иштқа бәрсәң ешиңни, иштлар ғажар бешиңни.

Әлгә қайтмақ әйип әмәс.

Әлгә қетилған әл болур, ажралған - йәр.

Әлгә кирсәң елиңчә, суға кирсәң - белиңчә.

Әлгә қошулсаң, әр болисән, әлдин айрилсаң, йәр болисән.

Әлгә әл қошулса - дөләт, әлдин әл кәтсә - қиямәт.

Әлгә хизмәт, алий һиммәт.

Әлгә яққан хар болмас, жутқа яққан - зар.

Әлгә яманлиқ әйлигәнни ариға алмас һеч киши.

Әлдә абройиң болса, теңиғиң тағда қалмас.

Әлдә болса, әллик жилдин кейинму тепилар.

Әлдә жүргән әл тонуйду, түздә жүргән - йәр.

Әлдин - әлгә нәп.

Әлдин бешиңни тартқиниң, ай-күниңниң патқини.

Әлдин кәттиң , бәлдин кәттиң.

Әлдин кәчкичә, жандин кәч.

Әлдин ненини айимиған жениниму айимас.

Әлдин яғқан қут - көкләм ямғури.

Әл-жутуң инақ болса - харлиқ йәтмәс.

Әллик жилда әл йеңилинипту, йүз жилда - қазан.

Әлни сеғинған айға бақар, жутуни сеғинған - сайға.

Әлни келиштүргүчи - чапанға түгмә тақиғучи.

Әлниң қулиғи - әллик.

Әл сөйгәнниң йоли очуқ.

Әлниң күчи - көкләм кәлкүни.

Әл һиммити дәрия.

Әқиллиқ - жутниң ағиси, һүнәрвән - жутниң чакари.

Әр қәдрини әл биләр.

Әр қерисиму, әл қеримайду.

Әр номуси - әл номуси.

Әрдин өтмәк бар, әлдин өтмәк йоқ.

Әрниң иши әл билән.

Әрниң ғеми әлдә.

Бағ мевиси билән ават, жут - адими билән.

Баравәрлик - әлдә тәңлик.

Булбул чимәнни сөйәр, адәм - Вәтәнни.

Вәтини йоқ - дәйди.

Вәтән үчүн өлмәклик - адаләттур.
Хәлиқ үчүн көймәклик - саадәттур.

Вәтәнни сөймәклик - иманниң жүмлисидә.

Вәтәнниң ишқи - күнниң иссиғи.

Вәтәнсиз адәм һаяти - матәм.

Вәтәнсиз оғул - чимәнсиз булбул.

Вәтәнсиз әр - һосулсиз йәр.

Жут етиги кәң.

Жут кәлсә, иштниң тойи.

Жутуң чөл болсиму, уни ават қил.

Жутуңда немә барлиғини, өзгә жуттин сора.
Өйүңдә немә барлиғини - хошнаңдин сора.

Йери байниң, ели бай.

Йолдин азсиму, жутидин азмапту.

Жут ишиги кәң.

Жут қоғдисаң өсәрсән, қоғдимисаң өчәрсән.

Киши жутида баш болғичә, өз жутуңда таш бол.

Киши жутида полу йегичә, өз жутуңда зағра йә.

Кишиниң жутида султан болғичә, өз жутуңда ултан бол.

Мәмликәт хәлқи билән.

Мәсләкдаш әлгә йеға йоқ.

Өз елидә мәргия, яқа жутта шум буя.

Өз елиңниң ненини йә, кечә-күндүз ғемини йә.

Өз жутида гүжгүнәк һәм ғаз алур, һәм өдәк,
Киши жутида боз лачин нә ғаз алур, нә өдәк.

Өз жутини сөймигән, өзгә жутни сөйәлмәс.

Өз жутуң - туққан ана, киши жути - өгәй ана.

Өзәң үчүн күләрсән, Жутуң үчүн өләрсән.

Үгрини ташлап талқан йәпту, жутини ташлап арман йәпту.

Таж-тәхтиң, әлдә бәхтиң.

Таш чоңаймас, әл қеримас.

Туғулған йәрниң тешиму тонуш.

Туғулған йәрниң торғуйиму йеқимлиқ.

Урушқан әлдә бәрикә йоқ.

Чөл болсиму жут яхши, аз болсиму - қут.

Сән таш санисаң, хәлиқ қум санайду.

Хам терини ашлисаң ултан болур,
Яхши әлниң ялғузи султан болур.

Хәлиқ ейтмас, ейтса хата ейтмас.

Хәлиқни алдаймән дегиниң - өзәңни алдиғиниң.

Ялғузчилиқ яқа жутта билинәр.

Яриңни гүл арисидин издә, әркиңни - әл арисидин

Ата-ана, пәрзәнт, аилә - турмуш, өй, қом-қериндаш, хошна

Аброй келинниң, дөләт - хенимниң.

Ағида қалдиң - еғилда қалдиң, йәңгидә қалдиң - йеғида.

Адәм болидиған бала йешидин мәлүм, галди-гулдуң бала - бешидин.

Адәмниң мевиси - бала.

Ажиз киши - өй бәхти.

Ажизға ата бол, житимға - йөләк.

Ажизи йоқ өйниң берикити йоқ.

Ака - ини яман десәң, яхши туққанни нәдин таписән?

Акаң билән ойнашма шили - патаң йәйсән,
Һәдәң билән ойнашма хемитуруш йәйсән.

Акаң кимни алса - йәңгәң шу.

Ака-укиниң азари болсиму, безәри болмас.

Акида қалдиң еғилда қалдиң, йәңгидә қалдиң - йеғида қалдиң.

Акини көрүп, ини өсәр.

Алдиғили кичик бала яхши, худа урсун қахвашни.

Алдида яйлиси йоқ, кәйнидә - қуйруғи.

Алтун-күмүчниң кониси йоқ, ата- анининиң - баһаси.

Ана - ечилғанни йепип жүрәр, чечилғанни терип.

Ана - меһир булиғи.

Ана айиғи - жәннәт, ата айиғи - Һиммәт.

Ана билән бала, нур билән лалә.

Ана билән өй ават, ата билән - әл.

Ана қарғишини алған оққа учрар.

Ана қәлби - дәрия.

Ана көрүп қиз ал, қирғақ көрүп - боз.

Ана көрүп қиз өсәр, ата көрүп - оғлан.

Ана рази худа рази.

Анаң өгәй болса, той бузилар.

Анаңни алиқанда тутсаң, сиңлиңни бешиңда тут.

Анаңни жаһан билсәң, атаңни хақан бил.

Анидин яхши, улуқ сөз йоқтур.

Аниси өгәй болса, атисиму өгәй.

Аниси өлмәй, ана қәдрини билмәс,
А̀тиси өлмәй ата қәдрини билмәс.

Аниси ойлап жүриду, балиси ойнап жүриду.

Аниси тәпкән мозайниң жени ағримас.

Апаңға ишинип, әрсиз қалма.

Ат алсаң ай кеңәш, хотун алсаң жил кеңәш.

Ат -атидин, адәм - анидин.

Ата -анам янчуғумда, уруқ - туққан сандуғумда.

Ата - һаят бағвини.

Ата болмиған, ата қәдрини билмәс.

Ата дүшмәнни дост тутма.

Ата өйниң түврүги, ана өйниң жүриги.

Ата өлмәй ата қәдрини билмәс.

Ата қарғиши оқ, ана қарғиши доқ.

Ата қисаси балиға мирас.

Ата көргән оқ йонар, ана көргән тон пичар.

Ата көргәнләрни әзиз бил.

Ата көргәнни бала көрмәс.

Ата кәспиңни ташлима.

Ата өлмәк - мирас, ана өлмәк - мирас, қериндаш өлмәк - қиямәт.

Ата-ана дугаси отқа, суға патурмас.

Ата-ана қандақ болса, бала шундақ.

Ата-аниниң һаяти балисида.

Атамниң өлгини анамға ярашти, чәлпигини иштлар талашти.

Атаң ата болса, қотиниңға бөрә кирмәс.

Атаң барда дост издә, етиң барда -йол.

Атаң барида билим ал.

Атаң барида әл тони.

Атаң қериса қул қилма, анаң қериса - тул.

Атаң кимни алса, апаң шу.

Атаң өлсима, атаңни көргәнләр өлмисун.

Атаңға немә қилсаң, балаңдин шуни көрисән.

Атаңда болғичә, алиқиниңда болсун.

Атаңниң балиси болғичә, әлниң балиси бол.

Атилиқ оғул - хожилиқ қул.

Атиниң һори балиниң долисини иссиқмас.

Атиси атмиған қоңғузни, балиси етипту тоңғузни.

Атиси ғора йесә, балисиниң чиши ағрипту.

Атиси көрмигәнни балиси көрәр.

Атиси пучуқниң бири пучуқ, аниси пучуқниң - һәммиси.

Атисиз житим - гүл житим, анисиз житим - күл житим.

Ахшими ейтқан сөз - хотунниң раст,
Күндүзи ейтқан сөз - аниниң раст.

Ахтаминиң чалмиси яман, хотун кишиниң - лалмиси.

Ач өйдә қетиқ уйимас.

Ачлиқтин өлсәңму, ата-анаңни ташлима.

Аял өй зенити, һаят чириғи.

Аял номуси - әл номуси.

Аялниң илпити - әр кишиниң иззити.

Әски чапан ямғурда яхши, яман туққан - өлгәндә.

Әски чапан ямғурда яхши, әски хотун - өлгәндә.

Әтигән туруп хошнаңға бақ.

Әтиязниң аптивиға келинини сапту,
күзниң аптивиға - кизини.

Әтә-өгүн чоң болуп, ат қошармән бәйгигә.

Әр күнлисә өй түзүлиду, хотун күнлисә өй бузулиду.

Әрни әр қилидиғанму хотун, йәр қилидиғанму хотун.

Әрниң жәдди төрдә олтирип ач чиқар,
Хотунниң жәдди мантида олтирип тоқ чиқар.

Әр қәйәрдә болса, хотун шу йәрдә.

Бажа бажини көрсә, тили қичишар.

Бал татлиқ, балдинму бала татлиқ.

Бала - баштин, неһал - яштин.

Бала - лай, ана - қулал.

Бала - һаят зенити.

Бала - һаят риштиси.

Бала бала болғичә, аниси мома болар.

Бала бизниң, әқил өзиниң.

Бала болса бөшүк тепилар.

Бала жиғлимиса, ана әмчәк салмас.

Бала йәттигә киргичә, йәтмиш қетим өзгирәр.

Бала кичигидин билинәр, териқ - қулиғидин.

Бала қәлби - гүл.

Бала қучақта чағда сөйдүрәр, өскән чағда көйдүрәр.

Бала өмилигәндә өмлитәр.

Бала өскәнсери дәрдиму өсиду.

Бала туғулғичә, там қурулғичә.

Бала туғулса, заманисиға охшар.

Балағәткә йәткән қиз әйнәк алдидин кәтмәс.

Балаң - өскичә, нәврәң - өлгичә.

Балаң өлсә әргә бақ, ериң өлсә йәргә бақ.

Балаңға берип бақ, арқисидин тиләп бақ.

Балиға атиси синчи.

Балидин нәврә татлиқ.

Балилиқ - падишалиқ.

Балилиқ өй - базар, балисиз өй - мазар.

Балилиқ өй - бостан, балисиз өй - гөрстан.

Балилиқ өй - хәндән, балисиз өй - зиндан.

Балилиқ өй гүлстан, балисиз өй - зимистан.

Балилиқ өйдә қетиқ уюмас.

Балилиқ өйдә сир ятмас.

Балилиқниң балисини баққичә, ишини қил.

Балилирим ушшақ, путумға чүшәк.

Балини - яштин, хотунни - баштин.

Балини бақ, көңлини тап.

Балини баштин үгәт.

Балини ишқа буйри, кәйнидин өзәң жүгәр.

Балини ишқа сал, һәм томузда, қишта сал.

Балини туғмақ оңай, беқип чоң қилмақ тәс.

Балини урсаң ети қатиду, тиллисаң - бети.

Балини чоң қилип моллиға бәр, моллидин елип - ордиға.

Балиниң бармиғи ағриса, аниниң жүриги шеқирар.

Балиниң беши - байлиқ.

Балиниң көңли падиша.

Балиниң оюнидин, қериниң пути шеқирар.

Балиниң яхшиси ата шөһрити, қизниң яхшиси - ана һөрмити.

Балиси бар өй - чириғи бар өй.

Балиси коча кезәр, аниси бағрин езәр.

Балиси көп бай болар.

Балисиз өйдә бәхит йоқ.

Балисизниң балиси жиғлимас.

Балисизниң мели һарам, имансизниң - жени.

Балисиниң ойнишиға бақ, қазининиң - қайнишиға.

Бариға хотун егә, йоқиға - әр.

Бари-йоқи бир балам, баш-көзи таз балам.

Бәрмәс қизниң селиғи еғир.

Бегимгә хошна болсаң, әркин қул болисән.

Бешәм хотун бәш күнлүк, безәң йолдаш бир күнлүк.

Бешиң икки болмай, мелиң икки болмас.

Бижиқим хотун чай қайнатқичә, чаққан хотун аш пиширәр.

Бир - калиси бар патмайду, бир - балиси бар патмайду.

Бир ата он балини бақар, он бала бир атини бақ алмас.

Бир ата он балини беқип чидайду, он бала бир атини еғирсинар.

Бир қетим жедәл болған өйдин қириқ күн берикәт қачиду.

Бир ким бардур, өз өйидә падишадур, бир ким - худадур.

Бир көргән тонуш, икки көргән туққан.

Бириниң хан сарийидин, өзәңниң жан чәйләң яхши.

Бовақ дадини үч күндә тонуйду, анини - қириқ күндә.

Бойтақниң әқли икки көзидә.

Бөшүк балиси - бәг балиси.

Вапасиз қериндаштин, вападар хошна яхши.

Гачча қизниң тилини аниси биләр.

Гөргә киргән тирилип чиқмас, өйгә киргән - қуруқ.

Дөлитиң -ата-анаң.

Дунияда балидин артуқ байлиқ йоқ.

Егисиз өйдә жин ойнар.

Ейиқ болсиму ерим болсун, өңкүр болсима өйүм болсун.

Ери йәклигәнни ели йәкләйду.

Ериң өлсә, йәргә бақ, балаң өлсә - әргә.

Етиң яман болса сетип қутуларсән,
Достуң яман болса қечип қутуларсән,
Хощнаң яман болса көчүп қутуларсән,
Хотунуң яман болса қандақ қутуларсән?!!

Ериңгә ишәнгичә, ишигиңниң илғириға ишән.

Ешәк алсаң йеқиндин ал, хотун алсаң жирақтин.

Еши яриса - қачисиға қарима, қизи яриса - анисиға қарима.

Жигдидин гүлә татлиқ, балидин нәврә татлиқ.

Жирақтики туққандин янда хошнаң яхширақ.

Житақ хотунға - чапақ әр.

Заман қандақ болса бала шундақ.

Икки хотунлуқниң көшиги тазармас.

Илан баш қизиңдин хапам баш келиниң яхши.

Инақ аилидә бөшүк бәш.

Ислиқ өйүм - иссиқ өйүм.

Ишик көргәнни алма, бөшүк көргәнни ал.

Ишчан хотун сәһәр туруп ишини башлайду.
Яман хотун вақчә туруп ғевитини башлайду.

Йәр бузулса йепишқақ болар, хотун бузулса - урушқақ.

Йеғи яндин қопар, бала - қериндаштин.

Йеңи келинниң еши татлиқ.

Йепишқан хотундин қач, қачқан хотунни қоғла.

Йолвасниң арқисидин жүрсәң жүр, хотунниң арқисидин жүрмә.

Кекәч балиниң тилини - аниси уқар.

Келиниң болса өй-ханида, гүлләр үнәр гүлханида.

Келинниң айиғидин сақлан, қойчиниң - тайиғидин.

Келәр гәпни келин ейтар.

Кеңәшлик өй тозмас.

Кеңәшлик өйгә байлиқ немә керәк.

Кичик балиниң баниси - ләгләк, хотун кишиниң баниси әлгәк.

Кичик балиниң беши "таш" дегәндә қатиду.

Кишиниң балиси сараң болса күлгиң келиду,
Өз балаң сараң болса - өлгиң.

Кишиниң хушлиғинидин өз анаңниң мушлиғини яхши.

Көйүми йоқ туққандин ят яхши.

Көздин жирақ - көңүлдин жирақ.

Кәнжә бала чоң болсиму - бала.

Кона чапан ямғурда яхши, яман туққан - өлгәндә.

Көп хотун алғанниң күни тәс, көп әргә тәккәнниң көңли пәс.

Көрмигәнниң кочиси тола, мәйнәт хотунниң - боқчиси.

Күйоғлуң яман болса, қизиңдин көр, келиниң яман болса - оғлуңдин.

Күйоғул кәлди - хан кәлди.

Күл там болмас, күйоғул - бала.

Күл там болса, түви бош болар, күйоғул бош болса, қейнана өч болар.

Күндәшлик өйдә күндә күлпәт.

Қабил оғул ат миндүрәр, нақабил оғул бала үндирәр.

Қазан алсаң чекип ал, хотун алсаң билип ал.

Қазанға қариған - қериндаш болмас.

Қазанға чөмүч керәк, таваққа - қошуқ.

Қазанниң һори яман, житимниң - зари.

Қазилашқандин қериндаш чиқмас.

Қазини башқиниң қайғуси башқа.

Қан қериндаш - жан қериндаш.

Қанатлиққа қаққузмаймән, тумшуқлуққа чоқузмаймән.

Қар яғса қериндишиңниң өйигә барма.

Қара қазанниң еши татлиқ.

Қарай десәм, ялмавуз балам, қаримай десәм, ялғуз балам.

Қарға балам аппақ, кирпә балам юмшақ.

Қарға ейтар: аппақ балам, кирпә ейтар: юмшақ балам.

Қериғанда бала - әрмәк.

Қериндаштин қарним яхши.

Қиз бала - өй зенити.

Қиз болсиму - дөләт қуши.

Қиз дегән - салға теши.

Қиз қериса, қази болур, қериғиму рази болур.

Қиз оймақ тутсун, жигит - оғақ.

Қиз чоң болса, гәп тола, оғул чоң болса, нәп тола.

Қизи бар ана - бәхти, оғли бар ата - бәхти.

Қизи бар өй - сәрәмжан.

Қизи барниң нази бар, оғли барниң - сази.

Қизим йәп қирға чиқти, оғлум йәп - оға.

Қизим, саңа ейтай, келиним, сән тиңша.

Қизимниң балиси - өзәмниң балиси,
Оғлумниң балиси - вай униң аниси.

Қизиң бой йәтсә жуганлиғиңни алиду,
Оғлуң бой йәтсә - жигитлигиңни.

Қизиңға жениң ечиса, келиниңни қәдирлә.

Қизиңға тажу-тәхит тилигичә, тимақтәк бәхит тилә.

Қизиңни ашиғиға бәр.

Қизиңни узатқанға қириқ жил тәгмә.

Қизиңниң төридә олтарғичә, оғлуңниң босуғисида олтар.

Қизлиқ өй қудисиз болмас.

Қизлиқ өйгә қириқ ат бағлинар.

Қизни аниси сақлисун, оғулни - атиси.

Қизниң балиси - хәвәрчи.

Қизниң жени - қириқ.

Қизниң көзи - қизилда.

Қиңғир қаңша болсиму, байниң қизи әр таллар.

Қир көрүп боз ал, ана көрүп - қиз.

Қойчиниң тайиғидин қорқ, келинниң - айиғидин.

Қолға үгәнгән бала йәргә чүшмәс.

Қомуч өйүм - күмүш өйүм.

Қошулмақ тәс, айрилмақ қийин.

Қудаңдин қорққичә худадин қорқ.

Қуйруғи узун үшимәс, хотуни убдан шүмшимәс.

Лайиғини тапмиған жанни-жанға қатмиғай.

Мазарлиқта өй болмас, топилиқ йәрдә - о.

Мән көйәрмән баламға, балам көйәр балисиға.

Мозай саманлиқни бошутар, кичик бала - нан сандуғини.

Нәврә немә бериду? Баққузуп көр.

Нәғмә-нава тойда хоп, илпәт яхши өйдә хоп.

Нека - өмүр содиси.

Өгәй ана өттин аччиқ.

Өгәй аниниң қушлиғинидин, өз аниниң мушлиғини яхши.

Өгәйниң ети қурусун, аптапта йетип - көти.

Өз маканиң - гүл жаһаниң.

Өз өйүмниң хушлиғи, пут - қолумниң бошлиғи.

Өзи жиқилған бала жиғлимас.

Өй көрки - бала, дәстихан көрки - меһман.

Өй әнсизлигидин гөр әнсизлиги яхши.

Өй сетивалма, хошна сетивал.

Өй тутсаң балаға қалдиң, тутмисаң - талада.

Өй тутмиғанни өйиңгә йолатма.

Өйдә бар - ойда бар.

Өйдә хотун болмиса, боран чиқар.

Өйдин чиққанға ишт һавушмас.

Өйи башқиниң - муңи башқа.

Өйүм һеттикидәк болса, ерим той күнидикидәк болса.

Өйүңдики әһвални хошнаңдин сора.

Өйүң тар болса, жаһанниң кәңлиги билинмәс.

Өйниң чоңи болмиса, өшкиниң ети абдрахман.

Өлүк өйдин чиқар, орниға сәвир кирәр.

Өрүгидин меғизи татлиқ.

Оғақ тутуп, атаң қалғичә, оймақ тутуп, анаң қалсун.

Оғли бар ойлап сөзләр, қизи бар - сезип.

Оғли барниң орни бар, қизи барниң қәдри.

Оғли барниң өзи бар, қизи барниң сөзи бар.

Оғлум болса очақтәк, қизлар келәр қочақтәк.

Оғлумниң балиси - өзәмниң балиси, ят қилиду аниси, қизимниң балиси - ятниң балиси, өз қилиду аниси.

Оғлуң ашиқчилиқ қилса көккә бақ, қизиң ашиқчилиқ қилса - йәргә.

Оғул таққа охшаш, қиз - алмиға.

Оғул яққан чирақни қизму яқар.

Ойналмиған балиға очақ алди тар келәр.

Ойнашса укиси утар, чиңға кәтсә - акиси.

Олтарған қиз орнини (лайиғини) тапар.

Оң қолум сол қолум, иккилиси өз қолум.

Отни қочилисаң өчәр, хошнини кочилисаң көчәр.

Оруқлуққа кала өлмәс, житимлиққа - бала.

Оттуз оғлум болғичә, осуғақ ерим болсичу.

Отун убдан - хотун убдан.

Пулсиз әр хотунға жин көринәр.

Пучуқ болсиму хотунуң болсун, асқақ болсиму - достуң.

Растни ейтсаң, туққиниңға яқмас.

Сетивалмиғичә кала болмас, туғувалмиғичә - бала.

Сән терийсән, балилириң оруйду.

Сән теч - хошнаң теч.

Тар өйдә аш йегичә, кәң йәрдә муш йә.

Тарша отун - отун әмәс, ағча хотун - хотун әмәс.

Тепишмиғичә елишмас.

Териқ қулиғидин мәлүм, бала - кичигидин.

Тәйжиниң беги түгимәс, сәтәң чоканниң - ери.

Тирикчиликниң бәрикити яхши хотун билән.

Төрт өшкиси бар бағлиқ болалмас, төрт оғли бар - яхши атлиқ.

Тоғра ейтқан туққанға яқмапту.

Тохуму өз балисини яхши көриду.

Туққан ана әмәс, баққан ана.

Туққан жирақта болса издишиду, йеқинда болса чишлишиду.

Туққан туққан тепишар, ятқа бала йепишар.

Туққандин яманлиған әқилниң йоқлиғи,
Тамақтин яманлиған қосақниң тоқлиғи.

Туққанни ташлисаң ят болур, төмүрни ташлисаң, дат болур.

Һәр гүлниң пуриғи башқа, һәр балиниң - көйими.

Һәр ким өз өйидә һаким(падиша).

Һәр ким һәр ойда, таз хотун әр койида.

Һәр кимгә өз балиси әзиз.

Һәр кимниң балиси өзигә, ай көрүнәр көзигә.

Һәр нәрсә кичигидә татлиқ.

Һәр балиниң меһри өзгичә.

Һейтта хотун алма, ямғурда - ат.

һейтта хотун алма, қараңғуда отун.

Уруқ-туққан бир өлүктә, бир тириктә.

Уруқ - туққанниң бари яхши, қарашмисиму "һә" десиму яхши.

Уруқ туққанниң жириғи яхши, отун-яғачниң қуруғи.

Уруқ туққан тепишар, ятқа бала йепишар.

Урушқақ хотун тул қалар.

Хотун - боюн, әр - баш.

Хотун - оңлуқ, отун - оңлуқ.

Хотун алдиң, дүмбәңгә отун алдиң.

Хотун мәрәз болса, әр хар болиду.

Хотун қалса әр тапар, әр қалса - мал.

Хотун қанити - әр, әр қанити - йәр.

Хотун киши өйдә һәм хан, һәм хизмәткар.

Хотун киши тили билән тул болар.

Хотун кишиниң тили талғичә, әр кишиниң бели талар.

Хотун кишиниң туллиғидин әр кишиниң бойтақлиғи яман.

Хотун лапқа маңиду, устира - капқа.

Хотун әргә қарайду, әр болса - йәргә.

Хотунниң туққуни кәлсә, шова гүрүч, әрниң туққини кәлсә күндә уруш.

Хошна болсаң йөләк бол, йөләк болмисаң бөләк бол.

Хошна һәққи - худа һәққи.

Хошнаң қарғу болса, көзүңни қис.

Хошнаң теч - өзәң теч.

Чирайлиқта вапа йоқ.

Чиши чиққан балиға чайнап бәргән аш болмас.

Чәйлә болсиму өйүң болсун, дәллә болсиму - момаң.

Чоң қизиңни бәрмисәң, кичигигә разимән.

Чөгүн алсаң чәпчәкликни ал, хотун алсаң - әмчәкликни.

Чөчәктә чай ичсә, түви көрүнәр, пули йоқ әр хотунға жин көрүнәр.

Яғ жутқан ят яхши, қан жутқан - қериндаш.

Ялғуз отун янмайду, ялғуз қоюн иссимайду.

Яман хотун алғичә, бойтақ жүргин өлгичә.

Яман хотун - үзүлмәс тасма, ундақ тасмини бойнуңға асма.

Ят - йегичә, туққан - өлгичә.

Ят жутта торғай сайримас.

Ятниң балиси - йеға.

Ятниң отини пүвләп сақили көйүпту.

Ятниң яндин өтәр, қериндаш, туққанниң - жандин.

Яхши хотун яман әрни әр қилар, яман хотун яхши әрни йәр қилар.

Яхши хотун әргә дөләт.

Яхши хошна - худа қошқан хошна.

Яхши хошна - йерим байлиқ.

Инақлиқ, өмлүк, бирлик

Аға-ини инақ болса, ат тола,
Егичә-сиңил инақ болса, аш тола.

Айрилған қойни бөрә йәр.

Айрилғанни ейиқ йәр, бөлүнгәнни - бөрә

Айрилғанни қар басар, бөлүнгәнни - зар.

Аштин қалсаң қал, көчтин қалма.

Арисалда ешәкни бөрә йәпту.

Атиси башқини худа қошиду, уйри башқини - нохта.

Байлиқ - байлиқ әмәс, бирлик - байлиқ.

Барчә яхши, мән яман, барчә буғдай, мән саман.

Баш қәйәрдә болса, пут шу йәрдә.

Баяванда үнгән от азған төгә озуғи.
Яңғузлуқта өткән өмүр ғәм-қайғуниң дозиғи.

Бәрикәт - бирликтә, иш - өмлүктә.

Бәрикәт -инақлиқта, саадәт - қувнақлиқта.

Бир ишт қависа, һәммә ишт тәң қавайду.

Бир тавушни көп тавуш басар.

Бир тал үзүм қириқ кишигә йетәр.

Бириниң үни - бир.

Бирлик бар йәрдә, инақлиқ бар.

Бирлик болмай, тириклик болмас.

Бирлик йоқ өйдә бәрикәт йоқ.

Бирниң үни жираққа кәтмәс.

Бирниң касапити миңға.

Булақлар қетилип дәрия болур.

Ваба кәлсә - әл инақ.

Гөш билән яғ бир туққан, пиязниң көйгини көйгән.

Дәм ғенимәт, дидар ғенимәт.

Дили бирниң, тили бир.

Егичә - сиңил өм болса, қериндашлар ят болмас.

Жапа чәкмәй, һалавәт йоқ, инақ болмай - саадәт.

Жиңнә қаяққа маңса, жипму шу яққа маңар.

Жирақ болса - кишнишәр, йеқин болса - чишлишәр.

Ижил болсаң елиңгә, нур қуюлар дилиңгә.

Инақ аилә - кувнақ аилә.

Интизамлиқ ләшкәр йеңилмәс.

Иш өмлүктә, күч бирликтә.

Иштлар көп болса, йолвасқиму қир көрситиду.

Йәккә-йеганә, һелим деванә.

Кевәзниң жип билән немә иши.

Кеңәшлик ишниң кеми болмас, кеңәшсиз ишниң - теңи.

Мәслиһәтлик той бузулмас.

Кәң тон жиртилмас, кеңәшлик иш бузулмас.

Көп билән көргән - той.

Көп йилқа арисида токур қулан билинмәс.

Көп тилиги - көл.

Көккә бақма, көпкә бақ.

Көп түкүрсә көл болар.

Көпниң гепи көп.

Көпниң күчи көп.

Көпниң күчи тағ көтирәр.

Көпниң мелини оғри алмас.

Көптин тошқан қечип қутулмас.

Көптин яманлап көмүлмәй қапту.

Көпчилик билән ойнашма.

Көпчилик тикилсә, тағму қозғилар.

Көптин яхши әқил чиқар.

Қум жиғилса, тағ болар, әл жиғилса бағ болар.

Өзи үчүн ухлиған, киши үчүн чүш көрмәс.

Өзәмниң дәрмән, олтирип, қопуп йәрмән.

Өзәңни бил, өзгини қой. (Ғит қисип йолуңға маң).

Өзәң йемисәң ғемиңни, қаға чоқуйду тениңни.

Өмләшкән иштниң қуйруғи өрә.

Өрүк өрүкни көрсә ала болар.

Он баш - оңлуқ баш, бир баш - муңлуқ баш.

Пут-путқа һәмра, қол-қолға.

Сениң-мениң дегән көңүл тарлиғи.
Нери ят, бери ят дегән орун тарлиғи.

Саяқ жүргән таяқ йәр.

Һәр кимниң дәрди өзи үчүн төгидин йоған.

Һәр кимниң чириғиниң йориғи өзигә чүшәр.

Һәр ким өз ағриғини сөзләйду.

Һәр ким өз өлүги үчүн жиғлар.

Һәр ким өз ғемида, кор киши көз ғемида.

Һәр өйниң мориси башқа.

Тирик болсақ бир йәрдә биз,
Өлүк болсақ бир гөрдә биз.

Төрт мүчә түгәл болса, тағу-ташта гүл үнәр.

Топ топқа йиқилар, ялғуз - азгалға.

Топқа қарап таш атма.

Тәң йегән тәнгә сиңәр,
Ялғуз йегән - йәргә.

Ялғуз атниң чеңи чиқмас, чеңи чиқса, теңи чиқмас.

Ялғуз қир ашқичә, көп даван ешипту.

Ялғуз хиш там болмас.

Ялғузниң йоли жирақ.

Ялғузниң сөзи өтмәс.

Ялғуз яғач өй болмас,
Ялғуз жигит бәг болмас.

Ялғуз жүрүп йол тапқичә, чишиң төкүләр.

Адәм: қәдир-қиммити, иззәт-абройи, мәртлиги, пәслиги, сири, в.б. хисләтлири

Аброюм - ала чапан.

Абройни алтунға ал, жанни кепәккә сат.

Абройи йоқ әрдин от-чөпи йоқ дөң яхши.

Ағриқ қалсиму, адәт қалмас.

Аддий адәм - алий адәм.

Адимигә қарап һөрмити.

Адәм - адәмгә әйнәк.

Адәм - бир тал оқ.

Адәм - гөһәр, қоли - гүл.

Адәм гүлдин назук, таштин қаттиқ.

Адәм дунияға икки кәлмәйду.

Адәм - заман пәрзәнди.

Адәм - һәммигә баш.

Адәм адәм билән адәм.

Адәм балиси туғулуп һейип болмайду, туруп һейип болиду.

Адәм балиси хам сүт әмгән.

Адәм билгәнни оқуйду, тоху көргәнни чоқуйду.

Адәм гүлдин назук, таштин қаттиқ.

Адәм дегән сирлиқ сандуқ, сиртидин әсла синап болмас.

Адәм йеши билән әмәс иши билән хоп.

Адәм қерисима, көңли қеримайду.

Адәм қичқарса бармаймән, аш қичқарса қалмаймән.

Адәм көңлини көз ачиду, дана көңлини - сөз.

Адәм көрки - әдәп.

Адәм қулақтин кетиду, һайван - туяқтин.

Адәм өлмәс, рисқи түгимәс.

Адәм һөсни - әмгәктә, қут яғиду, әлвәттә.

Адәм һөсни баш билән.

Адәм оғли жиқилмас, әжәл атлиқ кәлмисә.

Адәм сөйгәнни - аләм сөйәр.

Адәм тизгини - әқил.

Адәм тили таш ярар, таштин өтүп - баш.

Адәм тилидин билинәр, ешәк қулиғидин.

Адәм тилидин кетәр, һайван мүңгүзидин.

Адәм туғулған йеридә әзиз, гүл - ечилған йеридә.

Адәм өчсә нами қалар, чирағбанниң - шами.

Адәм яхши сөзгә аттин чүшиду.

Адәмгәрчилик адәм " өлтириду".

Адәмгәрчиликниң төри қеримас.

Адәмдин һеч нәрсә қечип қутулмас.

Адәмму көкләмдә оруқлайду.

Адәмни достиға қарап сина.

Адәмни үмүт яшитиду, ғәм қахшитиду.

Адәмниң адәм болар һиммитини, һамақәт нәдин билсун қиммитини

Адәмниң адәмлиги аччиғи кәлгәндә билинәр.

Адәмниң алди гүл, кәйни - тикән.

Адәмниң алиси ичидә, малниң алиси тешида.

Адәмниң биңзиси қосақта, һайванниң биңзиси туяқта.

Адәмниң дориси йоқ, мечитниң мориси.

Адәмниң өзигә беқип сөзи.

Адәмниң өзини билмә, жүригини бил.

Адәмниң ичидә адәм бар, униң ичидә - аләм.

Адәмниң йилтизи йоқ.

Адәмниң қоли гүл - ташқа жан берәр.

Адәмниң қуйруғи йоқ, тонуғили болмас.

Адәмниң өлгиси кәлсә, галваңниң күлкиси келәр.

Адәмниң сүри салмақлиқта, иштниң сүри бағлағлиқта.

Адәмниң тешиға бақма, ичигә бақ.

Адәмниң үзи аптаптин иссиқ.

Адәмниң хаһиши өзиниң қолида.

Адәмниң яхшиси - елим дәп өләр.

Ақ бөкни елип ташлап, көк бөкни кийгән билән адәм өзгәрмәйду.

Алғанда "Бисмилла", бәргәндә "Әстахпиралла".

Алғанда алман, бәргәндә бәзгәк.

Алдириғанниң ешиги йетивапту.

Алдириғанниң тапини қичишар.

Алмиған байталниң балисини чүширипту.

Алтун чиққан йәр қәдирлик.

Алтун чишлиқ күлгүнчәк, дили юмшақ - көңүлчәк.

Алтунни дәсәп, тухум оғурлапту

Алтунниң поқиму пақирайду.

Алтунниң қәдрини зәргар биләр.

Анчелик аччиқ пияздиму бар.

Асмандики айни алса, күнни тәләп қилармикин?

Ат өлсә - егири қалар, адәм өлсә - ети.

Ат орниға ешәк бағлима.

Ат минмигән ат минсә, минип өлтирәр.

Ат минсә атисиға бақмапту.

Атиғи йоқ әрдин, егиз дөң яхши.

Аччиқ - адәмгә дүшмән.

Аш қәдрини йегән билмәс, тапқан биләр.

Ахтамниң чалмиси яман, адәмниң - лалмиси.

Аялниң йешини билип болмас, йемәй туруп - ешини.

Әзмә ойланғичә, тавакүлчи мәхситигә йетипту.

Әлдә абройиң болса, чөлдә жүкиң қалмас.

Әплик адәм қолидин қара ташқа жан пүтәр.

Әпчил адәм мингән ат, чиқириду қош қанат.

Әр - әлниң оң йениға йөләк, сол йениға тирәк.

Әр бойнида қил ағамча чиримас.

Әр достлиғи егиз, әл достлиғи - деңиз.

Әр жигиткә икки номус - бир өлүм.

Әр жигитниң бешиға неләр келип, нә кәтмәс.

Әр жигитниң қәдрини атиси әмәс, әл биләр.

Әр йеңилип қолға чүшәр, қуш йеңилип - торға.

Әр кишигә йәтмиш түрлүк һүнәр аз.

Әр сөзи - бир.

Әр сөзидин янмас, йолвас - изидин.

Әр тәрәптин туққан, һәр тәрәптин туққан.

Әрдин әрниң пәрқи бар, йәрдин - йәрниң.

Әр-жигит бешиға иш чүшкәндә синилар.

Әр-жигиткә мал тепилар.

Әр-жигитниң ичидә арислан бар, һәзәр қил.

Әрни номус өлтирәр, тошқанни қомуч.

Әрни- әр қилидиғанму хотун, йәр қилидиғанму хотун.

Әрниң езутқуси - аял.

Әрниң етини хотун чиқирар, хотунниң етини - отун.

Әрниң әри бол, йәрниң - йери.

Әрниң жәдди төрдә олтирип, ач қалиду,
Хотунниң жәдди мантида олтирип, тоювалиду.

Әрниң өзи өлсима, сөзи өлмәс.

Әрниң көңли әвиршим.

Әрниң көңлигә аләм патиду.

Әрниң пули нәдә? - йәрдә.

Әрниң сөзи бир болар.

Әрниң сөзигә бақма, өзигә бақ.

Әрниң уялғини - өлгини.

Әрсиз хотунниң һалиға вай.

Әтләс - суға чөкмәс.

Бағ - мевиси билән, адәм - һиммити.

Бадам пости билән, адәм - дости билән.

Бақка әжриң сиңсә, әлдә қәдриң артар.

Бәл бағлиған билән әр әмәс, чач тариған билән - хотун

Бәрмигәнни сорайсән, бәрсә - ташлайсән..

Бәрсә йемәйсиз, тиләвалисиз.

Бели бошниң, гепи бош.

Беши барниң беги бар.

Беши қайған, пути тайған.

Бешида барниң қешида бар.

Бир адәмни чүшиниш үчүн, бир таға тузни биллә йейиш керәк.

Бир башқа бир бөк лазим.

Бир бешим - йетәр ешим.

Бир һарғанға тәгмә, бир ач қалғанға.

Бир тийин берип ейтқузалмайсән, он тийин берип тохтиталмайсән.

Бойнини егәлмисәң, қолини сөй.

Болидиған он йешида баш болур, болмайдиған қириқ яшта яш болур.

Болса бешидин, болмиса ян бешидин.

Бөрә еғиз, түлкә қуйруқ.

Буқа бойниға жиғар, абдал қойниға.

Вәдигә вапа - мәртниң иши, вапасизлиқ - пәсниң.

Гиләмниң есиллиғи - қилидин, адәмниң есиллиғи - тилидин.

Гүл ечилған йеридә әзиз.

Гүлниң сәрхили гүл арисида, әрниң сәрхили әл арисида.

Гүлзарлиқта әтирниң қәдри болмас.

Гөһәрни ташқа урма.

Ғәлвидә су турмас, һаясизда - номус.

Ғәмсиз киши болмас, әрсиз - чиши.

Дил азардин худа безар.

Дозаққа үгәнгән - бейишкә төзмәс.

Док гөрдә түзиләр.

Дорамчилиқниң ағзи пучуқ.

Дунияға пәс болмиған, мәнсәпкә мәс болмас.

Дутарчи дутарчини көрсә қоли титрәйду.

Егизниң аччиғи кәлгичә, паканиң жени чиқар.

Егиси өлсә бир киши жиғлапту, ети өлсә - миң киши.

Еғир чамдиғичә, йеник сәкрәйду.

Еғирлиқ - рәхманлиқ, йениклик - шәйтанлиқ.

Ериқни су бузиду, адәмни сөз.

Ериқтики суниң қәдри йоқ.

Жаңгалда һаңриған ешәк, шәһәрдә һаңриялмас.

Жигит болсаң, мәрт бол, әлгә дайим һәмдәрт бол.

Жигит көңли - падиша.

Жигитниң сөзи - бир.

Жимиғурниң һүнири ичидә.

Жирақниң йеқини бар, сараңниң - мақули.

Жирақтин қарисам, әлдин артуқ,
Йеқиндин қарисам, һашим тартуқ.

Жугач уйниң мүңгүзи ичидә.

Заман - дәрия, адәм - бир қейиқ.

Заман қаян - сән шу ян.

Зарим бар, зорум йоқ.

Зеди пәсниң теги пәс.

Иззәт қилсаң иззәт көрисән, айлап йесәң ләззәт көрисән.

Иззитини билмигән әдивини йәр.

Илан бәзи- бәзидә чақса, адәм дайим чақиду.

Инәкни сағалмиса, челигини йәргә урупту.

Инсан зәһири илан зәһиридин күчлүк.

Ичи яманниң көңли хуш болмас.

Йәй десә чиши ағрийду, берәй десә - ичи.

Йегән еғиз, көргән көз.

Кейин кәлгән төргә чиқипту.

Кава һечқачан қоғун болмас, бәңги - адәм.

Калла десә пақалчәк дәйду, пишүрүп берәй десә, хам йәймән дәйду.

Келәр йериң кәң болса, һәммә саңа тәл болар.

Кичик адәмму чоң чүш көриду.

Киши бәргәнгә қуш тоймас.

Киши қайғуси - етәктә, өз қайғуси - жүрәктә.

Киши маңа тәгмисә, мән кишигә тәгмәймән.

Кишиниң һөрмити өз қолида.

Кишиниң һөрмити - тилида, қудрити - қолида.

Кишиниң түгмидәк әйиви көрүнәр, өзиниң төгидәк әйиви көрүнмәс.

Көз - нурниң егиси, көңүл - сирниң.

Көзи мидирлиғандин қорқ.

Көңүлчәкниң көти очуқ.

Көрсә, һали йоқ, көрмисә, кари йоқ

Күләлмисәң - һижайма.

Күчи йоқниң аччиғи яман.

Қаға қақилдимиса, қушларниң көзини чоқуп болатти.

Қазиниң қайнап турса, сениңдин үзлүк адәм йоқ.

Қаймаққа амрақ - калиға өч, хотунға амрақ - балиға өч.

Қанаәтлик кишиниң қарни тоқ.

Қапиғи жутни қачириду, калпуги йәрни сүпириду.

Қарғуға һемишәм қараңғу.

Қарни яман йегинини сөзләр.

Қарни яман һейтта өләр.

Қарним йерилса йерилсун, ешип қалмисун.

Қарним үчүн жиғлимаймән, қәдрим үчүн жиғлаймән.

Қасапқа пул берип, навайға қарапту.

Қәдирсиз яшиғандин, қәдирлик өлгиниң хоп.

Қәсәмхорниң өмри қисқа.

Қериндаштин қарним яхши.

Қеришқанниң қарни ач.

Қизғанчуқ худаниң сехилиғидинму қизғинар.

Қириқ киши бир яқ, қиңғир киши бир яқ.

Қитиғирниң ичи зедә, сериқ йөгәк басқан бедә.

Қишлиғи қар сатиду.

Лалма болғичә салма бол.

Ләқәм қойуш хизирниң иши.

Мал-дуния тепилар, адәм тепилмас.

Мал егисини доримиса һарам.

Малда мал бар, адәмдә адәм.

Мәнму едим сениңдәк, сәнму боларсән мениңдәк.

Мәрт - елим дәп мәйданға чүшәр.

Мәрт батур жиқитиду, өлтәрмәйду.

Мәрт бир өләр, намәрт - миң.

Мәрт бол, тәдбиркар бол.

Мәрт йеңилса, мәйданда қалиду.

Мәрт намәрткә бош кәлмәс.

Мәртлик - мәңгүлүк.

Мәртни мәйданда сина.

Мәртниң ағамчиси узун.

Мәртниң сөзи бир.

Мәтрлик әла, мәнмәнлик - бала.

Мениң нәпсим баладур, от вә суға саладур.

Милжиң адәм сөз бузур, қиңғир һарву - йол.

Милжиңни әзмә йеңиду, әзмини худадин бәзмә йеңиду.

Милтиқсизға кейик учрар.

Адәмниң ямини түгмәндин пүтүн чиқар.

Муғәмбирниң һейлиси, әтә-өгүн аяндур.

Мәхсити йоқ кишиниң, риважи йоқ ишиниң.

Нандин улуқ таам йоқ, адәмдин улуқ - калам.

Ноқанчиниң көзи яман, сүхәнчиниң сөзи.

Өз қәдрини билмигән, киши қәдрини билмәс.

Өзи бәг, өзи хан.

Өзи өйгә киргичә, кәшиси төргә чиқиду.

Өзи қилалмайду, қилғанни көрәлмәйду.

Өзи қилған әр өзи жиғлимас.

Өзи тапмиған малниң қәдри болмас.

Өзини махтиған бир ахмақ, хотунини махтиған икки ахмақ.

Өзини сориған - жут сорар.

Өзини сориған шәһәргә султан, өзини соримиған өтүккә ултан.

Өзиниң әйиви өзигә көрүнмәс, корниң әйиви - көзигә.

Өзиниң путиға өзи кәкә чепипту.

Өзәң үчүн күләрсән, жутуң үчүн өләрсән.

Өзәңгә бақ, өзгини қой.

Өзәңни әр чағлисаң, башқини шир чағла.

Өзәңниң ким екәнлигиңни билгүң кәлсә, кишидин сора.

Өзәңни хар қилип жүргичә, тағ арилап жүр.

Өзи соғақниң қилиғи соғақ.

Өләрмән ешәк өлтүрүп тепәр.
Өлүкниң көзи яман, соқушқақниң - сөзи.

Өлүшигә қарап көмүш.

Өкүз өлгәндиму көзиниң алиси кәтмәс.

Оқ атма, көңүл сатма.

Оғурлиқ қилған адәм йәргә қарайду.

Оймақсиз хотун болмас, тиғсиз әр.

Очуқ чирай - қайнақ чай.

Очуқ йүз - немәт үстигә немәт.

От тәптидин билинәр, адәм әптидин.

Пәйли яманниң хуйи яман.

Пилниң өмригә чишиниң қиммәтлиги сәвәпкәр.

Пул берип жут талаш, аш берип төр талаш.

Пулни тапар әрниң ери, сақлар уни мома-қери.

Пулниң қәдрини һажи биләр, қанниң қәдрини - салжи.

Саман кишиниң болған билән саманлиқ өзәмниң.

Сан тәгмигәнгә сан тәгди, зағра көрмигәнгә - нан.

Сараңниң оңи йоқ, пашиниң - қуңи.

Саяқ жүргән таяқ йәр.

Сән шехида жүрсәң, мән - бәргидә.

Серик сөгәт сайә болар, серик адәм - оға.

Сипайә сирини йошуралмас, пучуқ - бурнини.

Соқушқақ ғораз сәмәрмәс.

Сүт билән киргән мүжәз жан билән чиқар.

Сүтлүк инәк мәһәлидин ашмас.

Суниң қәдрини қудуқ колиған биләр.

Тағ билән тағ көрүшмәс, адәм билән адәм көрүшәр.

Тазни таз десә өлгүси келиду, таз әмәсни таз десә күлгиси келиду.

Тамагәрниң тамиғи қуруқ.

Тамашихорға соқушму қизиқ.

Тартинған ач қалар.

Тасма йегән иштниң хуйи өлгичә қалмас.

Тәлвигә чомақ тартқузма.

Тәлвиниң териси қелин.

Тәлвини қорқутмақ - өлүкни тирилдурмәк.

Тәлвә ат минсә тәңрини тонумас.

Тәлвә тәпса зәнжир үзәр.
Тәлвә төрни бәрмәс.

Тәри яманниң мәри яман.

Тәрбийәсиз адәм - жени йоқ бәдән.

Тәрса әжилидин бурун өлиду.

Териккәнниң женини ал.

Тирик болуп санда йоқ, өлүк болуп - гөрдә.

Тирик иззәткә тоймапту, өлүк - дунияға.

Түгмән атаңниң болсиму, новитиңгә бақ.

Туйған адәм түгмәнниң колисидин пүтүн чиқар.

Тутса сепи йоқ, қичқарса - ети.

Төгә сийгичә қуйруғини қум бесипту.

Төгә усул ойниса, йәттә тахта зәдәкни бузар.

Төшүк жиртиқтин күләр.

Төшүк мончақ йәрдә ятмас, йәрдә ятса топа басмас.

Топақни чимдап өлтирипту.

Үгәнгән хуй өлгичә қалмас.

Чапсанға бар, лайпасқа жуқ.

Чаққан жуганни бөшүк астида көрүң.

Чечән жигит илан көшигәнни туяр.

Чирайлиқниң ғеми тола.

Чирақ тутқан адәм арқида қалмас.

Чишқақ балиға ишт әгишәр, күлгәк аялға - жигит.

Чүшәнгән адәм - ақил, чүшәнмигән адәм - жаһил.

Чөлдә жүргән доғдақ, гүл қәдрини билмәйду.
Суда жүргән өдәк, чөл қәдрини билмәйду.

Хас адәмниң һәсрити - әл.

Хина қойған қиз - қабил.

Хориги йоған жигитниң тумшиғиға илмәк қозуқ.

Хориги йоғанниң тумиғи илмәк қозуқта.

Һайванниң алиси тешида, адәмниң алиси ичидә.

Һаяси йоқ жигит түңлиги йоқ өйгә охшаш.

Һәрбир сараң дегәндә бир чишләм гөши сараң болар.

Һиммәтлик киши - һөрмәтлик киши.

Һәммә - адәм үчүн.

Һәммә адәм анидин молла болуп туғулмас.

һәммә киши анидин ялаңач туғулған.

Һәр адәмниң ети бар.
Һәр ким барға батур.

Һәр ким өз ғемида, қери қиз әр ғемида.

Һәр ким қачисиға чушлуқ су алар.

Һәр ким чиққан теғим егиз болсун дәр.

Һәр кимниң дәрди өзи үчүн - тағ.

Һәр кимниң рисқи өзи билән.

Һәр кимниң чириғиниң йориғи өйигә чүшәр.

һәсәлни көп йесә, әмән тетийду.

Һөрмәт қилсаң, һөрмәт көрисән.

Һөсниханниң алтә көйниги бар, бир көйнәкчилик һөсни йоқ.

Яғач қулаққа гәп өтмәс.

Ялған билән узун баралмайсән.

Ялғанчи өзини өзи рәсва қилиду.

Ялғанчи унтиғақ келиду.

Ялғанчи яғлап йәйду,алдамчи - алдап

Ялғанчи ялған тапалмиса, растини ейтиду.

Ялғанчиниң өйигә от кәтсә, һеч ким ишәнмәйду.

Ялғанчиниң қуйриғи бир тутам.

Яман көргән яғач мечитниң оттурисиға төрүк бопту.

Яманлиғанға яман қойниң каллиси.

Яманлиған һабдалниң хуржуниға зиян.

Яманни көрмәй, яхшиниң қәдригә йәтмәс.

Ямғурниң қәдрини таш билмәс.

Яндики касипниң қәдри йоқ.

Ярдәмгә чақирса бармайдиғандин, ашқа чақирса қалмайдиғандин.

Ятқанға ян йоқ, қачқанға - алваң.

Яхшиниң қәдрини яман билмәс.

Яяқ жүргән ялғузға, ич сириңни алғузма.

Яяқ кишигә янчуқму еғир.

Әқил-парасәт, билим, һүнәр, даналиқ, устаз вә тәрбийә

Авал чиққан қулақтин, кейинки мүңгүз озар.

Адәм балисиниң баһаси илим билән.

Адәм билмисәң әқлиң билән, ахмақ болисән сақилиң билән.

Адәм әқли билән көрүнәр.

Адәмдә әқил болмиса, көзи там төшиги.

Адәмни билим йорутар, аләмни - қуяш.

Адәмгә әқил керәк, патқаққа - шехил.

Адәмниң һөсни баш билән.

Аз-аз үгинип, алим боларсән.

Ақилниң сөзи - өмри өткичә, наданниң сөзи - ишиктин чиққичә.

Ай түндә керәк, әқил күндә.

Ақилға ишарәт, наданға жувалдуруқ.

Ақил өзини аяйду.

Аққа қара йоқ, қариға чарә йоқ.

Барчә гуна өзәмдә туруп, қап көтирип нәгә барай.

Алим билән әл ақил, жаһил билән хар.
Алим болмақ асан, адәм болмақ тәс.

Алим болсаң - аләм сениңки.

Алимға камал йоқ, залимға - завал.

Аләмни кәзгән сәйяһ, алтә жутқа баш болур.

Алтун издимә, һүнәр издә.

Алтун чиримас, әқил қеримас.

Алтунниң йенида йетип алтун болмас.

Аң билән аңла - пушайман қилма тәңла.

Ана сүти билән кирмигән әқил, кала сүти билән кирмәс.

Атаңдин дуния қалғичә һүнәр қалсун.

Ахчаңға ишәнгичә, әқлиңгә ишән.

Аччиқ алдида жүрәр, әқил - кәйнидә.

Аччиқ әқилни кесәр.

Аччиқ кәлгәндә, әқил қачиду, көңүлдин яхши нәқил қачиду.

Ахмақ билән сөзлишип олтиришқа, ахмақлиқ керәк.

Ахмақ достин әқиллик дүшмән яхши.

Әдип әлгә қут кәлтүрәр, жаһил унсур - жут.

Әзим дәрия - булақтин, данишмәнлик - қулақтин.

Әйиви йоқ дост болмайду, қаравули йоқ - пост.

Әқил - аброй, һүнәр - бәхит.

Әқил - байлиқ.

Әқил - дөләт, кийим - сөләт.

Әқил - дост, жаһил - дүшмән.

Әқил - жутниң ағиси, уста - жутниң чакаси.

Әқил кирмисә, көз дегән тамниң төшиги.

Әқил - тозимас тон, билим - түгимәс қан.

Әқил - яштин, әдәп - баштин.

Әқил байлиғи - нәқил.

Әқил басмиған аччиқниң айиғи пушман.

Әқил билән иш тут, нәқил билән - әл.

Әқил жутниң чакаси, надан жутниң накаси.

Әқил қеримас, алтун чиримас.

Әқил сақалда әмәс, әқил башта.

Әқил тозимас, билим хоримас.

Әқил яшта әмәс - башта.

Әқилдин артуқ байлиқ йоқ.

Әқилдин тәжрибә артуқ.

Әқил-әдәп қош кезәк.

Әқили йәткән тошқан йолвасниң йолини тосар.

Әқиллиқ өзини әйипләр, надан - достини.

Әқиллиқ десә болиду ейтмиса билгәнни,
Сехи десә болиду соримиса бәргәнни.

Әқиллиқ етини махтайду, ахмақ хотунини.

Әқиллиқ ишиға ишиниду, әқилсиз - чүшигә.

Әқиллиқ хотунниң садиғиси бол.

Әқиллиқ һармас, билиги талмас.

Әқиллиқ ойлап ейтиду, әқилсиз - ойнап.

Әқиллиқ ойлап турғичә, ахмақ судин үзүп өтүпту.

Әқиллиқниң ети һармас, тони тозимас.

Әқилліқниң қәдри ахмақниң йенида билинәр.

Әқилліқниң қоли, нәпси тизгинини тартиду.

Әқилни ахчиға сетивалғили болмас.

Әқилсиз билән аш йегичә, әқиллиқ билән таш тоши.

Әқилсиз бүгүнни ойлар, әқиллиқ - әтини.

Әқли йоқ баштин сүйи йоқ қапақ яхши.
Әқлиңгә әқил қош, аччиғиңға - сәвир.

Әмгәксиз алим, ямғурсиз булут.

Әр данишлиғи бир байлиқ, әл данишлиғи - миң.

Әр кишигә йәтмиш түрлүк һүнәр аз.

Баш алдида жүрәр, пут кәйнидә.

Баш болса, бөк тепилиду.

Баш путтин әқил соримайду.

Баш ташқа тәгсә, әқил башқа келәр.

Башта әқил болмиса, аяққа тиним йоқ.

Белиқниң алиси йоқ, падишаниң - каллиси.

Беши барниң бөки бар.

Беши кәткәч, чачқа һаза йоқ.

Бешида барниң қешида бар.

Бешиңда болмиса һош, янчуғуң һемишәм бош.

Билгән зуван сүрмәс, Һамақәт буни билмәс.

Билгәнгә ишарә, билмигәнгә нә чарә.

Билгүси кәлгән сорап биләр.

Билиги чоң бирни йәңсә, билими чоң миңни йеңәр.

Билгән билгинини ишләр, билмигән бармиғини чишләр.

Билгән билимигә ишинәр, билмигән -немисигә.

Билгәндин үгән, билмигәнгә үгәт.

Билгәнгә он икки, бимигәнгә оттуз икки.

Билиги чоң бирни йеңәр, билими чоң - миңни.

Билгиниңни әлдин айима.

Билигигә қарима, билимигә қара.

Билим - әқилниң чириғи, йоқтур йолниң йириғи.

Билим билгүчидә, әқил сәзгүчидә.

Билим дегән - күч, илим - түгимәс кан.

Билимлик асманға чиқипту, билимсиз саманда йетипту.

Билимлик адәм - қанатлиқ қуш.

Билимлик киши хар әмәс.

Билимлик киши озар, билимсиз киши тозар.

Билимликниң баһаси йоқ, билимсизниң - сапаси.

Билимлик әлгә тирәк.

Билимлик әлниң көз нури.

Билимлик - нур, билимсиз - хор.

Билимлик тепип сөзләйду, билимсиз - чеқип.

Билимликни башқа көтәр, һүнәрвәнни көк ташқа.

Билимликниң гепи оң, билимсизниң гепи тоң.

Билимсиз адәм - мевисиз дәрәқ.

Билимсизгә иш йоқ, ишсизға - аш.

Билмәслик әйип әмәс, тиришмаслиқ әйип.

Билимсизгә яхшилиқ қилма, тиңшимасқа - сөз.

Бәғәрәздин дозақ қечипту.

Билимсизгә һал ейтқичә сириң ичиңдә сесип кәтсун.

Билишни истигән сораштин тәп тартмас.

Билмигән әйип әмәс, билгүси кәлмигән әйип.

Билмигәнни биләй десәң, билмигәнлириңни иқрар қил.

Билмигәнни сорап билгән алим болур.

Билмигәнни билимән дәп кайима.

Билмәй туруп соримиған залим болур.

Бир жигиткә йәтмиш һүнәр аз.

Бир күн алдириғандин қириқ күн әқил сорима.

Биригә дана бешим, биригә әбгар бешим.

Бой бойға тоғри кәлгән билән, ой ойға тоғри кәлмәс.

Бойни узундин сорисаң, төгидин сора, сақили узундин сорисаң, өшкидин сора.

Гөһәр ятса сайда, тонимисаң немә пайда.

Гөһәрлик болғандин һүнәрлик болған әла.

Дана - мәжилистә.

Дана алдириса ухлар.

Даналар сөзи - әқилниң көзи.

Дит болмиса, әқилниң иши чағлиқ.

Дәрәқ мевиси билән қиммәт.

Дәрәқ томури билән чиң, адәм - һүнири билән.

Дудуқ натиқ болмас, чала сават - катип.

Дутар тари сатарда йоқ, билимсиз киши қатарда йоқ.

Еғирлиқ - даналиқ, йениклик - наданлиқ.

"Елип" -ни оқуп, "бә" -ни оқумапту.

Бой десәң төгидә бар, сақал десәң - өшкидә.

Бойиму болсун, ойиму болсун.

Жаһил - дүшмән, әқил - дост.

Жанлиқ надан - өлүк, жансиз алим - тирик.
Зерәк тепип сөзләйду, галваң - көпүп

Зерәк тепип сөзләйду, қопал - қетип.

Зерәк киши хошамәтни дост тутмас, тазим билән өз көңлини хуш тутмас.

Идрәк - әқилниң тизгини.

Илим - әргә әмәс, әлгә.

Илимлик - һур, илимсиз - хор.

Илимсиз адәм - мевисиз дәрәқ.

Ичиңдин көмүр чиқсиму төкүп кәт.

Иш устисидин қорқар.

Йәтмиш яшлиқму йәттә яшлиқтин үгиниду.

Керәккә терәк жиқилиду.

Кейинки пушман, өзәңгә дүшмән.

Кейинни ойлап иш қил.

Кичик бала әмәсмән, әмчәкни "мәмә" дегили.

Кийимиңгә қарап қарши алиду, әқлиңгә қарап узитиду.

Кириштин авал чиқишни ойла.

Китап - әқил булиғи.

Китапсиз оқуш - қанатсиз қуш.
Китаптин сүрәт издимә - һекмәт издә.

Киши зенити - билим.

Киши әқли билән бай болғичә, өз әқлиң билән гадай бол.

Көз дегән кама немә, көрмисә бекар немә.

Көз кичик болсиму, көридиғини чоң.

Көз көриду, әқил тонуйду.

Көмсәм пишарму, япсам пишарму.

Көп билсәңму, көптин артуқ билмәйсән.

Көп жүргәнгә әгәшмә, көп билгәнгә әгәш.

Көп көңлидин чиққан - ақил.

Көп көргән көпни биләр, көп сөзлигән - немини?

Көп оқиған көп биләр

Көп яшиған билмәс, көпни көргән биләр.

Көп яшиғандин сорима, көпни көргәндин сора.

Күч һәммини егәр, әқил күчниму йеңәр.

Күчиңгә (ахчаңға) ишәнгичә, әқлиңгә ишән.

Қазанда болса, чөмүшкә чиқар, болмиса немә чиқар.

Қалашни билсәң, қарму көйиду.

Қарап туруш билән һүнәр үгиниш мүмкин болса,
ишт аллиқачан қассап болар еди.

Қачиниң тегидә қача бар, сақтин зерәк гачча бар.

Қәләмниң ишини қилич қилалмас.

Қиличниң күчидин, қәләмниң күчи артуқ.

Махтиған қиз малхийиға олтирипту.

Мушаирә - хас шаирни көрситәр.

Немини билмисәң, шуниңдин қорқисән.

Нәпсиниң тизгини әқилниң қолида.

Ойлимай иш қилсаң, санимай таяқ йәйсән.

Ойлимай қилған ишиңда, күндә ғоға бешиңда.

Ойнап үгәнмәй, ойлап үгән.

Ойчи ойлап болғичә, тавакәлчи судин өтәр.

Оқудим дегичә, билдим дегин.

Оқумай молла болмас, ишлимәй - қолда.

Оқумақ жиңнә билән көл қазмақ.

Оқуш башқа, уқуш башқа.

Оқуш жапалиқ - ахири вапалиқ.

Оқуш хамни пиширәр.
Оқушниң әртә-кечи йоқ.

Отун ушшиғи билән көйәр.

Өзгигә үгәт- өзәң үгән.

Өзини сориған қази ишигигә бармапту.

Өзини билгән хар әмәс.

Өзәңдин жуқуриға қарап пикир қил,
Өзәңдин төвәнгә қарап шүкүр қил.

Пәмсизниң параситы йоқ, ғәмсизниң - парағити.

Пириң билән махтанма, билимиң билән махтан.

Пул тапқичә, әқил тап.

Пулуңға ишәнгичә, әқлиңгә ишән.

Пухта болса билимиң, зайә кәтмәс илимиң(һүнириң).

Путуңниң тоғрилиғиға қарима, йолуңниң тоғрилиғиға қара.

Пушайман пайда бәрмәс.

Сахтипәз наданни тапиду, билимликтин қачиду.

Сениңдин көп билсә, кичиктинму үгән.

Сорап билиш уят әмәс, билмәй қелиш уят.

Сорап билиштин қорқма, билмәй қелиштин қорқ.

Сориған билим алар, уялған кейин қалар.

Сориған тағ ашар, соримиған - бағ.

Сөзлигән ахмақ болсима, аңлиған аңлиқ болсун.

Су -йәргә, илим - әлгә.

Тәлим бериш үчүн тәлим елиш керәк.

Тәрбийә - камаләт мәктиви.

Тешиңни кийим билән боя, ичиңни - илим билән.

Төгә билән янтаққа чөккили болмас.

Төгидәк боюм болғичә, түгмидәк әқлим болсичу.

Төгиниң әқли болса, янтақ йемәс.

Төмүр зәнжир үзәрләр икки болмас,
икки ақил арисида қил үзүлмәс.

Тоху билгинини қичқирар.

Үгитиш үчүн үгиниш керәк.

Уққанға бир сөз, уқмиғанға миң сөз.

Уста барда қолуңни тарт, молла барда - тилиңни.

Уста көрмигән шагирт һәр муқамда йорғилар.

Устаз - анам, мәктәп - баш панам

Устаз қәдри - милләт қәдри.

Устаз қәлбиңгә билимдин нур қуйиду,
Нақәштәк өчмәс қилип гүл ойиду.

Устаз әмгиги шагирт қәдими билән өлчиниду.

Устаз әмәлдар әмәс, әгәр әмәлдар болса, устаз әмәс.

Устаз сөзи жүрәк төридә, жор боп янар өмүр күйидә.

Устаз -шагитлири билән гөзәл.

Устазға өлгичә хизмәт қил, хизмәт қилмисаңму иззәт қил.

Устаздин өтмигән талип, билимдә болалмас ғалип.

Устазни унтиған, пуштиниму унтар.

Устини уста қилған - буйруқчи.

Хәлиқ әқли - мақалда.

Хәттат қәләм таллимас, һүнәр - адәм.

Чала туңчи адәм өлтирәр.

Чинардәк бәстиң болғичә, тумардәк әқлиң болсун.

Һаят - бүйүк муәллим.

Һаят сирини устаз көргәндин сора.

Һәқиқий устаз мевилик дәрәққә охшайду.

Һәр бир оңушсизлиқ бир әқил бериду.

Һәр калла - бир дуния.

Һәр һүнәрниң өз гөзәллиги бар.

Һүнири бар ач қалмас.

Һүнири бар қул әмәс.

Һүнири барниң қоли алтун, ақил әрниң - йоли.

Һүнири йоқ кишиниң мәзиси йоқ ишиниң.

Һүнәр - путмәс гөһәр.

Һүнәр алди - қизил тил.

Һүнәр көпкиму йәткүзиду, көккиму йәткүзиду.

Һүнәр қилса үнәр.

Һүнәрвән бай болмас, қосиғи ач қалмас.

Һүнүриң болса илкиңдә, чиқим чиқмас мүлкүңдә.

Һүнүриңни хар қилма.

Һүнәрлик әр хар болмас, дост-дүшмәнгә зар болмас.

Чапан көйсима көйсун, қазан қайнисун.

Чечәнниң тили, чәбдәшниң қоли.

Чечән йеңилсә миң жиллиқ.

Чоңниң әқлиму чоң.

Шагиртсиз алим - тул.

Шаир - сөзниң зәргари.

Шаирниң тили - тилла.

Шагирт устазиға қарап өсиду.

Шагирт устаздин ешип кәтсиму,
униң алдида бәрибир шагирт.

Шаһларниңму устази болған.

Хәлиқ баһаси - һәқ.

Шамал дәрәқни қозғайду, һәқ әлни.

Адаләт, ишәнч, достлуқ, һәқиқәт

Ағинәң қарға болса, йейишиң поқ.

Ағинәң сап болса, ташлиқта ат болса.

Адаләт - Ғалип.
Адаләт - саадәт әлчиси.

Адаләт бар йәрдә, адавәт йоқ.

Адаләт уруғини чачсаң, саадәт мевисини жиғисән.

Адаләтлик назим, алий интизам.

Адәм ағинисиз болмас, тон яқисиз.

Айнип кәткән дост әмәс.

Алдиңдики дост, арқаңдики дүшмән.

Ата дүшмәнни дост тутма.

Атаң барида дост издә, етиң барида - йол.

Атлиққа яяқ дост әмәс.

Әйипсиз дост издигән достсиз қалар.
Әйипсиз әр издигән - әрсиз.

Әқиллик дүшмәндин қорқма, әқилсиз достин қорқ.

Башқа күн чүшкәндә әсқатқан - дост.

Бешиңға күн пүткәндә әсқатқан дост.

Бәргәндә - дост, алғанда - дүшмән.

Бөриму достиға қәст қилмас.

Бүгүнки достлириңдин әтики дүшмәнлириң зерәк.

Гуман достни достин айрар.

Дәс турупла дост тапмақ тәс.

Дил ағритқан дост әмәс.

Дост - көп, тоғриси - аз.

Дост айриған - дозақ түвидә.

Дост башқа қарайду, дүшмән- аяққа.

Дост бешиңға күн чүшкәндә билинәр.

Дост бол, сирини билип.

Дост болмақ асан, уни давамлаштурмақ қийин.

Дост достидин сорайду, дости йоқ - кимдин?

Дост етини мингәнгә - мәнзил йеқин.

Дост жиғлитип ейтиду, дүшмән - күлдүрүп.

Дост зиянға тәвримәс, тағ - қиянға.

Дост кәйниңдә махтар, дүшмән - алдиңда.

Дост кеңәштә билиниду.

Дост қолидин мәрт қол болмас.

Дост һесави - дилда.

Дост сөзини ташлима, ташлап, бешиңни татлима.

Дост узақта болсима, көңли йеқин.

Дост үзүңгә бақиду, дүшмән - изиңгә.

Дост хошаллиқта билинәр.

Дости барниң - бәхти бар.

Дости көп дүшмәнсиз болмас, жаңгал - илансиз.

Дости яхшиниң - қәдди тик.

Достин яманлиған әқилниң йоқлиғи,
Тамақтин яманлиған қосақниң тоқлиғи.

Достуң аманлиқ тиләр, дүшминиң - яманлиқ.

Достиңға раст сөзлә, дүшминиңгә - махтинип.

Достқа бәргән бошқа кәтмәс.

Достқа дост керәк, һесапқа - раст.

Достқа дост, һесапқа - дурус.

Достқа инақ бол, дүшмәндин - жирақ..

Достқа муһәббәт, дүшмәнгә нәпрәт.

Достқа тапа қилма, дүшмәнгә - күлкә.

Достлуқ сөз аччиқ.

Достни айрилғанда биләрсән.

Достни сетивалғили болмас.

Достни синимақ болсаң, кеңишип көр.

Достниң достлиғи керәк, һесапниң - дуруслиғи.

Достуң дост болсун, һесавиң дурус болсун.

Достниң достлиғи бешиңға күн чүшкәндә билинәр.

Достниң көңли қалғичә, дүшмәнниң бойни сунсун.

Достниң санини әмәс, сүпитини сөзлә.

Достниң сөзини ташлима, ташлап бешиңни қашлима.
Достсиз адәм - қанатсиз қуш.

Достуң болмиса - дуния зимистан.

Достуң жиғлитип ейтар, дүшминиң - күлдүрүп.

Достуң үчүн зәһәр жут.

Достуңға бақ - өзәңни көр.

Достуңға дәрт кәлсә, дүшминиңниң тойи болар.

Достуңдин сир айима, билгиси келиду.
Дүшминиңгә һал ейтма, күлгиси келиду.

Достуңни билмәкчи болсаң, сәпәргә чиқ.

Достуңни яманлиғандин қач.

Достуңниң ешини дүшмәнгә йегүзмә.

Достуңниң пичиғида мүңгүз кәс, дүшминиңниң пичиғида - кигиз.

Достуңниң райиға бақ, гәп-сөзниң -вайиға.
Достуңниң тәлийи - жениңға озуқ.

Достуңниңкини йә, көңли қалмисун,
Дүшминиңникини йә, өзигә қалмисун.

Дүшмәнниң һәсилини йегичә, достниң сүйини ич.

Жан достуң женидин кәчсиму, мал достуң мелидин кәчмәс.

Жирақтики дүшмәндин, айнип кәткән дост яман.

Өзәң немә йесәң, достуңға шуни бәр.

Икки яхши арисида қил үзүлмәс.

Илпитиң қаға болса, йейишиң поқ.

Илпәт тап - қудрәт тап.

Инсап сири - бәрикәт.

Йеңи достниң он биридин, кона достниң бири яхши.

Йолда қетилған йолдаш болмас.

Йолдаш - йолда синилар.

Китап - вападар дост.

Күнни етәк билән япқили болмас.

Көргән аңлиғанни йеңипту.

Қассап достиға сүйәк бериду.

Қолуң яғланса достуңға шова.

Қошмақ тәс, айримақ асан.

Қулақтин көз һәқ.

Лайдин ясалған хам коза суға чүшсә сақ чиқмас.

Мәйдә ағиртқан - аш әмәс, көңүл ағиртқан - дост әмәс.

Мелиң барда миң дост, мал кәткәндә қени дост?

Мелиң миңға йәткичә, өңгәң миңға йәтсун.

Миң йолдаштин бир сирдаш яхши.

Миң сәр пулуң болғичә, миң достуң болсун.

Нажиниснин меһманханисидин достуңниң саманханиси яхши.

Растлиғи аз кишиниң достлиғи аз.

Растлиқ - һәқлиқ.

Растни көрсә ялған қачиду, йолвасни көрсә тайған қачиду.

Рәмчиниң (палчиниң) ремидин өзәңниң хияли дурус.

Һесаплиқ дост - айрилмас.

Һәқ - һемишәм ғалип.

Һәқ болсаң, қәсәм ичмә.

Һәқ гәп ташни яриду.

Һәқ егиләр - сунмас.

Һәқ наһәқни йеңәр.

Һәқ сөз аччиқ болар.

Һәқиқәт көмүлмәс.

Һәқиқәт отта көймәс, суда чөкмәс.

Һәқиқәткә дава йоқ.

Һәқиқәтни дәлиллимәйду.

Һәқниң рисқи нәқ.

Һәммидин қәдирлик нәрсә - достур.

Һөрмәт йоқ йәрдә достлуқ йоқ.

Һәр кимниң нийити - өзиниң йолдиши.

Пада баққанда дост едуқ, жигдә қаққанда айрилдуқ.
(яңақ чаққанда айрилдуқ)

Пил билән дост болимән десәң, пилханаңни раст қил.

Пиязниң пости тола, һамақәтниң - дости.

Пәс мәлидин тутқан досттин, раст мәлидин тутқан йеға яхши.

Пул бар чағда миңи дост, пул түгигәндә қени дост.

Пул йоқта дост йоқ.

Пул тепилар, дост тепилмас.

Пулни тутушни билмигән, достни күтүшни билмәс.

Хан достуң хенидин кечәр, мал достуң мелидин кәчмәс.

Сандики ешиң - бир жиллиқ, садиқ достуң - миң жиллиқ.

Синалмиған достин, йолдики таш яхши.

Сирини билип дост бол.

Сөзиң тоғра болса, һөрмитиң көп болар.

Теги дүшмән дост болмас, өпкә-беғир - гөш.

Течлиқ үчүн мелиңни тик, һәқиқәт үчүн - жениңни.

Тилида дост - дилида дүшмән.

Түнүгүн - дост, бүгүн - тонуш.

Тоғра ейтқан туққиниға яримапту.

Тоғра сөзниң тоқмиғи бар.

Тоғра сөз таш ярар, әгир сөз баш ярар.

Хиянәтлик досттин, диянәтлик дүшмән хоп.

Чапанниң йеңиси яхши, достниң - кониси.

Чоқунуп кәтмә достуңға, киривалмисун постуңға.

Шаһ адил болса, пухраси қабил болар.

Ялған достуң йеғидин яман.

Яхши дост башқа күн чүшкәндә әсқатиду.

Яхши дост жандин әзиз.

Яши көргән достуңға яхши көргән нәрсәңни бәр.

Яман ат егисини йәргә атар, яман дост достини дүшмәнгә сатар.

Яхши-яман, алдамчилиқ вә һәрхил ижтимаий һадисиләр

Абдал пулниң қәстидә, сүр бойдақ - тулниң.

Абдал сәмәрмәс, оғри бейимас.

Адәм өлтәргән адәм қолида өләр.

Адәмниң алиси ичидә, һайванниң алиси тешида.

Ѐвалқисини боран алди, кейинкисини қуюн.

Авилида мениң еди, сориведим дора болди.

Ағзи қаймақ, дили純маймақ

Ағзидин һәсәл темийду, көңлидин - зәһәр.

Ағзимдин чиқти, сақилимға ямашти.

Ай чоканниң қешини көрүң, тавиғиниң тешини.

Алмаққа алман, бәрмәккә бәзгәк.

Айлиқчи күнлүкчини көрәлмәс.

Айниң йориғи оғурға яқмас.

Ақ болсиму чач болсун.

Ақсуда аймақ тола, Қучарда - қаймақ.

Алдида қол елишар, арқисидин таш етишар.

Алдидики өзни көрмәй, жирақтики ятни көрүпту.

Алтун йәрдә ятмас, яхшилиқ - йолда.

Андин қачқан, мәндин қачқан, яманлиқ қилип көзини ачқан.

Аң - көңүлдә күлгән таң.

Арқамдин дегәнләр - тезигимни йегәнләр.

Атқа күчи йәтмәй, егәрни урупту.

Аш бәргәнгә муш берипту.

Ашниң алиси қосақ ағритар, көңүлниң алиси адәм өлтирәр.

Әгир киши азиду, тоғра киши озиду.

Әгирниң сайисиму әгир.

Әйипсизниң бир әйиви бар.

Әртә оңмиған кәч оңмас, кәч оңмиған һеч оңмас.

Әслини билгән - нәслини биләр.

Әслини билмигән - хар.

Әтияз қуймақ йәп, кәч күз кекирипту.

Әски болсиму, өзәңниң чапини яхши.

Әски түгмәндә жин ойнар.

Бай - дәрия, оғри - қошуқ.

Басқан изидин от үнмәйду.

Бал дедим, балаға қалдим.

Бармаймән дегән түгмәнгә йәттә қетим берипту.

Барчә гуна өзәмдә туруп, қап көтирип нәгә барай.

Бәйгә хечирға қалди, уссул - токурға.

Бәтнийәтниң йоли тар.

Беши қариниң бари яхши, бүгүн аңлап, таңда һә десә, уму яхши.

Бир қетим ялған ейтқанниң миң қетим ейтқан расти - жа.

Бир ямандин қорқ, бир жугачтин.

Бир яхшилиқ қилғанниң өзи өлсиму, сөзи өлмәс.

Бир яхшилиқ миң баладин қутқузар.

Бир яхшилиқ унтулмас, бир - яманлиқ.

Бир яхшиға бир яман һәр йәрдә бар,
Икки яхши бир болған қәйәрдә бар?

Бириниң сақили көйсә, бири қолумни исситивалай дәпту.

Бөриси йоқ жаңгал болмас, оғриси йоқ журт болмас.

Бу йәрдә оғри йоқ, һели қойса һели йоқ.

Буғдай нениң болмиса, буғдай сөзиң йоқмиди.

Буғдайни дәп буйиниму суғириду.

Буғдайниң банисида қармуқ су ичәр.

Бурун тағ айлинип кәлсә, һазир бағ айлинип келиду.

Бутқа чоқунған раһип шам-чирақниң қәстидә.

Вапаға - жапа.

Гас дәп ғевәт қилма, қарғу дәп - хиянәт.

Гөш йесәң чишиңға кириду, йемисәң - чүшүңгә.

Гөш әмәс яки бәз әмәс.

Ғевәтчи ғевәт қилмиса қосиғи тоймас.

Ғәрәз билән қилса саңа саһавәт, бир күн келип от алиду адавәт.

Ғарда өскән бетәләй, шәгә кәлсә тәзмигәй.

Ғерип көңлин ғәш қилдиң, адәмлигиң һәш қилдиң.

Ғевәтхорниң тилини кәс, тиңшиғучниң - қулуғини.

Давагәр дава қилмас, дава қилса қуруқ қалмас.

Давагәр сус болса, қази мутәһәм болиду.

Давани қиз тохтитиду, яр кетишни - чим.

Дапмиди даплиғини, кәтмәнмеди саплиғини.

Дозаққа үгәнгән бейишқа тәзмәс.

Ети улуқ, суприси қуруқ.

Жиғини ян басиду, оғрини - там.

Жиғлиғандин қорқма, күлгәндин қорқ.

Жимиғурниң һүнири ичидә.

Жугачниң мүңгүзи ичидә.

Жүк болған бала, дәшти кәрбала.

Залим болса һөкүмдар, күтәр уни бир күн дар.

Жүткән пичақниң сепи алтун.

Залимға - завал, алимға - камал.

Залимдин жаһил яман.

Залимниң зулумидин сақлан, һакимниң һөкүмидин.

Заман зорниң, тамашә корниң.

Заман түзәлсә, яман түзиләр.

Зеди пәсниң - дити пәс.

Зеңида заң көрмигән, тәңниси - нан.

Зорлуқ билән сөйдүргән, өз-өзини көйдүргән.

Икки чеқимчи бир болса, ақил әрни дарда көр.

Икки яманға дунияму тарлиқ қилиду.

Икки яхши арисида қил үзүлмәс.

Икки яхши бир болса, течлиқ тиләйду,
Икки яман бир болса, пичақ биләйду.

Ичи тар һәргиз бош болмас, бир дәмму көңли хуш болмас.

Ичимдин чиққан ча илан.

Йәп тоймиған ялап тоймас, һәммисини булап қоймас.

Йүз көргәндин бир аңлиған әла.

Кепил болсаң, кепиниң көйәр.

Кимки болса хуш чираю, хуш қилиқ, даимә көргәй жаһанда яхшили

Кимниң зулми көп болса, завали йеқин болиду.

Кичигидә жапа көргән (тартқан) қериғанда һалавәт көриду.

Кишигә өчмән, өзигә дүшмән

Кишигә яманлиқ қилған - өзигә дүшмән.

Кишидин һая кәтсә, ишиға бала келур.

Кишиниң әйиви көрүнүп турар.

Кишиниң әйивини саңа дегән киши, сениң әйивиңниму кишигә дәр.

Кишиниң түгмидәк әйиви көрүнәр, өзиниң төгидәк әйиви көрүнмәс.

Көйдәрсиму күн яхши.

Көңли бузуқ башқилардин әйип издәр.

Көңли зәһәрниң қолиму зәһәр.

Көңли қариниң йүзи қара.

Көрәлмәс қериндашниң бәхтиниму көрәлмәйду.

Көрәргә көзи йоқ, атарға - оқи.

Күчи йоқниң аччиғи яман.

Көпни яманлап , көмүлмәй қапту.

Көзи яманниң - сөзи яман.

Көзини мөшүкниң көзидәк жумидиған.

Көзүң билән көрдиңму? қулақ аңлиған ялған

Қошуқ болуп ялишипту, ишт болуп талишипту.

Қағиға оқ атма, яманға сөз қатма.

Қазанға йолуқсаң - қариси, яманға йолуқсаң - ялиси.

Қанаәтлик қосақ тойғузди, қанаәтсиз кала сойғузди.

Қапму тәң, қапчуқму тәң.

Қарақчини марақчи алдапту, марақчини - ялақчи.

Қараңғу йолни қарақчи биләр.

Қарға өлүк көмгили болмас.

Қарғуға сүрминиң немә кериги.

Қарисаң - көзиңни тешимән, сөзлисәң - тилиңни кесимән.

Қармуқниң даниси болғичә, буғдайниң самини бол.

Қарни яман йегинини сөзләр.

Қассап тонушини баплайду.

Қашаң пичақ билән боғузлиғандәк.

Қашни түзәймән дәп, көзни чиқириветипту.

Қәст қилғанни пәс қил.

Қәсәмхорниң өмри қисқа.

Қеришқанға - йепишқан.

Қизиңни алғичә қириңдин өтәй, алғандин кейин жениңдин өтәй.

Қиңғир иш қириқ жилдин кейинму билинәр.

Қоғунлуққа оғри кирсә, хеминиму, пишиғиниму қоймайду.

Қойнум оғри, қончум оғри.

Қол йәтмигән шаптул аччиқ.

Қувлуқтин - шумлуқ туғулар.

Қуруқ сөләттин қуруқ севәт яхши.

Қуруқ чақмақтин от чиқирипту.

Қушни йәм билән алдайду, кишини гәп билән алдайду.

Қуйруқ көрситип, өпкә сетипту.

Лоли қолдин алар, оғри - йолдин.

Лоли қолдин алиду, оғри - йолдин.

Мал егисидин оғри күчлүк.

Моллиниң қарни бәштур, бирси һемишәм боштур.

Мәпигә үгәнгән ханишиниң, кемидә беши қаяр.

Мелимни елип, белимни уштиди.

Нағра-сүнәй авази жирақтин яхши.

Накәс өзгини алдайду, ақивәт өз бешини ялмайду.

Нәпси дегән аздурар, өзигә ора қаздурар.

Нәқ тәгсә, хоп күләрсиз.

Нийити бузуқниң қазини төшүк.

Нийитиң әгәр болса ақ, күн нуриға көксүң яқ.

Нур үстигә - әла нур.

Өз бешидинла чивин қоруйду.

Өзәм тапқан балаға, нәгә барай даваға.

Өзәң әгри болсаңма, гепиң түз болсун.

Өзәңгә яхшилиқ тилисәң, кишигә яманлиқ қилма.

Өзиниң өзигә, тописи көзигә.

Өйгә оғри кәлгәндә иштниң сийгиси кәпту.

Өйиңгә йолатма қери дәллини, кирип - чиқип бузиду пәллини.

Өпкисини ичидин қеқипту.

Өткәмидин өтүп, ғәлвүрдә тохтапту.

Оғидин шипа издимә, оғридин - вапа.

Оғри алған малға егиси сәвәпкар.

Оғри айдиңдин қорқиду.

Оғри алғичә "Ақмән" дәйду.

Оғри билән йолдаш болма, әски билән - сирдаш.

Оғри бир, гумандар - миң.

Оғри гуманхор келиду, залим - тохмақчи.

Оғри дунияни марап алиду, ахири йәргә қарап қалиду.

Оғри өз көләңгүсидинму қорқиду.

Оғри иштин қорқиду.

Оғри қалғанға қайғурар, егиси - алғанға.

Оғри қериса сопи болар, жалап қериса - бүви.

Оғри күн ашқичә, бөрә бәл ашқичә.

Оғри өз гөшини йәйду.

Оғри өлгичә ақ мән дәйду.

Оғри оғрини қараңғу кечидә учритар.

Оғри оғрини қараңғуда тонуйду.

Оғри оғрини тапиду.

Оғри тутсаң чоңини тут.

Оғриға мал камму?

Оғриға сәнму оғри.

Оғрини қарақчи урупту.

Оғрини оғри тапар.

Оғриниң ямини, йениңдикини қарақлайду.

Оғриниң дости янчуқчи.

Он ғожайиндин бир ялақчи яман.

Ониғанға - йониған.

Отни ким тутса, шуниң қоли көйәр.

Отунниң ямини шир-шир, хотунниң ямини ғир-ғир.

Оюн, оюнниң ахири - союл.

Палтидин зуван кәпту, қатилдин - иман.

Пәрқ әйлимигән яхши -яманни, чүшәнмәй өткүси әсли заманни.

Питнихорниң сөзи яман, сөзидин өзи яман.

Питнихор тирнақтин түк үндүрәр.

Пичақ өз қиниини кәсмәс.

Поққа чалма атсаң, өзәңгә чачрар.

Рәһми йоқ адәмдин рәһми бар ишт яхши.

Рәңги яхшиниң - қәлби яхши.

Рәхниң яхшиси - тога, тонниң яхшиси - жуга.

Саманниң астидин су жүгәртүпту.

Сәллә ориғанниң һәммиси молла әмәс,
Кечиси жүргәнниң һәммиси - оғри.

Сәраға чиқса, ешигини тонумас, шәһәргә чүшсә(кирсә) - достини.

Сесиқ гөшни чивин тапар, яман ишни яман тапар.

Сорақчидин туңчи(тәржиман) яман.

Суға апирип, суғармай әкилипту.

Қәһири яманниң мәри(меһри) яман.

Тавақчиниң өмри кота.

Таш пәдәздин ич пәдәз яхши.

Тирнақ астидин кир издәпту.

Төһмәт таш яриду, байқимисаң баш яриду.

Төһмәтниң көзи йоқ.

Төһмәтхор бәри бир төһмәт билән өлиду.

Төһмәтхор төһмәттә өләр.

Төһмитиңгә төһмәт қилай, төһмитиң һәйран қалсун.

Тоқлуқта ачлиқни унтума.

Тохуни оғурлиғанму оғри, тухумини йегәнму оғри.

Тузини йәп, тузлиғиға түкүрүпту.

Тул хотунниң дәрди тола, төһмәтхорниң - әрзи.

Турған тамға үсәрдин.

Турған тамға үссәң, бешиң йерилар.

Тухум оғирлиған, тоху оғурлайду, тоху оғурлиған, төгиму оғурлайду.

Унчи һакчини көрәлмәйду.

Урушқақ адәм алвастидин яман.

Узун болсиму йол яхши, яман болсиму - қиз.

Унчи һакчини көрәлмәс.

Үзүң қоруқ болсиму, көңлүң йоруқ болсун.

Уссул ойнамиғанға өйниң тарчилиғи банә.

Чеқимчи адәмму? Әслидур чаян, унуң хизмити һәммигә аян.

Чеқимчини чәлләп ур, йолни тепип, пәмләп ур.

Шәйтандинму адәм шәйтини яман.

Хаталашқандин хатани түзәтмигән яман.

Хурапәт - хорлуқ.

Һаваниң ямини кетәр, адәмниң ямини кәтмәс

Һарам һарамға кетәр, һалални зайә етәр.

Һарва маңған йол тар болмас, яманға гәп қилсаң һар болмас.

Һәр ким қилар өзигә, жиңнә санчар көзигә.

Һәрким өз өйидә падиша.

Һәмрайиң ишт болса, қолуңдин калтәк чүшмисун.

Һеч болмиғандин кәч болсима яхши.

Һелигәрдин тухум алсаң, ичидин сериғи чиқмас,

Яхшиниң тили жүригидә, яманниң жүриги тилида.

Яғни тутсаң, йеғи жуқар.

Ялақчи - ялақ билән, тежимәл - таяқ билән.

Ялғанчи - ялчимас.

Ялған ейтсаң тутулисән, раст ейтсаң қутулисән.

Ялған гәп чапсан тарқилар.

Ялғанчини сөзидин бил, болмиса - көзидин.

Ялғанчиниң гувачиси тәйяр.

Ялғанчиниң қуйруғи бир тутам.

Ялғанчиниң әтиси түгимәс.

Ялғанчиниң раст сөзиму ялған.

Ялғанчиниң ялғини чиққичә қоғла.

Ялғанчиниң өйигә оғри кирсиму һечким ишәнмәс.

Ялғанчи түзәлмәс, оғри бейимас.

Яғач қазан бир қайнайду.

Яғач қазанда аш бир пишар, икки пишмас.

Яман адәмниң басқан изидин от үнмәс.

Яман атақ билән жүргәндин, яхши атақ билән өлгән яхши.

Яман атни яйил басар.

Яман атниң териси үч күн тарақлар.

Яман билән йолдаш болсаң қаларсән уятқа.

Яман билән мажра, яхши билән сөһбәт.

Яман болмақ бирдәмчилик, яхши болмақ миң жилчилиқ.

Яман болсаң асиду, жугач болсаң басиду.

Яман болсиму әски тон яхши.

Яман гәпниң ат-егәри тоқуқлуқ.

Яман өзини билмәс, яхшини көзгә илмас.

Яман инәк өлгичә сүтлүк аталмас.

Яман йегинини ейтар, яхши - көргинини.

Яман өйидә ятар мемандәк, яхши өйидә ишләр қулдәк.

Яман йолдаштин ялғузлуқ яхши.

Яман кала ярда мозайлапту.

Яман киши сийлиғанни билмәс.

Яман қалар уятқа, яхши йетәр муратқа.

Яман көздин жирақ бол, тил тумариң мән болай.

Яман қизға аниси әлчи.

Яман қизиң болғичә, яхши келиниң болсун.

Яман күнләр яхши болар, яман адәм яхши болмас.

Яман һарву йол бузар, яман адәм жут бузар.

Яман пичақ тутқичә, чишләп йегин тойғичә.

Яман сөз яхши болмас, яхши - яман.

Яман сийлиғанни билмәс, сийир - сийпиғанни.

Яман төр талишиду, ағриқ - гөр.

Яман хотун - әргә өлүм.

Яман хотун алғичә, бойдақ жүргин өлгичә.

Яман хотун гөлдә тохтайду, болмиса - гөрдә.

Яман хотунниң қойнида ятқичә, яхши хотунниң айиғида өл.

Яман ямандин қорқар, кәтмән - самандин.

Яман яхшилиқ көрмәс (яманға яхшилиқ йоқ).

Яманға гөрдиму хошна болма.

Яманға қилғиниң - қумға сиңгиниң.

Яманға йолуқсаң - ялиси, қазанға йолуқсаң - қариси.

Яманға өлүм йоқ, яхшиға - көрүм.

Яманға сөз қайтурмиғанниң өзи бир жавап.

Яманға яғ ярашмас, өшкигә - юмуғақ сүт.

Яманға янтаяқ болма.

Яманға янтаяқ болғичә, яхшиға қол-қанат бол.

Яманға яхшилиқ қилсаң, униңдин яхшилиқ күтмә.

Ямандин ашмас йерим қошуқ.

Ямандин жан қорқар.

Ямандин қаравул қойсаң, оғри йәттә.

Ямандин яр бойи қач.

Ямանлиған абдалниң ғужуниға зиян.

Яманлиқ аяқ астида, яхшилиқ дәрәқ учида.

Яманлиқ - бирдәмлик, яхшилиқ - өмүрлүк.

Яманлиқ қилсаң, яхшилиқ күтмә.

Яманлиқ ойлап ойлап, яхшилиқ көримән демә.

Яманлиқни ойлимай, яхшилиқ йоқ.

Яманлиқниң йоли йеник, яхшилиқниң - еғир.

Яманлиқтин қара көзгә яш үнәр, яхшилиқтин тәләй күлүп, аш үнәр.

Яманни ешиңға йолатсаң йолат, қешиңға йолатма.

Яманни қоюп бәрсә әркигә, күндә чичиду бөкигә.

Яманни көрмәй, яхшиниң қәдригә йәтмәпту.

Яманниң бир қилиғи артуқ.

Яманниң гепи яман, әски чапанниң - пишти.

Яманниң касапити, яхшиниң - шарапити.

Яманниң жиназисидин яхшиниң һекайиси әла.

Яманниң ичи яман.

Яманниң йолдиши болғичә, яхшиниң қолдиши бол.

Яманниң касапити өзидин бир чақирим илгири жүриду.

Яманниң қойнида ятқичә, яхшиниң айиғида өл.

Яманниң һәммиси бузуқ болмас, яхшиниң һәммиси - түзүк.

Яманниң оти - яман.

Яманниң сүйини ичкичә, қапиғини сундур(уштивәт).

Яманниң тоқмиғи йенида.

Яманниң тузға барғини, қизға барғини.

Яманниң яманлиғи бар, киши билмәс - һейлиси.

Яманниң яманлиғи өзигә янар.

Яманниң яхшилиғи йоқ, яман сөзниң - яхшиси.

Яманниң яхшиси болғичә, яхшиниң ямини бол.

Ярдәм қилдиң - хоп қилдиң, миннәт қилдиң, йоқ қилдиң.

Яхши - аш үстигә кирәр, яман - ғевәт үстигә.

Яхши аз, яман көп, буғдай аз, саман көп.

Яхши ат - әргә қанат.

Яхши ат ләвлик келур, яхши жигит - пәмлик.

Яхши атқа бир қамча, яман атқа - миң.

Яхши атқа қамча лазим әмәс, яхши ярға - әлчи

Яхши атқа қоңғирақ асар.

Яхши атниң териси кейиш болар, көн болмас.

Яхши аш ешип қалғичә, яман қосақ йерилип кәтсун.

Яхши аш үстигә келәр, яман ғевәт - үстигә.

Яхши аял ятни өз қилиду, яман аял өзни ят қилиду.

Яхши билән болсаң йолдаш - ишиңда қолдаш,
Яман билән болсаң йолдаш - тегәр таш.

Яхши билән дост болсаң, ечилар чечәклириң.
Яман билән дост болсаң, йерилар жүрәклириң.

Яхши билән жүрсәң, йетәрсән муратқа.
Яман билән жүрсәң, қаларсән уятқа.

Яхши билән яманниң йәр билән асман пәрқи бар.

Яхши билән яхши бол.

Яхши болса - бәгдин, яман боса - қулдин.

Яхши болса өзәңгә бала, яман болса бешиңға бала.

Яхши болсаң ешиңни йәйсән, яман болсаң бешиңни йәйсән.

Яхши болсаң тоюңға баримән, яман болсаң - өлүмиңгә.

Яхши гөштин яхши шорпа.

Яхши дайим яхшилиқ тиләр, яман яхшиға һаман баш егәр.

Яхши дәм - ишқа һәмдәм.

Яхши ешини йәйду, яман - бешини.

Яхши жәңдә, яман - каңда.

Яхши иш өзини өзи махтар.

Яхши ишт - йерим мал.

Яхши ишт өлүгини көрсәтмәс.

Яхши йәңгә йәрдә қалмас.

Яхши қилған яхшилиғини йошуриду.

Яхши кәлсә - күт, яман кәлсә - жүт.

Яхши келип һалиңға йетәр, яман келип отуңни "пүв" дәр.

Яхши көргән достуңға яхши көргән нәрсәңни бәр.

Яхши көргинини ейтар, яман - йегинини.

Яхши күй жанға озуқ.

Яхши әлниң балиси хар босиму қул болмас.

Яхши һашардин қачмас.

Яхши нийәт - ашқа, яман нийәт - башқа.

Яхши пәзиләт төргә башлар, яман - гөргә.

Яхши әрниң сүйиги чирип нами қалар.

Яхши сөз - жан(көңүл) озуғи, яман сөз - жан қозуғи.

Яхши сөз билән илан инидин чиқар, яман сөз билән қилич - қинидин.

Яхши сөз һәсәлдин татлиқ.

Яхши сөзни аңлимас, яман сөзни унтимас.

Яхши тепип сөзләйду, яман - чеқип.

Яхши урушса, бәргили нәрсә издәр, яман урушса алғили нәрсә издәр.

Яхши хотун - ахирәт сарийиниң мүлкидур,
Инавәт бостаниниң көркидур.

Яхши хотун - өй зенити, яман хотун - той зенити.

Яхши хотун - әргә дөләт.

Яхши хотун өйгә қозуқ.

Яхши хотун сәһәр туруп, чақини чөрәйду,
ßман хотун вақчә туруп мийәңни қочийду.

Яхши хотун яман әрни әр қилар,
Яман хотун яхши әрни йәр қилар.

Яхши хәттат өлмәс.

Яхшиға йетишмәк тәс, ямандин қутулмақ тәс.

Яхшиға бәрсәң ешиңни, яхши силар бешиңни,
Яманға бәрсәң ешиңни, иштлар ғажар бешиңни.

Яхшиға бәрсәң непи тегәр, яманға бәрсәң - гепи.

Яхшиға бир сөз, яманға миң сөз.

Яхшиға ейтсаң биләр, яманға ейтсаң - күләр.

Яхшиға һажитиң чүшсә - хоп дәйду,
Яманға һажитиң чүшсә - йоқ дәйду.

Яхшиға яғ, яманға дағ.

Яхшидин - нәзәр, ямандин - һәзәр.

Яхшидин айисаң, яман йәйду.

Яхшидин ат қалиду, ямандин - дат.

Яхшидин жапа кәлмәс, ямандин - вапа.

Яхшидин яман чиқмас, ямандин - яхши.

Яхшилиқ - зия, яманлиқ - шум буя.

Яхшилиқ издигән бәхиткә йетәр.

Яхшилиқ йәрдә қалмас.

Яхшилиқ йенип турған чирақ.

Яхшилиқ қалар, яманлиқ йоқилар.

Яхшилиқ қил - махтанма.

Яхшилиқ қил, яманлиқ қил - өзәңгә янар.

Яхшилиқ қилған яхшилиқ көрәр.

Яхшилиқ қилсаң йерим қилма.

Яхшилиқ көрүнмәс, яманлиқ көмүлмәс.

Яхшилиқ яманлиқни йеңәр.

Яхшилиққа яманлиқ йоқ.

Яхшилиққа яхшилиқ һәр кишиниң иши.
Яманлиққа яхшилиқ әр кишиниң иши.

Яхшилиқни унтима, яманлиқни көңлүңдә тутма.

Яхшилиқниң йоли - йәттә.

Яхшини көрмәк - пәриз.

Яхшини махтисаң - яшириду, яманни махтисаң - адишиду.

Яхшини һәммә убдан көрәр.

Яхшини яндаштур, яманни адаштур.

Яхшини ят демә, яманни - өз.

Яхшиниң - сөзи, яманниң - көзи

Яхшиниң - хулқи артуқ, яманниң яқиси жиртиқ.

Яхшиниң - шарапити, яманниң - касапити.

Яхшиниң айиғида қурут өлмәс.

Яхшиниң гепини қилсаң өзи келәр.

Яхшиниң изи қалиду, яманниң - мези.

Яхшиниң қәдрини яман билмәс.

Яхшиниң қәдрини яхши биләр, алтунниң қәдрини - зәргар.

Яхшиниң қолтуғидин йөләп өрә қил, яманниң ағзиға уруп пөрә қил.

Яхшиниң яхшилиғини чиқар - көккә йәтсун,
Яманниң яманлиғини чиқар - өлүп кәтсун.

Яхшиниң яхшилиғи тегәр һәр йәрдә,
Яманниң яманлиғи тегәр тар йәрдә.

Түрлүк жисманий әйипләр

Ала инәкниң балиси ча қуйруқ.

Атниң яхшиси боз болар.

Гачча қизниң тилини аниси уқар.

Док гөгә киргәндә түзиләр.

Дудуқ сөзгә яримас, оғри - күзәткә.

Икки сәттин гүлдәстә чиқар.

Көзи йоқниң өзи йоқ.

Мәккидиму шу таз, Мәдинидиму шу таз.

Йешил көлдә ғаз ойнайду, чивин билән таз ойнайду.

Чапақ хотунниң житақ ери бар, яғақ атниң маймақ егәри бар.

Қарғу батур болар.

Қарғу ешәккә тузлуқ су, қаттиқ нанға муздәк су.

Қарғуни яр бойида қистапту.

Қарғуниң тилиги икки көз.

Қарғу тутқинини қоймас, гас - аңлиғинини.

Қарғуға кечә-күндүзниң пәрқи йоқ.

Қарғуға йол көрсәтсә, өзәм тапқан йол, дәпту.

Өзиниң әйиви өзигә көрүнмәс, көзниң әйиви көзгә көрүнмәс.

Паң билән ортақ болдум, гәп аңлиталмай паң болдум.

Пути кичик чаққанни кийәр, пути йоған - тапқанни.

Һәр каллида бир хиял, таз каллида миң хиял.

Һүкәр янға өтсә язға тави, тумақ гәдәнгә чүшсә тазға тави.

Сараңға сот йоқ.

Сийгәк суға имрақ.

Таз башқа йешил тәқийә.

Таз базарға барса шум хәвәр тапар.

Таз билән таз тағақ талишипту.

Таз гүл тапса, қисидиған йәр тапалмапту.

Таз қизға әр тапмақ - қидам кәкигә сап тапмақ.

Таз жабдуғичә, той тақапту.

Таз карамәтчи келәр, қулақақ дарамәтчи.

Таз тазни көрсә беши қичишар.

Таз чивинни қондурмас, чивин тазни тиндурмас.

Тазға тағақ бәрсәң йелим тиләйду.

Тазни аптапта қиста.

Тазни таз десә өлгиси келәр, сақни таз десә - күлгиси.

Тазниң көзи чачта, қизниң көзи қашта.

Тазниң немиси бар? - төмүр тағиғи.

Әдәп - әхлақ вә тәрбийә

Ата башлимиғанниң подиғи чоң, ана башлимиғанниң - әмчиги.

Ата көргән оқя ясар, ана көргән кийим пучар.

Аталмиғанниң оқи алтәғулач кетәр.

Аталмиған оқидин көриду, чичалмиған - поқидин.

Аталмиған оқидин көриду, өйгә келип хотунидин.

Атиси атмиған қоңғузни, балиси етипту тоңғузни.

Атиси болушқақниң балиси урушқақ.

Аниси болушқақниң қизи жиғлаңғу.

Атиси туруп оғли сөзлигәндин бәз.

Алтә тәңгәм бар, ат алимән,
Йәттә тәңгәм бар, нар алимән.

Ат минип атамға бақмидим.

Аттин чүшсә, үзәңгидин чүшмәпту.

Ашни сиңгәндә махта, хотунни - өлгәндә.

Аз сүтлүк инәк көп мөрәйду.

Балини яштин үгәт, хотунни - баштин.

Бәңгини балам демә, буқини калам демә.

Бар махтанса ечилиду, йоқ махтанса чечилиду.

Бар йоқни билмәйду, Һәсәл тартиду көңлүм.

Бәрсә йемәс, тапса қоймас.

Бир мисқал дөләтни көтириш үчүн, миң мисқал тәмкинлик керәк.

Буқини һөкрәткән икки ташиғи.

Дам урғили ят йәр яхши.

Димиғи үстүн азгалда өләр.

Думбақниң авази йоған, ичи қуруқ,
Махтанчақниң гепи йоған, меғизи йоқ.

Ешәк тәхийигә ешәкликтин башқини үгәтмәс.

Ишик очуқ болсиму сорап кир.

Қолуңни созған йәргә, путуңни созма.

Нәсиһәт аччиқ, мевиси татлиқ.

Пиригә беқип мурит болар, сақилиға беқип - бурут.

Путалмиған яғач путақлиқ.

Тәрбийә башта қаттиқ болса, ахири татлиқ болар.

Тәртипни сән тапмисаң, тәртип сени тапиду.

Яғачни рәндә түзәйду, адәмни - тәрбийә.

Кәмтарлиқ, тәкәбурлуқ вә махтанчақлиқ

Семизлиқ һайванға яришар.

Сәллә йоған, баш кичик,
Дәстхан йоған, нан кичик.

Сәллә йоған, иман йоқ,
Дәрваз йоған, бир нан йоқ.

Чоң болсаң, кичик бол.

Егилгәнгә егил, бешиң йәргә йәткичә,
Керилгәнгә керил, бешиң көкә йәткичә.

Жигитликка һәшәм керәк, Һажиликқа - һәрәм.

Жиртиқ төшүктин күләр, чөмүч қазандин.

Ети улуқ, суприси қуруқ.

Икки нан тапса, бирини дап чапту.

Йенида бир пули йоқ, төгиниң чишини санапту.

Йорға мингән йолда қапту.

Йотқанға беқип пут сун.

Йоқалған нәрсиниң махтиши кам.

Йоқ чағда йоған гәп.

Кичик пейил болсаң, кичикләп кәтмәйсән.

Кәң ериқтин атлима, путим қайрилди демә.

Күләлмигән һалиңға һежайма.

Қазиниңниң қайнишиға бақ, балаңниң - ойнишиға.

Махтанчақ - бекарчиға оюнчуқ.

Махтанғанниң өйигә барма, Керилгәнниң - тойиға.

Махтанған қиз малхайға чиқирипту.

Мевилик дәрәқниң беши төвән.

Мозай қозуққа чоңлуқ қилар.

Мәнмәнлик - шәйтанлиқ.

Мәғрур қошун мәғлуп болар.

Мөшүкниң пули йоқ, гөшкә амрақ.

Пүткән ишқа егә тола,
Уруштин кейин батур тола.

Өзәмниң раст дегән көпни көрмәйду.

Өзәңни чағла, белиңни бағла.

Өзәңни әр чағлисаң, башқини шир чағла.

Өкүз билән тәң болимән дәп, пақа йерилип кетипту.

Өйүмдә зағирам йоқ, етим мажан бүви.

Өзидин хориги чоң.

Өзәмни пайлимай шилтиң етиптимән,
Паласқа йөгүлүп һәптә йетиптимән.

Үстин беқип түкәрсәң, йенип чүшәр бетиңгә.

Һалиңға беқип һал тарт, халтаңға беқип - ун.

Һалға беқип зикир, дапқа беқип сәнәм.

Һарвуни ат тартиду, көләңгүсини - ишт.

Һайдиғиниң алтә өшкә, үшт - дегиниң аләмни алди.

Тизләшкәнниң тизини пүк, бәлләшкәнниң - белини.

Тилдин кәлгән қолдин кәлсә, һәр ким падиша болатти.

Токур атқа төмүр тақа, әски чапанға сүсәр яқа.

Һошярлиқ, еһтиятлиқ вә бепәрвалиқ

Арсландәк күчүң болғичә, тайғандәк һошуң болсун.

Асман бесивалсиму, астида йетип манта йәпту.

Әр йеңилип қолға чүшәр, қуш йеңилип - торға.

Бала-қаза дәрәқ бешида әмәс, адәм бешида.

Бала-қаза көрүнүп кәлмәс,пут-қолини саңгилитип.

Баш кәтсә кәтсун, сир кәтмисун.

Бир сирлиқ, сәккиз қирлиқ бол.

Бөриниң һирис қилғинидин, түлкиниң һижайғини яман.

Бөрә жуңини пахпайтип, оруқлиғини билдүрмәс.

Бүгүн өтсә, әтигә худа падиша.

Дәрия тешип кәтсә, өдәкниң немә иши.

Дүшмәндин һәзәр қилғин, һорундин безар болғин.

Ешәк һаңриса, көти ғежәк чалар.

Хошал болғанда көзгә палакәт көрүнмәс.

Ич сириңни атаңға ейтма.

Иштниң көңли сүңәктә.

Ишт йенида сүңәк ятмас, сүңәк ятса бекар ятмас.

Жинниң қәсти шаптулда.

Кишиләр һаңвақмайду сениң изиңға бақиду.

Көзгә илмиған путқа чомақ.

Коза күндә сунмас, күнидә сунар.

Қийсиққа камситип қарима, көзиңгә қадилар.

Қаза дегән қаш-кирпикниң арисида.

Қарғу һасисини бир қетим йоқутиду.

Қаттиқ яғачни юмшақ қурут йәйду.

Қаша мәһкәм болса, түлкә кирәлмәс.

Қери қушқач кепәккә алданмас.

Қомучни қийа тутсаң, қолуңни кесәр.

Қойчи кечик издигичә, төгиси судин өтүп бопту.

Қуш қерип торға чүшмәс, әр қерип - қолға.

Лайға өтмигән пичақ, қолға өтәр.

Сақлиқта хорлуқ йоқ.

Сүт ичип ағзи көйгән қетиқниму пүвләп ичәр.

Әлгәккә чиқип, әргә тегипту.

Әгир таяқниң учи бурниңни ярар.

От билән ойнашма.

Ойлимиған йәрдин түлкә чиқар.

Өдәк гөши йесәң, ғазниң пейидә бол.

Өзәңни мәккәм тут, хошнаңни оғри тутма.

Өтмәс пичақ қол кесәр.

Тадан түлкә тумшуғидин илинар.

Таяқ тәккичә бешиңни тарт.

Төгиниң мазар билән иши йоқ.

У янға бақ, бу янға бақ, әтигән туруп хошнаңға бақ.

Шәһәрдә көз керәк, жаңгалда - қулақ.

Һарву бурулуштин илгири ғичирлайду.

Уят-номус

Адәмни (Әрни) номус өлтирәр, тошқанни қомуч.

Асман жирақ, йәр қаттиқ, өләй десәм жан татлиқ.

Ағриқни бус өлтирәр, жигитни - номус.

Әрниң сөзи өлгичә - өзи өлсун.

Әрниң уялғини - өлгини.

Бир қарним ачтин өлмәс.

Дәшнәм йегиним - бәш нан йегиним.

Иштниң чишлигини һарму? Ешәкниң - тәпкинциму?

Иза тартқиним, ғиза тартқиним.

Иза өлүмдин қаттиқ.

Кишидин уялғичә, өзәңдин уял.

Кишидин һая кәтсә, орниға бала келәр.

Кишиниң ешини йесәң, тилиң қисқирар.

Қелинлиқ - йерим дөләт.

Өлүштин қорқма, өләмән болуп қелиштин қорқ.

Уятсиз хотун - тузлимиған аш.

Уятсиз мөшүккә қазнақниң ишиги очуқ.

Уят турған йәрдә, иман турар.

Үзүмниң қелинлиғи, женимниң раһити.

Һақарәтлик турмуштин, садақәтлик өлүм яхши.

Шәһәр алимән дәп, шәрмәндә болупту.

Яман атақ билән жүргәндин, яхши атақ билән өлгән әвзал.

Сәвир - тәқәт, чидам - ғәйрәт вә алдрақсанлиқ

Адәмниң адәмлиги аччиғи кәлгәндә билинәр.

Авайлимай уруведим, ағримай өлүп қалди.

Ағзи көйгән пүләп ичәр.

Алдириманң ярәй, сизгә қойған барәй.

Алдирисаң киши күлдирисән.

Алдирисаң маңа бақ.

Алдириғанда атисиниң исмини унтупту.

Алдириғанда дөңгә мөкүпту.

Алдириғанда ери хотуниға тазим қилипту.

Алдириғанда ләбәй тепилмас.

Алдириғанда нахша ейтипту.

Алдириғанда қарғудин йол сорапту.

Алдириғанда қолидикини издәпту.

Алдириған ишқа шәйтан арилишар.

Алдириған мурадиға йәтмәс.

Алдириғанниң айиғи көйүпту.

Алдирғанниң ешиги йетивапту.

Алдириған йолда қалар.

Алдириған қиз әрдә тохтимас.

Алдириған өдәк арқиси билән чөмүлар.

Аччиқниң дориси - сүкүт.

Аччиқ жутмақ, тағ жутмақ.

Ат кәйнигә мингәшмә, мингәшкәндин кейин индимә.

Атниң тәпкинигә ат чидайду.

Ат оруқ, йол тайғақ, йол еғир, мәнзил жирақ.

Бармаймән дегән түгмәнгә йәттә қетим берипту.

Бәш қол еғизға сиғмас.

Бир күн алдирғандин қириқ күн әқил сорима.

Бир қалиғач кәлгән билән баһар болмас.

Ғәйрәтлик әрдин тағ қечип қутулмас.

Ғәйритиң болса юлтуз санайсән.

Ғулачқа чидиған, ғеричқа чидимапту.

Жүжини күздә сана.

Жүгәргән қалар, буйриған алар.

Қазаға риза, балаға сәвир.

Қиз тәрәптин хәвәр йоқ, оғул тәрәп нағра чапту.

Қийин иш йоқ аләмдә, ғәйрәт болса адәмдә.

Оғул бала оға йәп сиңдүрәр.

Оюнни чидиғанға чиқарған.

Пишмиған тойға қазан асқили болмас.

Санимай сәккиз демә.

Сәвир қилсаң ғоридин һалва пүтәр.

Сәвир - әқилниң бәлгиси.

Сәвир қилған мурадиға йетәр.

Сәвирниң түви сериқ алтун.

Сәвзидин хәвәр йоқ, гүрүч дәм йәпту.

Суни көрмәй өтүк йәшмә.

Пиштниң аччиғида чапанни отқа сапту.

Тамча ташни тешәр.

Тез кәткән тез тохтар.

Тошқан териси үч күн чидар.

Тәмтилигән там сепилар.

Тутқан йәрдин яғач сунмас.

Түгмәнниң норидин пүтүн чиқипту.

Чивин қонса ғиңшийсән, калтәк тәгсә жим.

Чөшүрни хам санапту.

Һә десә, һу дәптимән, қуруқ думбаққа егә боптимән.

Һәриниң чаққиниға чидиған адәм һәсәл йәйду.

Яз бар, қиш бар, алдиримаң, иш бар.

Арзу - үмүт вә ишәнч

Адәмни үмүт яшитиду, ғәм қахшитиду.

Адәм өлмәс, рисқи түгимәс.

Алтун бешиң аман болса, алтун қачида су ичәрсән.

Арман көп, дәрман йоқ.

Әрни үмүткә ратқан, қойни - қурванлиққа.

Беши баш болсун, пақалчиги таш болсун.

Бир арзу он арзуни туғиду.

Ешәкму дәйдикән: женим аман болса, дәриядин су ичәрмән.

Жиғлимақниң күлмиги бар.

Худа кәч қойса қояр, ач коймас.

Хан болса жаһан, аш болса қазан.

Кетимән дәп отуңни өчүрмә.

Көрүнгән тағ жирақ әмәс.

Көңлиңни бузма, үмүтиңни үзмә.

Қулақ аңлиғанни көз көрәр.

"Йоқ" -ни "керәк" тапиду.

Оттуз күн розиниң үч күн һейти бар.

Үмүтсиз - шәйтан.

Чүшлүк өмриң болса, кәчлик озуқ тап.

Өлмигән жанда үмүт бар.

Өчәр чирақниң йориғи йоқ.

Су аққан ериқта йәнә су ақар.

Тайни бақса ат болар, бөрини бақса ят болар.

Тириккә өй тепилар, өлүккә - гөр.

Туғмас хотун шүмәк жиғипту.

Ихтисат: һесават, пул, сода-сетиқ, бәтхәшлиқ в.б

Аз болсун, саз болсун.

Азға бәрикәт қонғай.

Ал дегән малда пайда бар.

Ала қағида елишиң болса, бир күни аларсән.

Алғанда бисмилла, бәргәндә әстахпуралла.

Алғанда еғир алған, сатқанда - немишкә йеник?

Алғучи - арислан, бәргүчи - чашқан.

Алдиң - уттуң, саттиң - жүттүң.

Алимән дәп, қошлап берипту.

Алмаққа алман, бәрмәккә бәзгәк.

Алмаққа бар, бәрмәккә йоқ.

Алмақлиқ - зерәклик, бәрмәклик - наданлиқ.

Алмақниң бәрмиги бар, чиқмақниң - чүшмиги.

Алса базари, алмиса сазайи.

Алтә өшкигә йәттә текә.

Алтигә елип бәшкә сат, етиң чиқсун содигәр.

Алтун көргәндә пәриштә йолдин езипту.

Амбалниң етини суғар, пулини ал.

Айисаң утисән, айимисаң пүтисән.

Асқида гөш болса, бир күни меһманға ярапту.

Ат айиған ат минәр, кийим айиған тон кийәр.

Ат тапқичә ешәк мин.

Ата кәспи балиға мирас.

Ата кәспиңни ташлима.

Атаңму базар, анаңму базар.

Ахча дегән қолниң кири.

Ахча дегән пишиқ нан.

Ачлиқта тутқан қачаңни тоқлуқта ташлима.

Ашни бузуп омаш қилди, нанни бузуп - көмәч.

Аш қәдрини билмисәң, ачлиқ бәрсун жазаңни.

Әскисиз йеңи болмас.

Әскини әпләп кий.

Әрзән билән қиммәтниң базарда чиққан нәрқи бар.

Әрзән һилләтсиз әмәс.

Әрзәнниң ахири қиммәткә чүшәр.

Әтигәнки мушттин янма.

Базар - чаққанниң, өшкә - баққанниң.

Базарға барған бедик, бәш тәңгидин пул қилар.

Базарға чиқ, бәхтиңдин көр.

Базарда салам йоқ, намазда - тәклип.

Базарда өскән бала қайнақ суни пул қилар.

Базарниң көзи йоқ.

Базири бар жутниң қасиви ач қалмас.

Базири йеқин бай болмас, мазири йеқин - хар.

Базири чиққан малниң тезигиму пул болар.

Бар тавиғим ян тавиғим, болмиса арида сун тавиғим.

Барда ая, йоқта тақәт қил.

Барда полдуруң - полдуруң, йоқта қарап олтуруң.

Бар дәп төкмә, йоқ дәп көпмә.

Бәргән алғанға йеқипту, бәрмигән дәрияда еқипту.

Бәргән батур әмәс, сориған - батур.

Бәргән бәккә ярапту, бәрмигән - кимгә?

Бәрмигәнни берип уялдур.

Бәрмәккә бирму көп, алмаққа йүзму аз.

Бәрмәсниң еши пишмас, қазан бешидин чүшмәс.

Белиқчиниң көзи суда.

Бир тал баш - бир қошуқ аш

Бири ахча жиғиду, бири халта тикиду.

Бири ахча жиғса, бири халта тикәр.

Болса болар, болмиса из пули болар.

Болса чилиқ-чилиқ, болмиса қуруқчилиқ

Боричи һалвучи болса, көзини чапақ бесипту.

"Бояқчи - бояқчи" десә, сақилини бояпту.

Буғдай көрситип, арпа сетипту.

Вәжиңгә қарап хәжиң болсун.

Гөш көрситип өпкә сетипту.

Ғерични ғулач қип көрситипту.

Дәриядики белиқниң баһаси йоқ.

Елип алтә болмапту, йәп - йәттә.

Елип бақтим, сетип бақтим, һәммә ишни қилип бақтим.

"Елип"ни оқуп, "бә"ни оқумапту.

Есилни алсаң хата йоқ, әскини алсаң - вапа.

Жиқ болса кетәр, аз болса йетәр.

Жени ағримасниң йени ағримас.

Зиян аччиқ, пайда татлиқ.

Икки ярта - бир пүтүн.

Исрап қилиш - харап қилиш.

Исрапчилиқ нәдә? пешаниси тәрлимигән йәрдә.

Йеңини айиған кона, кигизни айиған бора.

Йемигән мантиниң пулини төләпту.

Йенида бир пули йоқ, төгиниң чишини санапту.

Кавапму көймисун, зиқму - көймисун.

Кажни базар оңлар, сараңни - мазар.

Кәмбәғәл болай десәң, нәқ елип, неси сат.

Кәчлик сода - ғәшлик сода.

Керәклик нәрсиниң қиммити йоқ.

Керәклик ташниң еғири йоқ.

Керәксиз нәрсә, әрзән болсима қиммәт.

Кишидики нәрсә - худадики нәрсә.

Кишидики пул - чүшидики пул.

Күнүң өтмисә базар чөглә.

Көп болса кетәр, аз болса йетәр.

Конини ямап кий, йеңини - аяп.

Қайтқан малда бәрикәт бар.

Қапниң түвидә айиғичә, ағзида ая.

Қасап достиға устихан берәр.

Қасап май чайнайду, ашпәз - гөш.

Қиммәтчилик болса, сатқучида инсап қалмас,
Әрзәнчилик болса - алғучида.

Қойни қотанда сат, ашни - орида.

Қолдин өткичә, өйгә йәткичә.

Қоли билән берип, пути билән елипту.

Қошуқлап жиққанни, чөмүчләп чачиду.

Қулақни нәдин чиқарса,қазанчиниң мәйли.

Қучқач балисиму гөш.

Қучқач болсиму, қасап сойсун.

Қуруқ һесапниң әтвари йоқ.

Қуйруқ көрситип, өпкә сетипту.

Мал бәрмәк - жан бәрмәк.

Мелини қурутимән дегән пул қилар,
Денини қурутимән дегән - ун.

Миң сәрни йоқатқан бир сәр.

Нәқтин һәсәл чиқти, несидин - кесәл.

Неси йемәң гөшни, йерип чиқиду төшни.

Неси миң тәңгидин нәқ бир тәнгә артуқ.

Неси сатқанниң һали харап, қалиду қуруқ дәптәргә қарап.

Несини дәп нәқтин қуруқ қапту.

Несидин тәлийим йоқ.

Сани бар, сапаси йоқ.

Сақлисаң йүз күнлүк, сақлимисаң бир күнлүк.

Отун жиғдиң - күл жиғдиң,
От-чөп жиғдиң - пул жиғдиң.

Өзәңдә йоқ - аләмдә йоқ.

Өзи тапмиған пулниң қәдри йоқ.

Өтмәс матани зорлап сатар.

Өйдики һесап (гәп) базарға тоғра кәлмәйду.

Пайда билән зиян бир туққан.

Пишиқлиқта пиңсиқлиқ йоқ.

Пули йоқ талашқа уста, пули бар - даңлашқа.

Пули йоқниң ғеми йоқ.

Пул алсаң, санап ал.

Пул әқилдин күчлүк.

Пули бар - ака, пули йоқ - чака.

Пули барға базар, пули йоққа жаза.

Пул байға тартиду, бала - гадайға.

Пул - пули жиқларға татлиқ.

Пули барниң әқли бар.

Пули барниң йоли бар.

Пули бар кавап йәйду,
пули йоқ - кавап түтүнини.

Пул болса, жаңгалда шова.

Пайдидин бурун зиянни һесапла.

Пул адәмни тапмайду, адәм пулни тапиду.

Пулуңға чечәк чиқип қалдиму?

Пул дегән қолниң кири.

Пул дегән - пишиқ ғиза.

Пул дүшмәнни дост қилар, достни дүшмән қилар.

Пул - пишшиқ тамақ.

Пул тапқичә илим тап!

Пул тапсаң - хәшләшни бил.

Пул тилисәң әмгәк қил, һәр бир ишни пәмләп қил.

Пулға ишәнмә, пулсиз жүрмә.

Пулсиз сәйлигә бақма, қиз-жуганниң - мәйлигә.

Пуллуқ - қуллуқ.

Пулни пул тапиду, йолни - йолчи.

Пулниң бир учи биләктә, бир учи жүрәктә.

Пулниң қәдрини һажи биләр, қанниң қәдрини - салжи.

Пулниң көзи йоқ, бехилниң - үзи.

Пулуңниң кәткинигә қарима, ишиңниң пүткинигә қара.

Санимастин сәккиз демә.

Сән таш санисаң, хәлиқ қум санайду.

Сода сақал сийпиғичә.

Содигәрдә үз болмас, сәралиқта - көз.

Содигәрниң йоли бир, рисқи башқа.

Содида дост йоқ.

Су қаттиқ йәрдә тохтайду.

Тама-тама көл тошар.

Тағарни түвидә айиғичә, ағзида айа.

Төгә болсиму сүт бәрсун.

Төгә талға тоймас, содигәр малға.

Төмүрчиниң палтиси йоқ, яғашчиниң - тувиғи.

Түтүни көп, ялқуни аз.

Үч қой сойған қассап болупту.

Чоң болсаң мазарға бар, бекар болсаң - базарға.

Херидарда көз болса қасап ачтин өләр.

Һарвукәш - аварикәш.

Һәммә йәрдә қазанниң қулиғи төрт.

Һәрикити кетәр, берикити қалар.

Һесапниң сиртида иш йоқ, калпукниң сиртида - чиш.

Ямисаң йеңи болар, йеңиниң теңи болар.

Яндики кесәкниң әтвари йоқ.

Яхши мал өзини өзи махтайду.
Су қаттиқ йәрдә тохтайду.

Байлиқ, йоқлуқ, кәмбәғәллик, мусапирлиқ, ғериплиқ, житимлиқ

Абдал сәмәрмәс, оғри бейимас.

Ағриқ ухлар, ач ухлалмас.

Ағриқниң ямини - ачлиқ.

Адәм әскиси әмәс, кийим әскиси.

Акиси пул, чимәндә гүл.

Алла бәрмигәнни, молла бәрмәс.

Алтун башлиқ атаң билән қалғичә,
Пахма башлиқ анаң билән қал.

Алтунни көрүп, периштә йолдин тейипту.

Алтунлуқ өйдә жан дәрка.

Амәт кәлсә қош келәр.

Асман йепинча, йәр селинча.

Ат мингән яққа бақмас.

Ата камчилиғини дәйму? лата камчилиғини дәйму?

Атилиқ житим - күл житим,
Анилиқ житим - гүл житим.

Атлиқ пиядиниң һарғинини билмәс.

Атиси өлгәнниң йәттә жил яқиси жиртиқ.

Ач болсаң, нан чүшәйсән.

Ач ейиқ ойнимас.

Ач иштниң чүшигә сөңәк кирәр.

Ач қалғичә ялиңач қал.

Ач қалған тамақ таллимайду.

Ач қалмиған, ачниң қәдрин билмәс, яяқ маңмиғичә - атниң.

Ач көзгә таң атмас.

Ач кишиниң аччиғи яман.

Ач қойнида нан турмас.

Ач қосаққа - аччиқ пияз.

Ач қосаққа аччиқ су.

Ач қосаққа сөз яқмас.

Ач қосиғим - теч қосиғим.

Ач қосиғим - теч қулиғим.

Ач өйдә қетиқ уйимас.

Ач тоқ билән ойнимайду

Ачарчилиқни көп көргән өзи тоймай мә демәс,
Житимлиқни көп көргән, үч қичкармай һә демәс.

Ачкөзниң өзи тойса, көзи тоймас.

Ачқа қазан асқузма,
музлиғанға от яққузма.

Ачлиқ ағриқтин яман.

Ачлиқ кишигә йелиништин яхши.

Ачлиқта йегән нанниң, тоқлиқта тәми кәтмәс.

Ачлиқта тутқан қачаңни тоқлуқта ташлима.

Ачниң ғеми нанда.

Ачниң дәрдини тоқ билмәс.

Ачниң көзи нанда, тоқниң көзи қанда.

Ачниң һалини тоқ билмәс.

Ачниң чүшигә аш кирәр.

Аччиқ - татлиқни тетиған билиду, жирақ - йеқинни - жүргән.

Аяққа тапсаң, башқа йоқ, башқа тапсаң - аяққа.

Әтигән тоймиған қосақ, хуптәнгичә тоймайду.

Әтики сүйүң бүгүнки усуллуқни қандурмайду.

Бай - дәрия, оғри - қошуқ.

Бай байға бақар, су сайға ақар.

Бай балиси - бөрә.

Бай балиси он бәшкә кирсә баш, гадай балиси оттузға кирсима яш.

Бай барни бәрмәс, кәмбәғәл қарап турмас.

Бай билән пеқирлиқ - иккиси икки ат.

Бай болай десәң, кәмбәғәлни була.

Бай болмиған бай болса, ат орниға тай минәр.

Бай ғожамни гүкрәткән, яйлақтики буқиси.

Бай гөш йесә, қарниға кирәр, кәмбәғәл гөш йесә - чишиниң арисиға.

Бай дегән өргүмчик, бай бәргәнгә түгмән толмас.

Бай кийсә, "Мубарәк болсун!", кәмбәғәл кийсә,
 "Нәдин алдиң?".

Бай киши һәр нәрсигә бар әмәсму, йоқ киши насвалға зар әмәсму.

Бай қәйәрдә болса, вай шу йәрдә.

Бай махтанса тепилиду, йоқ махтанса чечилиду.

Бай мелини йәйду, қәмбәғәл - женини.

Бай мелини сөзләйду, йоқсул(гадай) - муңини.

Бай сеғинғанни йәр, қәмбәғәл тапқанни.

Бай тола йесә, "хордан" дәйду, намрат тола йесә, "опқан" дәйду.

Бай туриду башта, гадай туриду аяқта.

Бай туруп палтиси йоқ, гадай туруп - халтиси.

Байға - бәрқут, гирдә нан, ялаң төшкә - нәдә нан.

Байға амәт кәлсә, буқисиму туғиду.

Байға баққан қул болар, кәмбәғәлгә баққан гүл болар.

Байға болса, күндә бәйрәм, күндә той.
Қәмбәғәлгә күндә әләм, күндә ой.

Байға есил мал келиду, кәмбәғәлгә завал.

Байға ишәнсәң, бариң кетиду, ханға ишәнсәң - бешиң.

Байға кала берә, намратқа - бала.

Байға келин болғичә, қәмбәғәлгә қиз бол.

Байға күндә мәйрәм күндә той, кәмбәғәлгә күндә қайғу, күндә ой.

Байға тәңлик йоқ, чирайлиққа - әңлик.

Байда бадаң болса, қәмбәғәлдә сүкән(йәл-йемиш селинидиған тик севәт) бар.

Байдин бала-қаза қорқар.

Байдин тағму қорқиду.

Байдин әмәлдар чиқса, кәмбәғәлдин дана чиқар.

Байдин яғ чиқса, қәмбәғәлдин туз чиқар.

Байиқ қачқан кишини қоғлар, қоғлиған кишидин қачар.

Байлиқ ачқучи - билик.

Байлиқ баладин ажриталмас.

Байлиқ билән пеқирлиқ - иккиси икки ат.

Байлиқ мурат әмәс, йоқлуқ уят әмәс.

Байлиқ немә дегизмәйду, йоқлиқ немә йегизмәйду.

Байлиқниң ахири -позәк (рәндидин чиққан яғач қириндиси).

Бйлиқниң беши - тән сақлиқ.

Байму байға берәр, худаму байға берәр.

Байни мал басиду, кәмбәғәлни - бала.

Байни мал басиду, кәмбәғәлни - ғәм.

Байниң ағамчиси болса, қәмбәғәлниң күлиси бар.

Байниң балиси он бәшкә кирсә, баш бопту,
Кәмбәғәлниң оттуздиму яш бопту.

Байниң балисиму әркә калисиму әркә.

Байниң беши қичишқичә, йоқсулниң қосиғи ачар.

Байниң ғәзниси - намрат.

Байниң ғоризиму туғиду.

Байниң ешидин бехил қизғинар.

Байниң ешидин кәмбәғәлниң қайнақ сүйи яхши.

Байниң ешидин кәмбәғәлниң мушини йегән яхши.

Байниң ешини йегәндин кәмбәғәлниң муңини йегән яхши.

Байниң жан бәргини билинмәс, гадайниң - нан бәргини.

Байниң ишигидинму кириду, түңлигидинму.

Байниң келини болғичә, кәмбәғәлниң қули бол.

Байниң қешида гадай айнимас, туған бешида - дәрәқ.

Байниң көзигә май бағлайду, әски көлигә - лай.

Байниң қизи - дунияси билән, гадайниң қизи -һәйяси билән.

Байниң қизи хемир тутса қоли қапирар.

Байниң көлчигидин су ичмә.

Байниң қойни йоған, буқиниң - бойни.

Байниң мели - қәмбәғәлниң көз йеши.

Байниң мели әтивар, йоқниң - жени.

Байниң мелини айима, бехилниң - чейини.

Байниң мөшигиму тошқан овлайду.

Байниң һәмигидин(непиз ненидин), қәмбәғәлниң кепиги әла.

Байниң пули - очақниң күли.

Байниң севитидә су тохтар.

Байниң төридә олтарғичә, кәмбәғәлниң мантисида олтар.

Байниң хақани болса, йоқсулниң худаси бар.

Байниң хотини өлсә , орни йеңилинар,
Гадайниң хотини өлсә беши гаңгирар.

Бар бари билән, йоқ һали билән.

Бар - батур.

Бар - охшитар, йоқ - қахшитар.

Бар - тиришқақ, йоқ - урушқақ.

Бар - яраштурар, йоқ - талаштурар.

Бар барини йәйду, уятсиз - арини.

Бар баричә, йоқ һаличә.

Бар бешин силайду, йоқ - йешини.

Бар болмай, мелиң чечилмас, йоқ болмай, йолуң ечилмас.

Бар болса - байрам, йоқ болса - вәйран.

Бар болса - беганилиқ, йоқ болса - деванилиқ.

Бар болса - кавап, йоқ болса - азап.

Бар жайда бал әрзән, йоқ жайда туз қиммәт.

Бар киши һәр нәрсигә бар әмәсму, йоқ киши нәсвалға зар әмәсму.

Бар - немини дегүзмәйду, йоқ - немини йегүзмәйду.

Бар пәрман билән, йоқ арман билән.

Бар пулумни оғри алди, қалғинини - рәмчи.

Бар сөзләйду, йоқ - көзләйду.

Бар чағда һори чиқиду, йоқ чағда - шори.

Бара-бара пишарсән, бу пәйлиңдин чүшәрсән.

Барға - моллуқ, йоққа - шумлуқ.

Барға бала йепишмас.

Барға зар бол, йоққа сәвир қил.

Барға йәттә күн һейт, йоққа - бир күн.

Барға һәммә бай.

Барға һәрким батур.

Бари - мис, йоқи - алтун.

Бари билән базар.

Бариға - пәтә, йоқиға - әтә.

Барида - берикәт, йоқида - һәрикәт.

Барида бейитиду қейнатаң, йоқида сетип йәйду қув атаң.

Барида қилмидиң шат, өлгәндә немә пәряд?!

Барида полдуруң-полдуруң, йоқида қарап олтуруң.

Барини айимас, йоқиға кайимас.

Барлиқ болсаң бешиңни сийпайду, йоқлуқ болсаң бешиң сиғмайду.

Барлиқ бәздүриду, йоқлуқ угитиду.

Барлиқ охшитар, йоқлуқ қахшитар.

Барлиқ яраштуриду, йоқлуқ талаштуриду.

Барни көрсә көрәлмәйду, йоқни көрсә берәлмәйду.

Барниң балиси мал дәйду, йоқниң балиси - нан.

Барниң беши ағрийду, йоқниң - иши.

Барниң иши пәрман билән, йоқниң иши арман билән.

Барниң майиғи тегәр.

Баш - башқа, яғинчақ - ташқа.

Баш аман болса, допа тепилар.

Баш армини болмиса, мал армини нә керәк.

Баш егип алдиңға кәлсә, атаңниң хунидин кәч.

Баш еғири боюнға чүшәр.

Баш йерилса, бөк ичидә, қол сунса - йәң ичидә.

Баш әйивини, бөк япар.

Баш қәйәрдә болса, пут шу йәрдә.

Баш панаң яхши болса - ямғур өтмәс,

Баш тиққидәк өйи йоқ, чаң чиққидәк - мели.

Баш яриси пүтәр, дил яриси пүтмәс.

Башқа чүшкәнни көз көрәр.

Башта қаттиқ болса, ахири татлиқ болар.

Бәг балиси бәндә өләр, әл балиси - жәңдә.

Бәг билән елишип болмас, дәрәқ билән - челишип.

Бәргән бәккә йеқипту, бәрмигән дәрияға еқипту.

Бегиз тағарда тохтимас, от - пахтида(қәғәздә).

Бегим манта йесә, мән пияз кекәрдим.

Бегим үчүн хизмәт, өзәм үчүн оқәт.

Бегиң қарғу болса, көзүңни қисип сөзлә.

Беришиң бәш пул, биз чакарму, йә қул?

Бериштә сани тоққуз, елишта һесави оттуз.

Берәрмәнниң бешини алармән оңшапту.

Бизму инәк сағармиз, тамға тезәк яқармиз.

Бир пешини астиға селип, бир пешини йепинипту.

Бири алтун тавақта нан берәр, бири ачлиқ дәрдидин жан берәр.

Бири алтун тавақта нан йәр, бири нан үчүн жан берәр.

Бири тоюп сәкрәйду, бири - тоңуп.

Бөдүнәмниң макани йоқ, нәгә барса витвалдақ.

Бойға қарап тон пич.

Болғансири болғуси келәр, толғансири - толғуси.

Болса һәр немә охшайду.

Босуғидин йәттә қәдәм чиққан мусапир.

Бош кәлсә бойниға минипту.

Булутниң қәдри йоқ ай йенида,
Пеқирниң қәдри йоқ бай йенида.

Гадай өлсә, молла ағрип қапту.

Гадай нан тапса, халта тепилмас,
Намрат отун тапса - палта.

Гадайниң балиси - байниң калиси.

Гадайниң немиси бар? - ғожун - халтиси.

Гөш көрмигәнгә өпкә тәңсуқ.

Ғерипқа ғерип жиғлар.

Ғерипликниң бир күни - бир жил.

Ғерипниң һалиға ғерип йетәр.

Ғерипниң тәливи - ижавәт.

Ғожамниң қосиғи тоқ, қули билән иши йоқ.

Дө ғерипни орапту, үмчүк - мусапирни.

Дөләт йүзи ақ, мәйнәт йүзи қара.

Дуния - тийиндин, боран - қуюндин.

Ешәк байниң, тағар байниң, жиқилса - йөлимәймән, өлсә төлимәймән.

Жайи йоқниң жени йоқ.

Житим - худағиму өгәй.

Житим ақ көйнәк кийгән күни - һейт.

Житим тайдин йорға чиқар, житим балидин - дана.

Житим өз ешини йәйду,кишиниң миннитини тартиду.

Житим булуңда, териқ тулумда.

Житимниң атиси - дөләт.

Житимниң атиси йоқ, белида - потиси.

Житимниң атиси йәттә.

Житимниң ағзи ашқа тәккәндә, беши ташқа тегиду.

Житимниң күни қанчидур, чивингә һүнәрни йөләткүнчидур.

Икки йоқсул бир паласқа сиғар, икки падиша аләмгә сиғмас.

Ичим жиғлайду, тешим күлиду

Йемә, ичмә, бол бехил, бай болмисаң мән кепил.

Йемәк - ичмәк өзәңдин, айлиғиң оттуз күн.

Йерим байниң ятқуси кәлмәс, кийимиялаңниң - қопқиси.

Йоған созулар, инчикә үзүләр.

Йоғанниң бир дәрди бар, ярниң - миң дәрди.

Йоқ десә, йетип йәпту.

Йоққа немә йоқ, ериқтики сума йоқ.

Йоқлуқ үгүтиду, байлиқ бәздүриду.

Йоқниң бир дәрди бар, барниң - миң.

Йоқниң хаһиши күчлүк.

Йоқсуллуқ - таштин қаттиқ.

Йоқсуллуқ мәртниң қолини бағлайду.

Йоқта мәртниң қоли бәнт.

Канайға йоқ, сүнәйгә нәдә.

Кекәч болсиму, байниң балиси сөзлисун.

Кимниң дунияси кимгә қалмайду.

Кәмбәғәл бай болса, намратлиғини қилар,
Бай кәмбәғәл болса, байлиғини қилар.

Кәмбәғәл билән урушсаң, көйнигини жит.

Кәмбәғәл болсаң, көчүп бақ.

Кәмбәғәл гүл қисса, тикини байға санчилар.

Кәбәғәл ишләп һармас, бай - чишләп.

Кәмбәғәлгә күндә роза.

Кәмбәғәллик әйип әмәс, кибирлиқ - әйип.

Кәмбәғәлликниң һайини йоқ, тапқининиң - тайини.

Кәмбәғәлниң байлиғи - бала.

Кәмбәғәлниң байлиғи - тениниң сақлиғи.

Кәмбәғәлниң бир тойғини - бай болғини.

Кәмбәғәлниң еши чишқа дора.

Кәмбәғәлниң қиши узун, йези қисқа.

Кәмбәғәлниң көңли йоруқ.

Кәмбәғәлниң мөшүги чашқан тутса, байниң мөшүги тошқан тутар.

Кәмбәғәлниң путида чоруқ, көңли йоруқ.

Кәмбәғәлниң чейи чишқа дора.

Кәң болсаң, кам болмассән.

Кәңгә - кәң дуния, тарға - тар.

Қазанму май, чөмүчму май.

Қағилар қақ етәр, өз көңлини шад етәр.

Қәләндәрниң ғожини толмас.

Кәмбәғәл болай десәң, нәқ елип, несиға сат.

Кәмбәғәл төгә минсиму, путини ишт чишләйду.

Кекәч болсиму байниң балиси сөзлисун.

Кишиниң жутиға киши келиду, мундақ хапа қилса ким келиду?

Көсәй узун болса, қол көймәс.

Қоли арқисиға йәтмәйду.

Қосақ тоқ, көңүл шат.

Қосиғи тоқниң ғеми йоқ.

Қосиғи тоқниң көзи ашта, қосиғи тоқниң үстиваштa.

Қудуқ чоңқур, ағамча қисқа.

Қулни бәрикалла өлтирәр.

Қуруқ қошуқ еғиз жиртар.

Қуруқ тағар өрә турмас.

Мал байниң, жан худаниң.

Мал болса мамам бақар.

Мални тапқан бақсун, отунни чапқан яқсун.

Машинчиниң түгмиси қадалмас, моздузчиниң өтиги ямалмас.

Мели тоқниң - ели тоқ.

Миннәтлик ешиңдин қанимниң ечи яхши.

Мөшүк дөңгә чиқса қуш йәр, житим дөңгә чиқса - муш.

Мунарини житимға йөлитиң, женини мөшүккә төлитиң.

Мусапир болмиғичә мусулман болмас.

Мусапир иштниң қуйруғи чатирида.

Мусапирға яхши қилиқ қил, тилиңни хуш, чирайиңни иллиқ қил.

Налип өтмә, ғалип өт.

Намратниң бир тойғини - бир бай болғини.

Намратниң өйидә қетиқ уюмапту.

Намратниң һейти - йеңи көйнәк кийгәндә.

Намратниң нени янчуғида.

Нан - иман, нанниң йоқлиғи яман.

Нан қәдрини ач биләр, жан қәдрини - ялиңач.

Оғри бир күн бай, айлап гадай.

Оғурлуқ байлиқ ярашмас.

Оруқниң ичи йоруқ.

Ошуқ болса дөлитиң, ашурмиғин сөлитиң.

Ошуқ дөләт - башқа бала.

Ошуқ дөләт - башқа таж.

Ошуқ дөләт(мал) башни ярмас.

Өтүги ямақ төргә чиқалмас, йеңи ямақ аш йәләлмәс.

Өтүгиң тар болса, дунияниң кәңлиги немә керәк.

Өзәңдә йоқ аләмдә йоқ.

Өзи тойса, көзи тоймас.

Өләй десәм - кепин йоқ.

Падиша кор қарғини лачин десә,
"Һә, падишаһим, ғаз алиду" - дә.

Пайдиси йоқ байдин сүйи йоқ сай яхши.

Пошкал йегән бегиңдин, омаш ичкән теңим яхши.

Пичақ гөшкә маңар, сүңәккә маңмас.

Пул - пули жиқларға татлиқ.

Пул болса жаңгалда шова.

Пули азниң ғеми аз.

Пули бар кавап йәйду, пули йоқ - кавап түтүни.

Пули барниң гепи оң, пули йоқниң гепи тоң.

Путқа тапса, башқа йоқ, башқа тапса, путқа йоқ.

Сүйүм көлдә, ешим чөлдә.

Сатмида(кәпидә) чиққан, сарайдиму чиқар.

Тәмкин болған, ғәмкин болмас.

Той- тонлиқниң, һейт - атлиқниң.

Тоқ ач болимән дәп ойлимайду.

Тоқ бала ачни ойлимайду, ач бала тоқ билән ойнимайду.

Тоқ кекирәр, ач осурар.

Тоқ қосақ нахша ейтқузар.

Тоқ қосақ һәр немә дегизиду.

Тоқлуқтин шохлуқ чиқар.

Төгә силкинсә, ешәккә жүк чиқар.

Туған бешида дәрәқ оңмас, байниң қешида гадай оңмас.

Уни йоқниң хуни йоқ.

Чапансиз егин тапса, қақа-қақа тоздурар.

Һалаллиққа тохуси йоқ, һарамлиққа - мөшүги.

Һори түгәп, шори қалди.

Шум қуш шумлуқ тиләйду, байқуш - өлүм.

Ялиңач судин қорқмас.

Адаләтсизлик, наинсаплиқ, намәртлик, ачкөзлүк, дүшмәнлик

Ағзида күлкә, чақчақ, қойнида палта, пичақ.

Ачкөз адәм аш таңлимас, қағдалма қиз - әр.

Ачкөз тоймас, бехил бейимас.

Ачкөзниң әқли кам, көзи кор.

Алдида һи-һи, арқисидин хи-хи.

Алминиң постлуғидин қорқ, дүшмәнниң - достлиғидин.

Адаләтсиз киши қилса гәр шаһлиқ, тола яхши бу шаһлиқтин гадалиқ.

Әзәлий дүшмән дост болмас.

Әски пахта бөз болмас, әсли дүшмән - өз.

Бегиз қапта турмас, намәрт - гәптә.

Ғевәтчи ғевәт қилмиса, көңли хуш болмас.

Давагәр дава қилмас, дава қилса қуруқ қилмас.

Дәлвиниң аптивиға алданма, дүшмәнниң - күлкисигә.

Дүшминиңгә шәпқәт - өзәңгә күлпәт.

Дүшмән бир болсиму - көп.

Дүшминиңгә өлүм тилигичә, өзәңгә өмүр тилә.

Дүшминиң күлгини - сириңни билгини.

Дүшминиңни сәрсан қил, мүшкүлүңни асан қил.

Дүшмән қәст қилар, дост қутулдирар.

Дүшмән немә демәйду, чүшкә немә кирмәйду.

Дүшмән сириңни оғурлайду, дост хатайиңни тоғурлайду.

Дүшмән әсла қетилмас, сән дәп суға етилмас.

Дүшмәнни айиған яридар болиду.

Дүшмәнни күндүзи ойла, кечиси пайла.

Дүшмәнни шекәр билән өлтүр.

Дүшминиңни қаттиқ ур, калтигиңни айима.

Еси пәсниң - дити пәс.

Еқин су ухлар, дүшмән ухлимас.

Ешәккә баш болсаңму, дүшминиңгә таш бол.

Инсапсизни жиғмисаң, әлу-жутни қахшитар.

Йәр йерилмиди, мән кирмидим.

Йеға яндин қопар, дүшмән - аяқ астидин.

Йүз досттин бир дүшмән яман.

Йеға яндин қопар, дүшмән - тапандин.

Көргәндин көз һәққи алиду.

Көрәлмигәнниң өйи нәдә, пайлалмиғанниң йенида.

Көзи ачниң бағри таш.

Қәст қилғанни - пәс қил.

Қизилча гөш болмас, дүшмән дост болмс.

Қурут яғачни ичидин йәйду.

Қушниң сайримайдиғини йоқ, дүшмәнниң - қарғимайдиғини.

Ләшкәр беши тәдбирлик болса, дүшмән беши тапанда.

Молла һалгини көрсә, куръан ядидин чиқар.

Намәртниң ешин ичкичә, мәртниң қачисини жуй.

Намәрттин ярдәм сорисаң, бир күни үзүңгә басар.

Оң көзүң сол көзүңгә дүшмән.
Орини ким колиса өзи чүшәр.

Падишада болса адаләт, пухраға келәр рапавәт.

Пара - дозақниң ишигини ачиду.

Полат болса ирадә, дүшмән қалар пиядә.

Сопи пияз йемәс, йесә, шакилини қоймас.

Теги дүшмән дост әмәс, өпкә-қерин гөш әмәс.

Тоймасни гөрниң тописи тойдирар.

Тоймисаң тоюңда тоярсән.

Чекингән дүшмәнни чәлләп ат.

Чүшкә немә кирмәйду, дүшмән немә демәйду.

Хаинға бешәк өлүм, сатқунға ешәк өлүм.

Хаинниң қени орәккә тамиду, батурниң қени - жүрәккә.

Хотун сириңни алса, дүшмән жениңни алар.

Һарамлиқ билән жиққан сиңмәс.

Яв яқидин алса, ишт етәктин алар.

Яр, муһәббәт, ашиқлиқ, көңүл, жүрәк, дил, қәлб, һис

Адәм қерисиму, көңли қеримас.

Ағинәмниң көңлини дәп, йәңгәмниң бойида қапту.

Ай десә ағзи бар, күн десә - көзи.

Ақниң сәтлиги билинмәс, қариниң - чирайлиқлиғи.

Ач ашнисини көрсә, далдиға өтәр.

Ашиқ әһли паң болур.

Ашиққа Бағдат жирақ әмәс.

Ашиқлиқ асан, жудалиқ тәс.

Ашиқчилиқта өлүм көзгә көрүнмәс.

Әр арсиз болмас, жигит - ярсиз.

Беши таз болсиму, көңли назук.

Бағ егиси болсаң, үзгин гүлүңдин,
Ашиқ болсаң, қорқма һәргиз өлүмдин.

Базарда миң киши, көңүлдә бир киши.

Барида қилмидиң шат, өлгәндә ха қил ят, ха қил пәрият.

Башта оттәк қизирипту, ахирида поқтәк совупту.

Бир көңүлгә икки яр сиғмас.

Бириниң көзи қарғу, бириниң - көңли.

Бириниң көзи әма, бириниң - көңли.

Бойнини егәлмисәң, қолини сөй.

Булбул гүлзарға ашиқ, оғул - дилдарға.

Булбул сөйгән қизил гүл, һәр чимәндә ечилмас.

Вапасиз яр - бешиңда дар.

Вәдини өтәш - көңүлни күтәш.

Жандин кәчмигичә жананға йәтмәс.

Жигит ашуқ болса көккә бақиду, қиз мәшуқ болса - йәргә.

Жүрәкни жозиға йейип қоялмас.

Жүрәкниң қулиғи бар.

Зимистан көрмигән булбул, баһарниң қәдрини билмәс,
Жапани көрмигән ашиқ - вапаниң қәдрини.

Ишқ вапаси билән, һалавәт жапаси билән.

Ишқи йоқ ярдин иссиқ очақ яхши.

Ишқи йоқ - ешәк, дәрди йоқ - кесәк.

Йениңда ким олтарса, чирайлиғиң шу,
Бешиңни ким силиса, мәшиғиң шу.

Йеғилиқ күндә яр яхши.

Йүз йүзгә чүшиду, меһри - көзгә.

Кейик овлап таққа чиқ, ярни бойлап - баққа.

Кийимниң кири жуса кетәр, көңүлниң кири - ейтса.

Кимниң мели кимгә қалмас, кимниң яри - кимгә.

Көз - көңүлниң әйниги.

Көз көргәнни көңүл тиләйду.

Көз көрди - көңүл сөйди.

Көз көрмигәнни көңүл көрә.

Көз көрмәй, көңүл сөймәс.

Көз нәдә - меһир шу йәрдә.

Көзгә сиққан көңүлгә сиғмас.

Көздин жирақ - көңүлдин жирақ.

Көздин жирақ, көңүлдин жирақ.

Көйгән жуганға ат тезиги ай көрүнәр.

Көңли бөлүнгәнниң өзи бөлүнәр.

Көңли бузуқ башқилардин әйип издәр.

Көңлүң қалған йәргә барма.

Көңлүң кимни сөйсә, шу чирайлиқ.

Көңлүңгә яқмиса, көзүңгә яқмас.

Көңүл - көңүлдин су ичәр.

Көңүл ағриғини кочида ейтма.

Көңүл ойға тоймайду, сәтәң - тойға.

Көңүл ойға тоймас, бөрә - қойға.

Көңүл пулға сетилмас.

Көңүлгә кәлгән қолдин кәлсә, пүтмәйдиған иш болмас.

Көңүлдә йоқниң өзи йоқ.

Көңүлдин көңүлгә йол бар.

Көңүлни кәң тутса, бир шап үжүм қириқ кишигә йетиду.

Көңүлниң көзи болмиса, көз дегән там төшүги.

Көңүлниң көзи йоқ.

Көңүлсиз гәпниң кечиккини яхши.

Көрсә көзгә пайда, сөйсә - жүрәккә.

Көрүнгәнгә көймәй, көйүнгәнгә - көй.

Көрүп әслимәй, әсләп көр.

Күндәшлик - көңүл ғәшлик.

Қайнақсу ич, көңлиң теч.

Қалған көңүл - чиққан жан.

Қаш билән көз жайида болса, қалғини базарда бар.

Қешиңда ким олтарса, чирайлиғиң шу.
Бешиңни ким силиса, машайиғиң шу.

Қиздин артуқ жуван бар, аттин артуқ хунән бар.

Қойға пичақ, қизға қочақ.

Қол көңүлгә әгишәр.

Қошулмақ тәс, айрилмақ асан.

Қулақ көздин авал ашиқ болиду.

Ләйлини көрүш үчүн Мәжнунниң көзи керәк.

Ләвзи һалаллиқ - дилға арамлиқ.

Маңа көйгүчә балаңға көй, мени сөйгүчә, ериңни сөй.

Мәйлиң болса мәйханә, чилим болса сәйханә.

Муһәббәт - дил мевиси.

Муһәббәт - от.

Муһәббәт дегән бир сөз, мәзмуни - дуния.

Муһәббәт чирай таллимас, уйқа - орун.

Муһәббәтлик кишиниң кәлби яздур, һәргиз қиш болмас.

Муһәббәтсиз кишиниң кәлби қиштур, һәргиз яз болмас.

Муһәббәтни сетивалғили болмас.

Муһәббәт өлүмни йеңәр.

Муһәббәтсиз турмуш йилтизсиз дәрәқтур.

Муһәббәткә тепилған жүрәк башқиғиму тепилиду.

Наз қизға яришар, ғаз - көлгә.

Отун - көйгичә, хотун - сөйгичә.

Ойниғили қиз яхши, тейилғили - муз.

Өзи кәткән ярәй, өзи кәлгән ярәй.

Өзи чиқти талаға, мени қойди балаға.

Өзигә көз керәк, қизиға - сөз.

Өлүмгә ашна болғил, әгәр көңүлдә яқтурсаң.

Өмүр қерисиму, көңүл қеримас.

Падишаниң көңли пақиға чүшүпту.

Пәдәз тойда керәк, муһәббәт - күндә.

Сирдашқили өз яхши, сөйүшкили - яр.

Сениң тапиниңға киргән тикән мениң көзүмгә кирсун.

Сөйгән ярим сән болсаң, көргән күнүм немә болар?

Сөйгү вапаси билән татлиқ, меһнәт - жапаси билән.

Сөйдүргәнму тил, көйдүргәнму тил.

Сөймигәнгә сүрүлмә.

Суға салсаң су көтәрмәс мисқал төмүрни,
Аалтун берип елип болмас қалған көңүлни.

Ташлап қачидиған қиз бар, елип қачидиған - жуван.

Тәң теңи билән, тезәк қепи билән.

Түгмидин қалған көңүлни төгә берипму алғили болмас.

Үгәнгән көңүл(хуй) өлгичә қалмас.

Узлуқ жуганға ким көймәс, омақ қизни ким сөймәс.

Уйқа жай таллимас, муһәббәт - чирай.

Үнчә - мажан чашқа чачсаң, сөймигәнниң нә чари.

Чеқишмиғичә беқишмас.

Чечимда улуғум барму, үзүмдә ямиғим барму.

Чирай көйдүрәр, хулқ сөйдүрәр.

Чирайға чай қуюп ичкили болмас.

Чирайиңниң сәтлигигә әйнәк гунакар әмәс.

Чирайлиқниң оти яман, сәтниң - һали.

Чирайлиқниң чиқими тола.

Чирайлиқ чирайдин әмәс, чирайлиқ - жүрәктин.

Чирайлиқ чирайлиқ әмәс, сөйгән чирайлиқ.

Чирайлиқта вапа йоқ.

Херидариң болмиса зибалиғиң нә керәк.

Хил хилида яхши, пичақ - қинида.

Хотун хәқ муһәббәтни қириқ жил көңлидә сақлар.

Хәт - йерим дидар.

Хәткә чүштиң - отқа чүштиң.

Һәр кимниң өзигә ай көрүнәр көзигә.

Ялғузлуқта яр яхши.

Яр үчүн йегән таяқниң яриси йоқ.

Ярим меһри билән күлдириду, нази билән көйдүриду.

Ярим яманлиғанға хуш, мән - қутулғанға.

Яримниң тилиғини - чиллиғини.

Ярни гүл арисида издә, әркиңни - әл арисидин.

Ярни тапқанда гәп йоқ, гәпни тапқанда - яр.

Ярниң сөлитигә қарима, хулқиға қара.

Ят йәрни шамал қақиду, чирайлиққа һәр ким бақиду.

Яхши ярға әлчи керәк әмәс

Һаят, өмүр, жан, яшлиқ, қерилиқ

Адәмниң кичиги болғичә, иштниң күчүги бол.

Адәм қериса көңли қеримас, сөгәт қериса, йилтизи қеримас.

Алдимаққа кичик бала яхши, худа урсун қақвашни.

Алдириған қиз әргә ялчимас.

Алдириған сүлүк, гүрүч яғичини шүмәр.

Алдириғанда "ләббәй" тепилмас.

Алдириғанда уз болди, қериғанда - қиз.

Ашлиқ кетип, чаң қалди, мағдир кетип - жан.

Ахмақ билмәс етиниң һарғинини, коса билмәс өзиниң қериғинини.

Әллик сәндин кәтти мәнлик.

Әллик яш - әрлик яш.

Әски чапан ичидә жан бар, яғлиқ бәлбағда - нан.

Бала болса шох болсун, болмиса йоқ болсун.

Бала көргәнни дорайду, қери көргәнни сорайду.

Бала - қилған ишиң чала.

Бала қучақта - сөйдүрәр, өскәндә - көйдүрәр.

Балини ишқа буйруп, кәйнидин өзәң чап.

Балилар чоң болушни ойлайду, чоңлар - яширишни.

Бәккә яриған, бәгмән чолаққа яримапту.

Бешиң патмиған йәргә өзәң қандақ патисән.

Бир жигитниң кәйнидин, қириқ жигит атлинар.

Бир көчкән - миң талинар

Бир пеләктә - миң хәмәк.

Бир пути йәрдә, бир пути гөрдә.

Бир туғутниң қәрәли йоқ, бир - йеғиниң.

Бир чоңниң гепигә кир, бир - кичикниң.

Бири бағдин кәлсә, бири тағдин чүшәр.

Биригә ишәнгән ач қалар.

Бириниң әжили оқта, бириниң әжили отта.

Бириниң касапити - миңға.

Бириси түзәр, бириси бузар.

Бөк ал десә, баш кесипту.

Бөрә қериса, иштниң күлкиси келәр.

Бөрә қерисини алдайду.

Бөшүк балиси - бәг балиси.

Бовай қойғинини билмәс, момай -тойғинини.

Бойи йәтмигән үзүм "пишмапту".

Боюнни қил кәсмәйду, қилич - кесәр.

Буқа қериса, бойни қеримас.

Бурутқа хапа болсам, сақал чиқти.

Гүлүң барда - гүл қис, гүлүң тозғанда көтиңни қис.

Давасиз дәрт болмас, һәсрәтсиз - қери.

Дат төмүрни йәйду, һәсрәт - өмүрни.

Егилгән боюнни қилич кәсмәс.

Еғир чамдиғичә йеник сәкрәйду.

Егиси өлсә бир киши жиғлар, ети өлсә - миң киши.

Жан бәргәнгә жан бәр, туз бәргәнгә - нан.

Жан қийналмай жан чиқмас.

Жан һәммигә татлиқ, дәһшити әжәл атлиқ.

Жан раһити - тән билән.

Жаңгалға от кәтсә һөлиму көйиду, қуруғиму көйиду.

Жандин кәчмигичә жананға йәтмәс.

Жанму жан - өзиниң жени, кишиниң жени - иштниң жени.

Жанға кәлсә асқақму сақтәк жүгрәйду.

Жандин артуқ байлиқ йоқ.

Жанни сетивалғили болмас.

Жан алтундин артуқ.

Жан бар йәрдә қаза бар.

Жан дегән су үстидики көвүк.

Жан тумшуққа кәлмигичә жан бәрмә.

Женидин тойған жаһанға сиғмас.

Жени барниң гели бар.

Икки пути гөргә саңгилиғанда.

Ипәк қурти ипәк үчүн жан берәр.

Иссиқ жан дәртсиз болмас.

Йәр қериса күчидин қалар, хотун қериса - ешидин.

Йол жүргәндә етиң һармисун, қериғанда аялиң өлмисун.

Йолда етиңдин айрилма, қериғанда - хотуниңдин.

Ким женидин үмүт үзсә, көңлидә бар сөзини ейтивалиду.

Күч һәқтә.

Көп қериниң ичидә бир бала дана болиду,
Көп балиниң ичидә бир қери - бала.

Қан билән киргән - жан билән чиқар.

Қапақ сунса қайғу йоқ, қери өлсә жиға йоқ.

Қәсәмхорниң - өмри қисқа.
Қери адәм - кичик бала.

Қери ат чөнәк бузмас.

Қери билгәнни - пери билмәс.

Қери кала пичақтин қорқмас.

Қери кала шапаққа имрақ, қери адәм аппаққа.

Қери кәлсә ашқа, яш кәлсә ишқа.

Қери қулақ - узун қулақ.

Қериғанда ат тезиги алтун көрүнәр.

Қериғанда көңүл гадийи болар.

Қериғанда тоңғақ болар, доңғақ болар, чапқақ болар, һәр немә болар.

Қериғанда қери тартуқ, қилиқлири андин артуқ.

Қерилиқ ишикниң арқисида турар.

Қерини қапта сақла, өлүгини һәптә.

Қериси бар өйниң китави бар.

Қетиқ ичкән қеримас.

Қириқ жил қирғин болса, беәжәл чивин өлмәс.

Қоғун пишса пеләктә турмас.

Қоғун пишса сапиғида турмас.

Қонақлиқта маш болмас, қери йенип - яш.

Қосақта нан болса, биләктә жан.

Қан чиқти - жан чиқти.

Қушқач қериса жаңгалчи болар, хотун қериса - ялғанчи.

Мәнму едим сениңдәк, сәнму боларсән мениңдәк.

мәнму чоң бoлармән, тамға тезәк яқармән.

Мунаридин ташланған тирик қалмас.

Нан - әслидә жан.

Оттуз йешида әр аталған, қириқ йешида шир атилар.

Өз хорлуғуң яндин өтәр, ят хорлуғи - жандин.

Өмүр - аққан су.

Өмүр озар, һөсүн тозар.

Өлмигән жанда үмүт бар.

Өткән өмүр - аққан су.

Өткән өмүр - көйгән көмүр.

Өтмәйдиған өмүр йоқ, сунмайдиған төмүр йоқ.

Пақиниң керилгини иланға охшимас,
Момайниң ясанғини жуганға охшимас.

Пишқан тамақниң өмри кота.

Пота бағлиған билән әр әмәс, сепил соққан билән - шә(һә)р.

Рәллә илгинини қоймас, дәллә - қилиғини.

Пишқан алма түвигә өзи чүшәр.

Сөгәт қериса, йилтизи қеримас.

Сақилиңниң еқи бар, балилиғиң техи бар.

Там - түвидин, дәрәқ - учидин, адәм ичидин қерийду.

Тәғдир қәлими қатилдур.

Тохсән яшлиқ - төрт яшлиқ.

Туғулған һесап әмәс, тохтиған һесап.

Туғулмақ - һәқ, өлмәк - һәқ.

У дунияда немәм бар, бу дунияда болсам хар.

Чиқмиған жанға илажә йоқ.

Чоң тоғач пишқичә, кичик тоғач көйүпту.

Чоңға чоңчә, кичиккә оңичә.

Хам, пишиқниң пәрқи бар.

Хәлиқ сәнъити - һаят зенити.

Жан бар йәрдә - қан бар.

Уй қериса, мүңгүзи қеримас.

Һаваниң гүлдири бар, ямғури йоқ,
Бовиниң аччиғи бар, мағдири йоқ.

Һақарәтлик өмүрдин садақәтлик өлүм яхши.

Һәр нәрсә кичигидә татлиқ.

Һәй-һәй бала, маңған йолуңға қара.

Яғачни яшлиғида мата.

Яш бузулған түзиләр, қери бузулған түзәлмәс.

Яш кетимән дәп қорқитар, қери - өлимән дәп.

Яш қеритмайду, дәрт қеритиду.

Яш кәлсә ишқа, қери кәлсә, ашқа.

Яш көчәтниң мевиси сәрхил.

Яш қеритмас, ғәм қеритар.

Яш оюнға амрақ, қери - уйқиға.

Яш чеғим - алтун теғим.

Яшлиғиңда билим ал, қериғанда ишқа сал.

Яшлиғиңда жапа чәк, қериғанда - һалавәт.

Яшлиғиңда ишлә, қериғанда чишлә.

Яшлиғида яхшилиқ қилмиған қериғанда қаттиқлиқ көрәр.

Яшлиғиңдин яхши бол.

Яшлиқ - башқа дөләт, қерилиқ - башқа мәйнәт.

Яшниң сети йоқ, қериниң - чирайлиғи.

Ят йәр - йәр әмәс, кичик бала әр әмәс.

Батурлуқ, әрлик, жасурлуқ, өләмәнлик, қорқанчақлиқ

Алтун йәрдин чиқиду, батур - әлдин.

Атлиқ қошун - әл шәвқити, тәвримәстур тәхт - дөлити.

Атлиқ қошун йәр алар,тпиядиләр - шәр.

Атлиқ қошуниң болса, дүшмән жирақта.

Әндишниң ети қорқақ.

Байлиқ - жутниң озуғи, батур - жутниң қозуғи.

Батур бебаш болмас, намәрт - сирдаш

Батурға биләк керәк, ялғанчиға - жүрәк.

Батур бир қетим өлиду, қорқанчақ - миң қетим.

Батур давандинму өтәр, чөлу-явандинму.

Батур дүшмәнсиз болмайду.

Батур жәңдә билинәр.

Батур жәңдә, һорун каңда.

Батур жәңдә туғулиду.

Батур йеғисиз болмас.

Батур махтанса - бир оқ.

Батурни мәйданда сина, сөзмәнни - давада.

Батурға оқ кар қилмас.

Батур оқтин қорқмайду, ақил - доқтин.

Батур сараңдин қорқар, сараң - муттәһәмдин.

Батур чүшидә дүшмән көриду.

Батур ялғузлуқтин қорқмас.

Батурғиму жан керәк.

Батурлуқ биләктә әмәс - жүрәктә.

Батурниң мушиму ярақ.

Батурниң нами өлмәс.

Бәргән батур әмәс, сориған - батур.

Биләккә қарима, жүрәккә қара.

Бир қап яңаққа муштәк таш тетийду.

Бөридин қорққан қой бақмас.

Есилсаң барға есил, жиқилсаң нардин жиқил.

Жасур болсаң жәңгә кир, намиң қалсун әлдә бир.

Жасур жигит жәңдә көрүнәр, ялғуз чинар - дөңдә.

Жанға жан кәлгәндә батур.

Женимни ойлисам уйқум қачиду.

Жиндин қорқуп, алвастиға йолуқупту.

Жинниң гепи чиқса, жени чиқипту.

Жиқилғанни йәр көтирәр.

Жиқилған челишқа тоймапту.

Жүрәк - батурдиму бир, қорқанчақтиму бир.

Жүрәктә болса, биләктә көрүнәр.

Илан чаққанға йолда ятқан ағамчиму илан көрүнүпту.

Иландин қорқуп кәткән,ағамчидинму қорқиду.

Исми бару, жисми йоқ.

Исмиға жисми лайиқ.

Ишт гадайдин қорқиду, гадай - ишттин.

Ишттин қорққан гадай әмәс.

Ишттин қорқуп ,бөригә учрапту.

Ялаңаяқ судин қорқмас.

Йетип өлгичә, етип өл.

Йеғидин яр бойи қач.

Йолвасни йәңгән батур әмәс, аччиқни йәңгән - батур.

Йүз қағиға бир шуңқар күпайә.

Кәч қалған қараңғудин қорқмапту,
Әргә тәккән дәрәңгидин қорқмапту.

Қачқанму худа дәйду, қоғлиғанму.

Қачқанға шапқәт йоқ, азғунға - һөрмәт

Көп атқан билән мәргән болмас, көп сөзлигән билән - чечән.

Көз қорқақ, қол батур.

Көзгә илмиған путқа чомақ.

Қийинчилиқ - қорқанчақниң жүки, батур үчүн - тохуниң түки.

Қорқақ авал тилидин қалар.

Қорқақ өз сайисидин қорқар.

Қорқақ әлгә завал кәлтүрәр.

Қорқақни қоғлисаң батур болиду.

Қорқақниң көзи чоң, һорунниң - сөзи.

Қорқанчақ бар йәрдә шәрмәндичилик бар.

Қорққан бурун муш тәңләпту.

Қорққан йәрдә жин бар.

Қорққанға қош көрүнәр, икки яйи - бәш.

Қорққанда мөшүккә чашқанниң угиси сарай болупту.

Қорққичә, алдиға чүшүп қачқан яхши.

Қорқсаң ейтма, ейтсаң янма.

Қорқанчақниң тумиғи болғичә, батурниң чомиғи бол.

Қорқанчақта номус йоқ.

Қорқанчақ һәсәтхор болар, намәрт - қәсәмхор.

Қорқанчақ өлмәй туруп, миң қетим өләр.

Қорққан авал муш тәңләр.

Қорққанни әжәл қоғлар.

Қорққанға қош көрүнәр, көләңгүси бәш көрүнәр.

Қучқачтин қорққан буғдай теримәс.

Күч атисини айимас.

Қучқачтин қорққан териқ тәрмәйду.

Күчлүктин қорқма, күчсизгә тәгмә.

Ләвзидә турмиған жигит әмәс.

Мәйданға киргән потисиз болмас.

Мәргән атқанда билинәр, батур - чапқанда.

Мәрт болсаң мәйданға чиқ.

Мәртни мәйданда сина.

Мәрт сөзидин қайтмас, йолвас - изидин.

Мәрт йеңилса мәйданда қалиду.

Немидин қорқсаң, шуниңға йолуқисән.

Өзиниң сайисидин өзи үркүпту.

Өзи қилған әр өзи жиғлимас.

Оғри айдиңдин қорқиду.

Отниң тешида көйгичә ичидә көй.

Палван дәрт йәйду, балилири - гөш.

Пәмсиз палван - қорули йоқ милтиқ.

Родупай калтәктин қорқиду.

Садин лачин туғулупту.

Сәндал базғандин қорқмайду.

Сорақчидин қорқма, туңчидин қорқ (сорақчидин туңчи яман).

Суға чүшкән киши ямғурдин қорқмас.

Суға жиқилған ямғурдин қорқмас.

Тәлвини қорқатмақ - өлүкни тирилдурмақ.

Тошқан боп йүз жил яшиғичә, йолвас боп бир жил яша.

Учқундин қорққан тонурчи әмәс.

Хәнжәр тутқан әр болса, әл бешиға күн чүшмәс.

Хирс қилғандин қорқма, һежайғандин қорқ.

Шәйтан оттин қорқиду, йоқсул - жуттин.

Шәңгиниңдин қорқмаймән, қонақлиқтин чиқмаймән.

Ширни йәңгәнла батур әмәс, аччиқни йәңгәнму батур.

Қәрз, елиш-бериш

Алмақниң бәрмиги бар, чиқмақниң чүшмиги.

Алғичә сөзини көрүп, бәргичә - көзини.

Алмақтин бәрмәк әла.

Алмақлиқ зерәклик, бәрмәклик наданлиқ.

Алмақ оңай, бәрмәк тәс.

Бәргән худаға йеқин, бәрмигән - гунаға.

Бәргәнгә бирму көп, алғанға йүзму аз.

Бәргәндә - дост, алғанда - дүшмән.

Берип яман болғичә, бәрмәй яман бол.

Берәрмәнниң бешини алармән оңшапту.

Билмигәндин қәриз алма.

Елишни яхши көрсәң, беришни яман көрмә.

Жигит қәриз көтирәр, өлүк - топа.

Жиқни дәп аздин қуруқ қапту.

Йеқинға бәрсәң қулиғиң һариду, (қизни) жираққа бәрсәң улиғиң.

Қандақ бәрсәң, шундақ ал.

Қоли билән берип, пути билән апту.

Қәрзи бар кишиниң жүригидә дәзи бар.

Қәриз алмақ асан, бәрмәк тәс.

Қәриз болғандин қосақниң ечи яхши.

Қәриздар болай десәң, нәқ елип, несигә сат.

Қәриздар болсаң, берип қутул.

Қәриздарниң тили қисқа.

Моллиға мәсә яхши, һәммигә бәрсә яхши.

Өй вә явайи һайванлар, қушлар

Ағамчиси узун ат, етизлиққа сиғмиғай.

Аз сүтлүк инәк көп мөрәйду.

Айғир қачса, үйүрдин тап.

Ақ ишт қара ишт, һәммиси бир ишт.

Ал дегән малда пайда бар.

Ала қарға алман болсиму, қарчуғиниң орнини басалмас.

Ала қарға лачин әмәс.

Ала қарғида елишиң болса, бир күн келип аларсән.

Алғучи йолвас, бәргүчи чашқан.

Алдин чапса ат озар, айлар өтүп - тай.

Алдириған өдәк - алдичиму шуңғуйду, кәйничиму.

Аләмни су бесип кәтсә, өдәкниң қаптилиға кәлмәпту.

Алтә чайнап ат тояр, йәтә чайнап - әр.

Алтә өшкигә йәттә текә

Арисалда ешәкни бөри йәпту

Арпа йегән ат ойнар.

Асқақ қой чүштин кейин мәрәйду.

Асқақ қой, йетип сәмириду.

Асау ат адәм өлтирәр.

Ат - әргә қанат.

Ат азғуни тайға әгишәр.

Ат айиған ат минәр.

Ат айиғи билән тапар, адәм - қоли билән.

Ат айиғини тай басар.

Ат айлинип қозуғини тапар, су айлинип - йочиғини.

Ат алған оқур салар.

Ат алсаң, достуң билән кеңәш, қой алсаң - хошнаң билән.

Ат (Ешәк) алсаң, йеқиндин ал, хотун (келин) алсаң, жирақтин.

Ат алсаң, минип көр, чинә алсаң, чекип көр.

Ат арпа йесә, ешәк қулақ салиду.

Ат атаңму ишәнч қилғили, қақ қозуқни бағливәт.

Ат бар йәрдә берикәт бар.

Ат бир қилиғи ят.

Ат болса юлтузниң кериги немә?

Ат еғиниған йәрдә түк қалиду.

Ат егисини тонуйду.

Ат ечиқиса яйлини йәйду, қуш ечиқиса - қанитин.

Ат ешәктин туғарму, ешәк аттин озарму?

Ат жәңгә кирсә, уйқиси ечилиду.

Ат изини тай басар.

Ат йөтәлсә, оқур сал, кала йөтәлсә, пичақ сал.

Ат қәдрини миңгән биләр, милтиқ қәдрини- атқан

Ат кишнишип тепишар, адәм - сөзлишип.

Ат көрмигән ат алса, һәр күн минип өлтирәр.

Ат қуйруғи билән махтинар, ешәк - қулуғи билән.

Ат өлмәй, һарву сунмас.

Ат өлсә иштниң тойи болиду

Ат өлсә, ишт сәмириду, ешәк өлсә - бөрә.

Ат һерип қалса, бир пачақ, ешәк һерип қалса бир чөчәк қонақ.

Ат ойнақлиса, ешәк чичаңлайду.

Ат орниға ешәк бағлима.

Ат оруқ болсима, йеғир болмисун.

Ат оруқлиқта бузулар, хотун ғерипликта.

Ат сатсаң, егирини сатма.

Ат сәмәрсә, егисини тепәр

Ат сориған хорлуқ әмәс, егәр сориған хорлуқ.

Ат тапқичә егәр тап

Ат тапқичә ешәк мин

Ат тойған йеригә тартиду, адәм - туғулған йеригә.

Ат уйқуси бәйгидә ечилиду.

Ат ятқа кишнимәс.

Ат(мал) бар өйдә берикәт бар.

Ат, бир қилиғи ят.

Атқа бәргүсиз ғунан бар, қизға бәргүсиз - жуган.

Атқа минсәң, жүгән сал.

Атни ат сақлайду, ачни - ач.

Бөрини бaққан - төрт айиғи.

Бөриниң ағзи йесиму қан, йемисиму - қан.

Бөриниң балиси - бөрә.

Бөриниңки тәң-ортақ, қарғиниңки - дәрәқ бешида.

Бөриси йоқ жаңгал болмас, оғриси йоқ - жут.

Бөрини қанчә бақсаңму икки көзи жаңгалда.

Буқа - мүңгүзидин, адәм тилидин кетәр.

Буқа бойниға жиғар, абдал - қойниға.

Буқа қериса бойни қеримас.

Буқа сәмәрсә егисини үсәр.

Буқини һөкрәткән икки подиғи.

Булбулға бағ яхши, кәкликкә - тағ.

Гөш йоқ йәрдә белиқ беши гөш.

Ғаз йоқ көлдә өдәк хуш.

Ғалжир худани билмәс, ишт - һарамни.

Ғунжунға чүшкән күн мозайғиму чүшиду.

Дөләт қонса чивин бешиға, сумруғ келәр күндә униң кешиға.

Дүмбиси қичишқан ешәк түгмәнгә бариду.

Ейиқ болсиму ерим болсун, үнкүр болсиму өйүм болсун.

Ейиққа допа ярашқандәк.

Ейиқни өлтүрүштин авал терисини сетипту.

Ейиқтин қорққан отунға бармас.

Ети йоқниң жени йоқ.

Ети йоқниң пути йоқ.

Етиң өлди - атаң өлди.

Етиң яхши болса, қамчә немә керәк.

Етиңға қамча әшмә, сулу чәшлә.

Етиңни қамча билән һайдима, йәм билән һайда.

Ешиги үч тәңгә, тоқуми бәш тәңгә.

Ешигигә яриша тоқуми.

Ешигим көрүктин өткичә.

Ешигим ятай дәйду, мән йетәй дәймән.

Ешәк - Мәккидиму ешәк.

Ешәк алдиға чүшүвалса, атниң меңиши бузулар.

Ешәк билән биллә турмақ -әзиз жанни қолға алмақ.

Ешәк жүгриги ат болмас.

Ешәк күл тапса еғинар, әркә оғул - пул.

Ешәк мингәнниң айиғи тинмас, икки хотунлуқниң - қулиғи.

Ешәк тәхәгә ешәкликтин башқини үгәтмәйду.

Ешәккә сатарниң кериги немә.

Ешәкни тойға су тошуш үчүн чақириду.

Ешәкниң ғожам билән немә кари.

Ешәкниң күчи һалал, гөши һарам.

Жанлиқтин белиқ йоған, жансиздин - қомуч.

Жирақтин улақ алсаң, улиғиң турмас.
Йеқиндин хотун алсаң, қулиғиң тинмас.

Жиртқучлар өз ара талашқан билән, һәммиси адәмгә йепилиду.

Житим тайдин йорға чиқиду, житим балидин - дорға.

Жүк тошушқа ешәк яхши, там етишкә - кесәк.

Жүки йеник ешәк йорғилайду.

Жүклүк ешәк һаңримас.

Жүкни төгигә кәлтүрәлмисәң, төгини жүккә кәлтүр.

Жүткән мални чағлаққа қатма.

Жуваз ат билән яхши, түгмән -су билән.

Зәһәрлик иланниң териси юмшақ.

Иланниң яман көргән оти ағзиға чүшүпту.

Илан чаққан ағамчидин қачар.

Иландин қорққан ағамчидин қачар.

Икки ат тепишса, ешәк йеқин кәлмәс.

Икки буқа соқушса, оттурсида чивин өлүпту.

Икки қошқар соқушса, бөригә озуқ чиқиду.

Икки қошқар соқушса, бөриниң қосиғи ачар.

Икки қошқарниң беши бир қазанға сиғмас.

Икки щунқар талашса, бир қузғунға йәм чүшәр.

Илан өзәм әгри әмәс, йолум әгри дәйду.

Илан қанчә әгри болсиму, өз одисида түзүлиду.

Иланниң теши силиқ, чиши - зәһәр.

Иланниң төшүги түз, өзи қиңғир.

Ишт - чопанниң қулиғи.

Ишт билән сайә талишипту, мөшүк билән - төр.

Ишт өгүзгә чиқсиму егисидин егиз әмәс.

Ишт егиси билән күчлүк.

Ишт йегичә, бөрә йесун.

Ишт йәңгәнни талайду.

Ишт қилғанни иштһажи қилмапту.

Ишт көргәндә таяқ ядиңға йетәр (есиңға чүшиду).

Ишт һавушар, һавушар, таңда ухлар.

Ишт һавушивериду - карван өтүвериду.

Ишт һувлиса яман.

Ишт очуқ қазанни ялар.

Ишт сәмәрсә егисини чишләр, ешәк сәмәрсә егисини тепәр.

Ишт сүйәк ташлиғанни биләр.

Ишт тойған йеридә ухлайду, қуш - қонған йеридә.

Ишт уялса - жилик йемәс.

Ишт ялиғидин қизғинар, қолвақчи - палиғидин.

Ишт иштқа буйриса, ишт туруп қуйруғини буйрупту.

Ишт билән сайә талишипту, мөшүк билән - төр.

Ишт иштлиқни қилмиса көңли тоймас.

Ишт каллиси тәхсидә тохтимас.

Иштни қавайду дәп ағзини кәскили болмас.

Иштниң садилиғидин түлкә төргә чиқивапту.

Иштниң қарғиши бөригә яқмас.

Иштниң қарғишиға пишт өлмәс.

Ишт алғу қарчиғиға шерик.

Иштин қорқуп, бөригә учрапту.

Иштқа - иштчә өлүм.

Иштларни талаштуридиған - устихан.

Иштни һавшиди дәп ағзини кесип болмас.

Иштни әркиләтсәң, ағзиңни ялайду.

Иштни сөңәк билән урсаң һавшимас.

Иштни чишлимәйду, атни тәпмәйду демә.

Иштниң алдиға өтмә, атниң - кәйнигә.

Иштниң беши тавақта тохтимас.

Иштниң егиси болса бөриниң худаси бар.

Иштниң йенида сүйәк ятмас.

Иштниң қарғишиға пишт өлмәс.

Иштниң көңли сөңәктә.

Иштниң чишлигини һарму, ешәкниң тәпкинииму?

Иштниң ямини марап чишләйду.

Иштниң яминини қуйруғидин бил, атниң яминини - қулиғидин.

Ишттин қорққан гадай әмәс.

Йеғa яқидин алса, ишт етәктин алар.

Йеғир атқа ял пүтсә, йениға торсуқ асқузмас.

Йеғир нәдә, чивин шу йәрдә.

Йәмсиз ат даван ашмас.

Йәргә қарап һувлиған иштин қорқ.

Йүз қарғиға бир шунқар купайә.

Кала алсаң тонуп ал, болмиса тағил ал.

Калилар су ичсә, мозай муз ялайду.

Камадики қучқачниң еси-яди мөшүктә.

Кәкликниң меңишини дорап, қарға өз меңишини унтупту.

Кәкликниң үни көңүлгә озуқ, жигдиниң пуриғи - жүрәккә.

Кәчқурунлуғи қичқарған ғораздин қорқ.

Кәчқурунлуғи қичқарған ғоразниң каллисини ал..

Кейик оқсизға учрайду, бала-қаза - йоқсизға.

Кейик олап таққа чиқ, ярни бойлап - бaққа.

Кишиниң ети ат әмәс, икки путум ят әмәс.

Көктин арпа яғсиму, ешәкниң йейиши саман.

Көп илқа арисида току қулун билинмәс.

Көп илқиниң ичидә ақсақ қулун билинмәс.

Көп яққан от көккә йетәр.

Кәсләнчүкниң илан болмиғи - миң жиллиқ.

Каккук өз исмини қичқириду.

Қашаң өдәк бурун учиду.

Кала өлсиму көзиниң алиси кәтмәс.

Қалмақ ети боғуз йемәс, боғуз йесә, торва тешәр.

Қанити сунған қушқа таш көрүнәр.

Қарғиға етиведим, калиға тәгди.

Қарғилар қақ етиду, өз көңлини шат етиду.

Қарғиниң көзини қарға чоқумас.

Қарғиниң меңишини дораймән дәп, қучқачниң чети жирилипту.

Қарғу мөшүккә өлүк чашқан учрайду.

Қарғу тохуға бәри дан.

Қарчуға көңүлни тоқ етиду, ешталаға етигиңни поқ етиду, лачин етиңни йоқ етиду.

Қачисини ялимиса ишт тоймас.

Қери ат йолдин адашмас.

Қери йолвасни чивинму ахмақ қилиду.

Қери мөшүк чашқанниң балисини йәйду.

Қилиғини билмигән атниң йениға барма.

Қириқ қойға бир өшкә баш.

Қоғунниң яхшисини ишт йәр.

Қоза туғулса, яйлақта бир от ошуқ үнәр.

Қой билән бөрә бир қотанда қишлимас.

Қой көрмигән қоғлап өлтирәр, иппәк көрмигән - углап.

Қой өләмду, қозиму?

Қой һайдақта, ат бағлақта сәмириду.

Қой оғрисиниң көпи қассап.

Қорққан ишт арқисиға қарап хиқирар.

Қотан бөрисиз болмас.

Қотанда қоюң болса, қазанда мейиң болар.

Қотур калиға йоған мүңгүз ярашмас.

Қошқар болар қозиниң қақ маңлийи дөң келәр.

Қув түлкә тумшиғидин илинәр.

Қулан бешиға иш чүшсә, қуйруғиға сир ейтмас.

Қуш балиси көккә қарайду, қой балиси - йәргә.

Қуш данға тоймас, қузғун - қанға.

Қуш - қанити билән, адәм - әқли билән.

Қуш өз тимиғидин кетәр.

Қуш қанити билән учар, қуйруғи билән қонар.

Қуш қериса дәрәққә қонмас.

Қуш угисида көргәнни илиду.

Қушқач басқан йәрдин қач.

Қушқач болсиму - гөш.

Қушқач қериса, жаңгалчи болиду, жуган қериса - жаңжалчи.

Қушқачлар чирик- чирик, өлгичә тирикчилик.

Қушқачниңму көңли бар.

Қушқачтин қорққан терик тәрмәс.

Қушқунға тезәк қисилғандәк.

Қушни йәм билән алдайду, адәмни - пәм билән.

Қушни қуш тутиду.

Қушниң тилини қуш биләр, ишниң тилини - ишчан.

Қассапқа май қайғу, өшкигә - жан.

Лайсиз су болмас, пақисиз көл.

Лалма иштниң иштийи чоң.

Лачин баққан очиниң, олжиси чаққан.

Лачин учишидин.

Мал - байниң, жан - худаниң.

Мал аччиғи - жан аччиғи.

Мал баққанниң бармиғи май.

Мал баққанниң мелиға бақ.

Мал болса, момам бақар.

Мал егисидин оғри күчлүк.

Мал егисини дорайду.

Мал егисини доримиса - һарам.

Мал озуғи далада, әр озуғи - йолда.

Мал падиси башсиз болмас.

Мал сақлима, ар сақла.

Мал сәмәрсә яғ болар, йәр сәмәрсә - бағ.

Мал тапқанниң тили узун.

Мал төлдин өсиду, һесап - нөлдин.

Малға бәрсәң май емиш, бақар сени яз вә қиш.

Мални кепәккә ал, буқисини - алтунға.

Мални мал тапар.

Мални тапқанға бақтур, отунни чапқанға яқтур.

Малниң беши - тоху.

Миң қарғиға бир салға.

Миң козиға бир таш, миң қарғиға бир чалма.

Миң сәрни йоқатқан - бир сәр.

Мөшүк аптапқа чиқмайду.

Мөшүк балиси анисиға охшаш миявлар.

Мөшүк болуп миявлиғандин, шир болуп һөкригән әвзәл..

Мөшүк гөшкә бойи йәтмисә, роза туттум дәрмиш.

Мөшүк йоқ жайда чашқан падиша.

Мөшүк ухлиса, чүшидә чашқан көрәр.

Мөшүк чашқан чүшәйду, тайған - тошқан.

Мөшүккә оюн, чашқанға қийин.

Мөшүкниң қешида бәз турмас, зәрганиң қешида - жәз.

Мөшүкниң пули йоқ, гөшкә амрақ.

Мозайниң жүгүрүши саманлиққичә.

Нанни тонурда яқ, атни оқурда бақ.

Пил билән дост болсаң, пилханаңни расла.

Оғурлиған мал - бир, гуман - миң.

Оғурлуқ малниң бәрикити йоқ.

Озуқлуқ ат һармас.

Ойлимиған йәрдин түлкә чиқипту.

Орман бөрисиз болмас.

Оттурисидин қара мөшүк арилапту.

Өдәк билән ғаз ойнар, чивин билән таз ойнар.

Өдәк судин қорқмайду.

Өдәкниң гөшини йесәң, ғазниң пейида бол.

Өз етиға минмигән даван кәлсә ашалмас.

Өкүз билән тәң болимән дәп, пақа йерилип кетипту.

Өкүз өлди - отақ айрилди.

Өлгән инәк - сүтлүк.

Өлидиған ишт көп қатрайду (тимисқилайду).

Өмчүк өмүләйду, өмүлигәнни көрәлмәйду.

Өсәр малда - өлүм йоқ.

Өшкә мели мал әмәс, шаптула беғи бағ әмәс.

Өшкә тағда пул, үжүм бағда.

Өшкидиму сақал бар.

Өшкини беғиңға киргүзмә, тохуни - еғилға.

Өшкини өз айиғи билән асар.

Пичақни сепидин тутқан, бисидин тутқанға бәрмәйду.

Пақа бир сәкрәр, икки сәкрәр, үчинчисидә ориға чүшәр.

Пақини зилчига олтарғузсаң, у патқаққа қачиду.

Палақ тухумдин жүжә чиқмас.

Рисқи түгигән қучқач хамандиму қалар ач.

Саму жүжиниң чиқилдиғиниға хуш.

Саниң жүжигә ичи ағримас.

Сәккиз өшкигә - сәксән текә.

Сән бөрини айисаң, бөрә сени талайду.

Сәһәрдә қавиған ишттин қорқ.

Сәһәрдә һувлиған ишттин қорқ.

Сийирниң сүти ағзида.

Синимиған атқа жүк артма.

Соқушқақ ғораз - сәмәрмәс.

Сүтсиз инәк көп мөрәр.

Тағдики кейиккә пут көтирипту.

Тайған түлкә алмиса, қурғуюң қучқач алмас.

Тайни бақсаң ат болиду, бөрини бақсаң - ят.

Тайниң азғини йорға болар, адәмниң азғини - молла.

Тамиғи тоқ болса, бөрә һуламду.

Тасма йегән иштниң хуйи өлгичә қалмас.

Төгә бойиға ишинип жилдин қуруқ қапту.

Төгә жиқилса он ешәккә жүк чиқиду.

Төгә йүзгә йәтмәс, йүзгә йәтсә, көз йәтмәс.

Төгә қоғлиса янтақлиққа қач, илан қоғлиса - қумлуққа.

Төгә көрдиңму? - Моюю.

Төгә мингән қой арқисида йошуруналмас.

Төгә минип , төгә издәпту.

Төгә патқан йәргә адәм патмапту.

Төгә сорисаң түгмә алисән.

Төгә талға тоймас, содигәр - малға.

Төгә тапинида хаман юмшимас.

Төгә тоңғансери дөңгә чапар.

Төгәң бар болса, жүкүң йолда қалмас.

Төгигә бойниң немишкә қиңғир десә, нәрим түз? - дәпту.

Төгидә тиз йоқ, сәтәң чоканда - үз.

Төгидәк боюм болғичә, түгмидәк әқлим болсун.

Төгидәк қиз берип, түгмидәк гөш йедим.

Төгиму төгә, майиғиму - төгә.

Төгини уссулға тартсаң, йәттә тахта зәрдакни(сәвзини) бузар.

Төгини чөчәктә суғирипту.

Төгини шамал учарса, өшкини асманда көр.

Төгиниң бойни әгир, қассапниң - қоли.

Төгиниң мазар билән иши йоқ, ешәкниң - базар билән.

Төгиниң чақчиғи - бир бағ пахал.

Текә болса, сүти болса.

Тирик чашқан өлүк йолвастин күчлүк.

Тозиған ғаз қарғиларға йәм болар.

Тоқ ишт ач иштни йәр.

Тола қатриған бөрә ачтин өлиду.

Тон кийгәнниң, ат - мингәнниң.

Тоңғуз тоқмақ(думбақ) билән сәмирәр.

Топиғимни кичик десәң, тağа артип көр.

Торғай тәлвә болса, бүркүткә һәйвә қилар.

Тоху билгинини қичқириду.

Тоху даңгал чүшәйду, отунчи - жаңгал.

Тоху музлиса дәрәқниң учиға чиқиду.

Тоху учса тамға қонар, лачин учса - таққа.

Тоху чүшидә терик көрәр.

Тоху тоймас, көргәнни қоймас.

Тохуму өз балисини яхши көриду.

Тохуни оғурлиғанму - оғри, тухумни - йегәнму.

Тохуни тала мөшүги йесә, өй мөшүги балаға қапту.

Тохуниңму қанити бар, лекин учалмайду.

Тоху-тошқан мал әмәс, кава-қапақ -тал.

Тошқан терисиму үч күн чидапту.

Тошқанни қомуч өлтирәр, адәмни - номус.

Тошқанчә йүз жил яшиғичә, йолвастәк бир жил яша.

Тракторға ишинип, атни өлтәрмә.

Түгмәнниң чиши йоқ, һөл-қуруқта иши йоқ.

Туғулмиған тайни йеғир қипту.

Түлкә тумшиғидин илиниду, палакәт - пушқиғидин.

Түлкидин қалған сақитни, йолвас һәргиз ялимас.

Түлкиниң товисиға ишәнмә, муғәмбирниң - жиғисиға.

Убдини кала, ямини тоңғуз.

Учмас тоху, көчмәс там.

Угида немә көрсә, учқанда шуни алар.

Угисида чашқан мөшүктин қорқмайду.

Уйниң мүңгизигә урса, туйиғи сиқрайду.

Уруғини билмигән уй - тәлвә.

Ухлиған йолвасниң қулиғи охақ.

Уятсиз мөшүккә қазнақниң ишиги очуқ.

Үркигәк ат һеч нәрсә тапалмиса, тезигидинму үркийду.

Чашқан инигә патмиса, қуйруғиға ғәлвүр асар.

Чашқанға мөшүк - шир.

Чашқанниң өлгиси кәлсә, мөшүкниң қуйриғиға есилар.

Чиниқмиған ғораз - бир тепишлик.

Чишләйдиған ишт чишини көрсәтмәс.

Чөлдә жүргән доғдақ, көл қәдрини билмәс.
Көлдә жүргән өдәк, чөл қәдрини билмәс.

Чөмүлә бирлишип қилса гәр ғазат, пилларниң зулумидин болғуси азат.

Чүжиниң шохлиғидин тохуниң әмчиги йоқ.

Хечирниң биңзисини сайда көр, тамашисини лайда.

Худайим билип пақиға қуйруқ бәрмигән.

Хуйини билмигән атқа йеқин кәлмә.

Һәптиниң алтиси "бә", бириси "мә".

Һавшиған иштин қорқма.

Һаңга ешәк балисиға егә әмәс.

Һаңга ешәк хотигини тонумас.

Һаңримиған ешәктин алваң апту.

Һарваң сунса отун болар, калаң өлсә - гөш.

Һорун ешәк жүкни жиқ көтүрәр.

Һөпүпүп дөңгә чиқса қуш йәр, житим төргә чиқса - муш.

Һөпүпүпниң тумшиғи узун,сеғизғанниң - қуйруғи.

Һәр йәрниң түлкисини өз тайғини алар.

Шунқар қеқип йәйду, түлкә - йетип.

Шунқарму қерийду, тулпарму.

Ялғуз атниң чеңи чиқмас

Ялғуз қалған қойни бөрә йәр.

Ялғуз қалиғач яз әкәлмәс.

Ятқан иланниң бешини дәссимә (қозғима).

Ятқан иланниң қуйруғини басма.

Ятқан уйға йәм йоқ.

Яхши атниң туйиғидин чаң чиқмас.

Яхши ишт - йерим мал.

Йәр, иш-әмгәк, деханчилиқ, бағвәнлик, һорунлуқ

Авал ишлә, андин ойна.

Авал там әт, андин бағ әт.

Ағзиң гәптә болсиму, қолуң ишта болсун.

Ағзиңда қилғичә, қолуң билән қил

Адәм қоли - гүл.

Адәм қоли чөлни бостан қилар.

Адәмни әмгәк бақиду, һорунлуқ қақиду

Азгал йәр су ичкичә, дөң йәр нәм тартипту.

Айрилғанға өлмәймән, еқидәмгә жиғлаймән.

Ақ ләйли бар йәргә, аш тәрмә.

Ала тағни айрип, қара тағни қайривәткәндәк.

Алдириған ишқа иблис қол салар.

Алма пиш, ағзимға чүш.

Аләмни су бесип кәтсә, өдәкниң қаптилиға кәлмәпту

Алсам - бәрмисәм, йесәм - тәрмисәм.

Алтун отта билинәр, адәм - әмгәктә.

Анчилик иш - қанчилик иш.

Анарни чөлгә тик, әнжирни - көлгә.

Арпа ичидә бир буғдай.

Арпа тапсаң атқа бәр, саман йесун калилар.
Пулни тапсаң өзәң йә, ишләп тапсун балилар.

Арпа терип, буғдай алимән демә

Артуғини әл алсун, қалғинини - сәл.

Асан иштин "аһ" чиқар.

Асман - әркәк, йәр - чиши.

Асман бесивалса, астида йетип манта йәр.

Асмандин таш яғсиму, йәргә пайда

Асрисаң күндә йеңи кийим, асримисаң һемишәм кона кийим.

Астин өрүп һайдисаң, артуқ һосул алисән.

Атаңму - йәр, анаңму - йәр.

Ат - һарвуң кәтсима кәтсун, ғаңзаңни чала қақма.

Аччиқ тәр төккән, татлиқ йәр.

Аш - қули, иш - кесили.

Аш болса иш болмиса, яз болса, қиш болмиса.

Ашни бадандин сора, ишни - қадандин.

Ашни бәргәндә ичиң таз, иш дегәндә қечиң таз.

Аш кәлсә йегин, иш кәлсә қилғин.

Ашни бадаңдин сора, ишни кадаңдин.

Ашни(Ашлиқни) жиққанда махта.

Ашни көрүп ишни ташлима.

Атаңму йәр, анаңму йәр.

Әртә оруп, кәч билә.

Әгәр болсаң вижданлиқ бол, беғиңға гүл- мевиләр тәр.

Әмгәк - әрниң һиммити, йәрниң - зенити.

Әмгәк билән йәр көкирәр, дуга билән - әр

Әмгәк билән йәр көкирәр, ямғур билән - йәр.

Әмгәк билән әл ават.

Әмгәк етизда қалмас.
Әмгәк қилған әр, тиләнмәстин йәр.

Әмгәк қилсаң еринмә, һорунлуққа берилмә.

Әмгәк қилсаң йәр сехи.

Әмгәк қилсаң атиғиң чиқар, қилмисаң - чатиғиң.

Әмгәк, әмгәкниң теги раһәт.

Әмгәкниң нени татлиқ, Һорунниң - жени.

Әмгәкниң үсти жапа, теги алтун.

Әмгәктин кәлсә байлиқ, өмрүң өтәр чирайлиқ.

Әтики қалған ишқа қар яғар.

Бағ-бостан бунят қил, елиң яйрап жүргидәк.

Бағвәнчилик - мәмүрчилик.

Бағда гүл болмиса, булбул келип сайримас.

Бағда ятқан гирдә йәпту, кәтмән чапқан - зағра.

Бағлиқ жутта бәрикәт бар.

Бағни бақсаң бағ болур, патман-патман яғ болур.

Бағниң көрки гүл-чечәк, һиммәт-бәһри - мевиси.

Бағстан қумрисиз болмас, қизил гүл - тикәнсиз.

Байлиқниң аниси - йәр, атиси - әмгәк.

Бақсаң бағ болар, болмиса чөл болар.

Бар - бар, ишта бар, ишлимигән нанға зар.

Бәл ағритмай, аш(ашлиқ) үнмәс.

Бәңгиниң хияли әршидә, ишлимисәм, бәрсә дәр.

Бәрсәң йәймән, урсаң өлүмән.

Безәң йолдаш - бир күнлүк.

Беғи барниң, теғи бар.

Беғини соримай, үжүмини йәң.

Бекар болсаң кепәк тасқа.

Бекар йетип қәнт йесәң, татлиғи йоқ зағирчә.

Бекар турғичә, бекарға ишлә.

Бекар ятқан ешәкниң тезиги торлуқ.

Бекарға буғдай бәрсә, чариси барму? - дәпту.

Бекарға кәлгән - мал әмәс.

Бекарниң чолиси йоқ, қилғили - иши.

Бекарчидин худа безәр, әл-жут тезәр.

Бекарчиниң бети йоқ, қанчә кәссәң қан чиқмас.

Бекарчиниң һүнири - ғевәт.

Бекарчиниң чолиси йоқ, қилғили - иши.

Бели ағримасниң нан йейишигә бақ.

Беһудә кәткән өмрүңгә әмәс, беһудә өткән күнүңгә жиғла.

Билгиниңни әлдин айима.

Билгән билгинини ишләйду, билмигән бармиғини чишләйду.

Биллә йегән аш татлиқ, биллә қилған - иш.

Билмигән йәрниң ой-чоңқури тола.

Билмәсликтин әмәс, қилмаслиқтин.

Бир азапниң бир раһити бар.

Бир бекар онни бекар қилипту.

Бир жил үжмә тиккән адәм юз жил гөһәр терийду.

Бир күн балдур тәрсәң, он күн балдур орарсән.

Бир күн бедә чачсаң, бир ай бедә оруйсән.

Бир күн ишләп, икки күн дәм апту.

Бир мисқал дөләтни көтәрмәк үчүн, миң мисқал тәмкинлик керәк.

Бир патман алтуниң болғичә, бир танап йериң болсун.

Бир әргә новәт, бир - йәргә.

Бири хаманда, бири арманда.

Биригә хаманда қисмәт, биригә - саманда.

Бирини кәссәң, үчни тик.

Бойни ишләтмә, қолни ишләт.

Болидиған ашлиқ көкидин мәлүм.

Болидиған мевә чечигидин билинәр.

Болумсизни болдралмидим, хуржун - қачисини толдуралмидим.

Бүгүнки ишни әтигә қойма.

Буға-марал өстүргән, қиши-йези ач қалмас.

Буғдай болса, түгмән тепилар.

Буғдай дегидәк: "Мени музға милисәң, сени унға миләймән".

Буғдай нениң яхши, ейтқизиду нахшини.

Буғдай тәрсәң күздә тәр, арпа тәрсәң - бозға.

Буғдайниң барар йери түгмән.

Буйидин қач, кәһригә чач.

Бәшинчи айда бешини көрдүм, алтинчи айда - ешини.

Гәп десә бәш ешәккә жүк, иш десә хәп шүк.

Гәп десә қап-қап, иш десә, саманлиқтин тап.

Гәп йәрдә әмәс, әрдә.

Ғәйрити бар кишиниң, бәрикити бар ишиниң.

Ғәйрәт қилған тағ алар.

Гижиң устидин илдам шагирт яхши.

Гүрүч тәрсәң, көлгә тәр.

Дадам мазарға шәйх, мән - тәйярға.

Дәрияниң сүйини ямғур ташурар, адәмниң қәдрини әмгәк ашурар.

Дехан болсаң - күз һайда, күз һайдимисаң - йүз һайда.

Дехан кәтминини сатмас, ашпәз - кәпкүрини.

Дехан терип - дан чачар, әл рисқиға йол ачар.

Дехан ишләп дан чачар, бәхит йолини ачар.

Деханчилиқ - чилиқ-чилиқ, болмиса ғерипчилиқ.

Дуния ишини ахирәткә қалдурма.

Ериқни чоңқур чапсаң, суни ойнап тутисән.

Еринчәкниң әтиси түгимәс.

Еринсәң ишиңни ким қилар, уялсаң - сөзиңни.

Егисиз йәр - житим.

Ериқни жиғлап чапсаң, суни ойнап тутисән.

Ериқниң йенини ал, чакарниң женини.

Еринсәң, ишиңни ким қилар, әймәнсәң - сөзүңни?

Еринчәк икки ишләр, кейин левини чишләр.

Еринчәкниң әтиси түгимәс, тамахорниң - пәтиси.

Еғизда оңай, қолда тәс.

Еринчәклик - биринчи дүшмән, көңүлчәклик - иккинчи.

Еңишишкә ерингән еңишиду он.

жапа тартмиғичә һалавәт йоқ.

Жапани ким тола тартса, гөһәрни шу алур таштин.

Жапасиз вапа йоқ.

Жиқилған йеридә ухлайду.

Житиқ төшүктин күләр, һорун жуган - көшүктин.

Зираәт - зиминниң өгәй балиси, ява от - өз балиси.

Зәһмәт чәкмәй, раһәт йоқ.

Исрап қилиш нәдәю - пешаниси тәрлимигән йәрдә.

Иш ашқа тартиду,һорунлуқ - башқа.

Иш билгән ишни һардурар, иш билмигән - өзини.

Иш пәм билән, ишик дәм билән.

供

Издигәнгә чарә бар, издимигәнгә - баһанә.

Иш - иштәйни ачиду.

Иш ашқа тартиду, һорунлуқ - башқа.

Иш бар йәрдә аш бар.

Иш бар йәрдә хата бар.

Иш бешида әқиллиқ көп.

Иш вақтида - һәйяр, аш вақтида - тәйяр.

Иш дегән - ешәк.

Иш егиси билән, қуш меңиши билән.

Иши йоқниң еши йоқ.

Иш иштәйни ачиду.

Ишлигәнниң йүзи йоруқ, ишлимигәнниң йүзи чоруқ.

Ишлигән чилиқ-чилиқ, ишлимигән қурғақчилиқ.

Ишлисәң алисән қаплап аш, ишлимисәң қалисән чишләп таш.

Ишлиқниң иши пүтмәс, ишсизниң күни өтмәс.

Ишләп йегән ләззәтлик, тиләп йегән миннәтлик.

Иш қилғанда ғәйрәт жанға мәдәт.

Иш қилғин һарғичә, тамақ йегин тойғичә.

Иши тезниң, еши тез.

Иш өмлүктә, күч бирликтә.

Иш устидин қорқиду, яман - пуштидин.

Иш яқмасқа үгәтмә, гепиң бекарға кетәр.

Иши тезниң - еши тез.

Ишлигән әр чишләп йәр.

Ишлигәнниң ағзи ашқа тегәр, ишлимигәнниң бурни ташқа.

Ишлимигән әрдин тухум туққан тоху яхши.

Ишлисәң - чишләйсән, ишлимисәң - кишнәйсән.

Ишләп йегән аш - татлиқ.

Ишләп турса билигиң, һәл болиду тилигиң.

Ишниң асини йоқ, қилалисаң қийини йоқ.

Ишчан достуң - жан достуң.

Иш вахтида һәйяр, аш вахтида тәйяр.

Иш қуралиң саз болса, мушақитиң аз болар.

Иштин қорқмиған қиштин қорқмас.

Иш сени йәңмисун, сән ишни йәң.

Ишиға қарап симкари.

Иши йоқ кишигә күндә һейт.

Иш қил десә, чепиги тартиду, аш ичиң десә, чокини тартиду.

Иш десә һәммидин кейин қалиду, аш десә һәммидин бурун бариду.

Ишт мөшүкни буйруса, мөшүк қуйруғуни буйрупту.

Йәрни қарғима, йәргә кирәрсән, әлни қарғима, әлгә кирәрсән.

Йери барниң - ели бар, бир өмүрлүк ғеми бар.

Йери тоқниң - ели тоқ.

Йеридин айрилған йәттә жил жиғлар, елидин айрилған - өлгичә.

Йәр - алтун қозуқ, ғажилап йесәң, түгимәс.

Йәр - һосулниң (байлиқниң) аниси, әмгәк униң атиси.

Йәр - ғәзнә, су - алтун.

Йәр ачқанниң бәхти ечилар.

Йәр байлиғи - әл байлиғи.

Йери байниң ели бай.

Йәр жутқанға тоймас, көз - көргәнгә.

Йәр қәдрини әр биләр, әр қәдрини - әл.

Йәр тойса - әл тояр.

Йәр тоймиғичә, әл тоймас.

Йәргә чүшкән гүл болиду, отқа чүшкән - күл.

Йәрдин йәр - қутлуқ.

Йәрлик болмиғичә, маллиқ болмайсән.

Йәрниң бәрикиси су билән, өйниң бәрикиси әр билән.

Йәттә өлчәп - бир кәс.

Йәр - алтун қозуқ.

Йәр аччиғи- жан аччиғи.

Йәр қәдрини билмәйду, йәр көрмигән деxқанлар.
Жут қәдрини билмәйду, жут көрмигән наданлар.

Йәр һосулниң аниси, әмгәк - униң атиси.

Йәр тойдурар, от көйдүрәр.

Йәр тоймиғичә, әл тоймас.

Йәр һайдисаң күз һайда, күз һайдимисаң йүз һайда.

Йери байниң ели бай.

Йәрни алдиған - өзини алдар.

Йәрниң йеми оғут, ана ғеми туғут.

Йәрниң көзи ач.

Йәр яман әмәс, йәргә ишлигән яман.

Йәргә артмаң, соқиңиз қашаң.

Йәрни демигин бехил, әмгәк қилсаң йәр сехи.

Йәр бақаридин йәр қорқар.

Йәр қәдрини билмәйду йәр тәрмигән адәмләр.

Йәр хошниси там хошнисидин йеқин.

Йемиң болса, ғемиң болмайду.

Йәрниң һарам чөп өз балиси, ашлиқ - өгәй балиси.

Йегән билмәс, тапқан биләр.

Йетип йегәнгә немә тошуйду?

Йейиши - кепәк, кийиши ипәк.

Йоқ десә йетип йәпту.

Бели ағримаснниң нан йейишигә бақ!

Йәккә қолдин чавак чиқмас, пухта иштин - кавак.

Йеникниң асти билән, еғирниң үсти билән.

Йериңниң қар билән тоңлиғини, ишиңни худаниң оңлиғини.

Йериң таш болсиму, ечиғиң баш болсун.

Йилтиз суда болмиса, үнүмдин үмүт күтмә.

Кажни базар оңлайду, сараңни - мазар.

Кәбдан болғичә, ишчан бол.
Кәспидур һалал, - көңүл бемалал.
Кәспидур һарам, - көңүл беарам.

Кәтмән чапқан зағра йәпту, оңда ятқан - гирдә.

Кәтмәнни алқитип чап, чалғини - салқитип.

Кәтмәнни ғулачлап ур, хиш қуйсаң - қумлачлап.

Кәтмәнни жиңлап талла, чалғини - чиңдап.

Ким бикар - сән бикар, Һойлидики иш бикар.

Киши бәрсә миннәтлик, меһнәт бәрсә қиммәтлик.

Кишигә ишәнгичә, биләкниң күчигә ишән.

Кишиниң ағзиға қариған ач қалиду.

Кишиниң жугисида тәрләпту.

Көктин издигәнни, йәрдин тапти.

Көз көрәр, қол ишләр.

Кишиниң йеригә ишләп, қалдим левимни чишләп.

Көкни көрүп көксиңни кәрмә.

Көмүрни колиғанға яқтур, мални бодиғанға бақтур.

Күздә бир һайда, көкләмдә - йүз.

Күздә жиғсаң, қишта йәйсән.

Қалған ишқа қар яғар.

Қанчилик ухлисаң, шунчилик ач қалисән.

Қар яғди - дан яғди.

Қәнтни қайнатсаң - нава.

Қәриздардин пүткәнни ал, түгмәндин - чүшкәнни.

Қиғсиз йәр - пулсиз йәр.

Қиғлисаң терулғу болар.

Қизилча болса - қәт бар, тәрәк болса - пән.

Қилич қинида ятса дат басиду.

Қиңғир иш - қирғин иш.

Қиңғир ишниң қийиғи қириқ жилда ечилар.

Қирда бар, қирлашта йоқ.

Қириқ башчидин бир ашчи яхши.

Қирсиз йәр болмас, һүнәрсиз - әр.

Қишлиғи қаян барай, яз кәлсә сарай салай.

Қол ишлисә, чишқа иш чиқар.

Қоли гүлниң йоли гүл.

Қоли очуқниң йоли очуқ.

Қли сус касип оңмас.

Қоли тәккәнниң ағзи тегәр.

Қошта йоқ, омида йоқ - хаманда бар.

Қошта келишмигән, тепинда бөлүшмәпту.

Қулдәк ишләп, бәгдәк йә.

Қум йәр - шум йәр, меғиз йәр - сеғиз йәр.

Лай әтсәң, саманлиқ қил, үзүм тиксәң - бараңлиқ.

Мални бақсаң тоқ болиду, болмиса йоқ болиду.

Малниң беши тоху.

Мал сәмәрсә май болиду, йәр сәмәрсә бағ болиду.

Мәддаһ гәп сетиштин уялмас, һорун пишт - беқиштин.

Мән алдираймән кәткили, ешигим алдирайду ятқили.

Мүкчәйгәнниң белини кәтмән түзәйду.

Мәслиһәтчиң яман болса - ишиң алға басмайду.

Мели йоқ дәп әрдин кәчмә, оти йоқ дәп - йәрдин.

Миң қошчиға - бир башчи.

Меңишқа еринсәң, кейин жүгрәйсән.

Меһнәт - байлиқ.

Меһнәт - һөрмәт тажи.

Меһнәт билән мал тепип, һәсрәт билән күн көрдүм.

Меһнәт бәхит кәлтүрәр.

Меһнәт йәрдә қалмас, меһнәтсиз раһәт болмас.

Меһнәт қилған әр - мевисини йәр.

Меһнәт қилдиң - һиммәт қилдиң.

Меһнәт, меһнәтниң теги раһәт.

Меһнәттин кәлсә байлиқ, турмуш болар чирайлиқ.

Меһнәттин қачма, миннәттин қач.

Миң хишим бар, темим йоқ, мидирлаймән, женим йоқ, худайим бар, ғемим йоқ.

Нан - иман.

Нан болмиса петир қил.

Нан йемәсниң ишиға бақ.

Нәзәрвақи тепип бериду, һәйтвақи йәп бериду.

Нийәт қил, аңа лайиқ меһнәт қил.

Немә терисәң, шуни алисән.

Оғут йәрниң - йеғи.

Оғут жиғсаң татлап, ашлиқ алисән қаплап.

Ойлап иш қилған уялмас.

Ойлимай қилған ишиңда, күндә ғоға бешиңда.

Оймақсиз хотун болмас, оғақсиз - әр.

Оңда ятқан гирдә йәпту, кәтмән чапқан - жигдә.

Орушни билмигән оғақ таңлайду, үзүшни билмигән - қолвақ.

Отун жиғдиң - күл жиғдиң,
От-чөп жиғдиң - пул жиғдиң.

Отун жиғсаң, пул болур, отқа яқсаң - күл.

Өрүк қизил кос - буғдайға суни тос.

Өткән ишқа салават.

Пеләккә алдинип, хәмәксиз қапту.

Пичақ ташта билиниду, адәм ишта синилиду.

Пулни тапсаң пулға чақ, етиз - ғәзнә, кәтмән чап.

Пулниң бир учи - биләктә, бир учи - жүрәктә.

Пүтәр ишниң бешиға, яхши келәр қешиға.

Пучуқ нанниң қули сән, қачан пүтүн болисән.

Раһитини көргән азавиғиму чидар.

Раһәтниң аниси - меһнәт.

Роһи тимәнниң - беғи чимән.

Самсақ тиксәң, баш күз тик.

Сәвәп қилсаң завал йоқ, қилалмисаң амал йоқ.

Сәвәп қил, тәләп қил.

Сән сала, мән сала, атқа чөпни ким сала.

Сән тарт, мән тарт, башни тутуп чиш тарт.

Сәһәр турған ач қалмас.

Сөздә - чаң-чаң, ишта - қашаң.

Сөзни көп қилған ишни аз қилар.

Су - йәрниң қени, йәр - деханниң жени.

Су йоқ дегән һорунлуқ.

Су кәлгичә туған сал.

Сусиз һаят бомас, әмгәксиз - раһәт.

Сүмбүлидә су сал, мизандә тәр, сәританда ор.

Сүнәйчидин йәл кетиду, омичидин - бәл.

Тазни әр болмас демә, сазни - йәр.

Таққа чиқмиғичә долана йоқ.

Таққа чиқмай даван йоқ.

Тақәт қил, тиним билмәй оқәт қил.

Тәжрибә - иштин, имарәт - хиштин.

Тәкши чачсаң тахтидәк, ала чачсаң ләхмидәк.

Тәлвә таш топлар, тадан - аш.

Тәлвә тәпсә зәнжир үзәр.

Тәр төкүп чачсаң уруқ, йәр қоймас сени қуруқ.

Тәргән һесап әмәс, жиққан һесап.

Тәргән хаман қилар, тәрмигән - арман.

Тәр қилған - әткәнни һалаллайду.

Тәрлигичә ишлә, тойғичә йә.

Тежимәл кепин тапса өлүвалар.

Текинхор һарақхор келиду.

Теригән хаман қилар, теримигән - арман.

Терийдиған йериң нәм болсун, киридиған йериң кәң болсун.

Териқ орумақ - қиз қучақлимақ, арпа орумақ - хун чиқармақ.

Теримда келишмигән, омида чиқишалмапту.

Терисәң орарсән, излисәң тапарсән.

Тикәнсиз гүл болмас, әмгәксиз - пул.

Тикәнсиз қизил гүл болмас, һәрисиз - һәсәл.

Тиләп алған тизға йәтмәс.

Тирик қолға тиним йоқ.

Тиришқан тағдин ашар, тирәжигән - бағдин.

Тойғичә йәп, тәрлигичә ишлә.

Төгә тапинида хаман юмшимас.

Төмүр көрсәң елип өт, уруқ көрсәң - терип.

Төмүрчиниң бир урғини, жиңничиниң миң урғини.

Тохтам суни ләш басар.

Түгмән бир айланғичә, егиси юз айлинар.

Түгмән теши мән болсам, чақ-пелиги сән болдуң.

Түгмәндә туғулған чашқан, гүлдүрмомидин қорқмас.

Түгмәнниң норидин пүтүн чиқипту.

Уста очи шир атиду, қабил дехан боз ачиду.

Учаң қичишса, түгмәнгә бар.

Үжүм пиш, ағзимға чүш.

Уруғуңни йегичә, өйиңни йә.

Чарва мал - балаң.

Чарвийчилиқ - көчә-көч, деханчилиқ - күндүз-кечә.

Чапмисаң биләктә қалар, ейтмисаң - жүрәктә.

Чапсан бол десә, зағрамни йәвалай дәпту.

Чәк басмиған ишта чечәк бар.

Чиққан күч қайтип кирмәс.

Чиланға -чөл, янаққа - көл.

Чишимға қарима, ишимға қара.

Шалаң аш баш көрситәр, қоюқ аш чач көрситәр.

Шаптулда бағ қилма, өшкидә - мал.

Хаман алмақ - шәһәр алмақ.

Ханниң қизи чөмүч тутса қоли қапирар.

Хәйирлик иштин қачма.

Хәлиқ байлиғи - йәр билән су.

Хәлиқ байлиғи йәр билән су.

Хәх икки барғанға еринчәк бир бариду.

Хумданда хиш тола, қилай десәм - иш тола.

Һәрикәт түви - берикәт.

Һалал меһнәт - аброй тәхти.

Һалгини тола йесәң, заң(қорма сәйлик омаш) тетийду.

Һәддидин ашса киши, тартмиғай оңға иши.

Һәқ ишниң қазиси -әл.

Һәр бир ишниң башлиниши қийин.

Һәркәттә берикәт, бекарчилиқтин нери кәт.

Һәр ишқа бир новәт.

Һәсәл нәдә? - һәриси бар йәрдә.

Һәсәлниң һәриси бар, гүлниң тикини.

Һесапсиз иш - қелипсиз хиш.

Һиммәтсиз һерип түгәр, меһнәтсиз - чирип.

Һосулуң кам болса, һавадин көрмә, өзәңдин көр.

Һосулуң йәтсә гүл қис.

Һорун жигит дегичә, һалсиз жигит десәңчу,
Еғир жигит дегичә, ағриқ жигит десәңчу.

Һорун олтирип ухлайду, йетип ишләйду.

Һорунға босуға даван көрүнәр.

Һорунға етизниң қири тағ көрүнәр.

Һорунға һойлидики суму жирақ.

Һорунда уят йоқ, кепәктә қувәт.

Һорунлуқ - йоқсузлиқниң ишиги.

Һорунниң "һазири" - үч күн.

Һорунниң һүнири - уйқа.

Һорунниң жавави - мақул.

Һорун билсима - билмәймән дәр.

Һорунниң атисима, анисима -уйқа.

Һорун күндүзи юлтуз көриду, кечиси айдиңда пешаниси көйиду.

Һорунни ишқа буйрисаң, атаңдин артуқ әқил көрситәр.

Һорунниң ғәйрити иш түгигәндә келәр.

һорунға һойлидики иш жирақ.

Һорун немә, ятқан өкүз немә?

Һорунни балам demә, өкүзни - калам.

Шалға отақ керәк, хотун кишигә - безәк.

Шалтақни йә, көтәрмә.

Шор йәр - пор йәр.

Явай от - йәрниң өз балиси, ашлиқ, зираәт - өгәй.

Яғач йәрниң зенити, кийим - әрниң.

Ямақ ямап, ямақ тап (пул ишлитип, пул тап).

Яхши дехан улақни бақиду, яман дехан қамчисини қақиду.

Ятқан өкүзгә йәм йоқ.

Яз болса, қиш болмиса, аш болса, иш болмиса.

Худаға етиқат, урпи-адәт, той, аш-таам, меһмандостлуқ,адәмгәрчилик, һәмкарлиқ

Авал таам, андин калам.

Ағзида "алла", көңлидә шәйтан.

Ағриқ қалсиму, адәт қалмас.

Адашқанға йол көрсәт.

Адәм адәм билән, пистә бадан билән.

Адәм қичқарса бармаймән, аш қичқарса қалмаймән.

Адәм әткәнгә тазим әт.

Адәмгәрчилик кичиккинә йәрдә.

Айда йегән тоқ болар, күндә йегән - ач.

Айда кәлгәнгә аяқ, күндә кәлгәнгә таяқ.

Айда отақ болмапту, жилда - хошна.

Алдида кәлгән орун үчүн, кейин кәлгән - тамақ үчүн.

Алдирисаң аш етип берәй, алдиримисаң - чай.

Алла бәрмигәнни молла бәрмәс.

Алма йәп дәрт тартқичә, өрүк йәп өлгән яхши.

Алмини көрүп, йемәй тилим йерилди

Ата-ана дуаси отқа, суға патурмас.

Алтә яшар йолдин кәлсә, атмиш яшлиқ алдиға чиқипту.

Артуқ тузлаш аздин яман.

Аш - егиси билән татлиқ.

Аш йоқ - иштәй йоқ.

Аш - өтнә, иш - лапқут.

Аш барда иштәй қачти, иштәй барда қени аш?

Аш болса - қазан, жан болса - жаһан.

Аш бәрсә- суюғи, гөш бәрсә - сүйиги.

Аш бәргәнгә мушт берипту.

Аш вақтида чай керәк, чай вақтида - нан.

Аш десә алман-талман, иш десә дайим малман.

Аш йоқ - иштәй йоқ.

Аш кәлсә иман кечипту.

Аш кәлсә ағзиңни ач, су кәлсә сүңгүчни.

Аш кәлсә қосақ ачар.

Аш өтнә иш лапқут.

Аш - пәйғәмбәр, нан - әвлия.

Ашни сиңгәндә махта, хотунни - билгәндә.

Ашни тахтиға алғичә, чапанни - пахтиға.

Ашниң тәми туз билән.

Ашпәз икки болса, еши тузсиз болиду.

Ахирәт иззити керәк болса, пеқирлар билән кеңәш қил.

Әлгәккә ун тапқан, таамға туз тапар.

Әлчигә әйип йоқ.

Әмәли йоқ сопидин, тухуми йоқ тоху яхши.

Әрзән гөшниң шовиси тетимапту.

Әссаламу әләйкүм! - десә, бәш тәңгәмни бәр! - дәпту

Әт - әткә, шорпа - бәткә.

Әтики қуйруқтин бүгүнки өпкә әла.

Әткән ешиң шу болса, иссиқан ешиң қанчилик.

Баданда ешиң болса, көңлиң тоқ.

Балдур барған гөш йәр, кейин барған муш йәр.

Бариға пәтә йоқиға әтә.

Барни айима, йоққа көймә.

Барар йери болмиған бажисиниң өйигә барар.

Бармақниң кәлмиги бар.

Башқа йәрниң адити башқа.

Бәргиниңни азға сана,алғиниңни - көпкә.

Бәрмәс қизниң селиғи(тойлиғи) еғир.

Бәрмәсниң еши пишмас, тамахорниң ичи пушмас.

Бизникидә қуймақ билән иншалла, сизникидә тәгбир билән уһ, алла.

Бизниң кочидиму той болар.

Бизниң түңлүктинму аптап чүшәр.

Бизниң ериқтиму су ақар.

Биләк талдуруп аш әтсәң, жүрәк қандуруп ичәрсән.

Биллә йегән аш татлиқ, биллә қилған - иш.

Бир киши яққан от йүз кишини исситар.

Бир қаққа бир қақ.

Бир өлүк ушшуқ, бир меһман ушшуқ.

Бир тавақ аш кәлди дәп, женим сөйүнди,
Икки капам алмай туруп, түви көрүнди.

Бир-икки күн меһман, үчинчи күни хеман.

Бисмилла десәң, тешиңда дә, демигәнләр десун,
Шүкри десәң ичиңдә дә, йемигәнләр йесун.

Болушсаң жанға болуш.

Боричи һалгичи болса, көзини чапақ басар.

Буғдай нени яхши, ейтқузиду нахши.

Буғдай нениң болмиса, буғдай сөзиң йоқмиди.

Гадайға бәргиниң - худаға бәргиниң.

Гайи меһман келиду, манта-полу әткидәк,
Гайи меһман келиду, жүгрәп қопуп тәпкидәк.

Гайида худа билән русул, гайида дутар билән уссул.

Гал пичақ қол кесәр.

Гелимдин өткини ғенимәт, ағзимдики - гуманда.

Гөшни йесәң чишқа кириду, йемисәң - чүшкә.

Ғалжир худани билмәс,ишт һарамни.

Дәстихан меһман билән ават.

Дәт яманму, әләмму? Молла яманму, қәләмму?

Диним үчүн әмәс, күнүм үчүн оқуймән.

Дуния ишини ахирәткә қалдурма.

Еғиз йесә, көз уюлиду.

Егисини сийлисаң, иштиға сөңәк бәр.

Ейтқан йәрдин қалма, ейтмиған йәргә барма.

Ейтмақниң ети улуқ.

Елиғидин - селиғи хоп.

Еши охшимиған хотун туздин көрәр, гәп тапалмиса - қизидин.

Етимни нәгә бағлаймән? Өйгә кирсилә дегән тилимға бағлисила.

Еттирип бәргәнни ишт йемәс.

Ешини йәп, тавиғини чеқипту.

Жай бәргәнгә жан бәр.

Жан болса - жаһан, аш болса - қазан.

Жаһанда бар болсаң, яр бол.

Жени барниң гели бар.

Жиқилғанға йөләк бол, жиртилғанға ямақ бол.

Имамлиқтин қач, мәзимликни талаш.

Имамниң өмрини тилә, мәзимниң - өлүмини.

Илан чаян излисәң, қазиниң гөрини ач.

Ишәнгән тағда кейик ятмапту.

Иштини кәт демә, меһманниң көңлигә келәр.

Йәп тур, бәк тур.

Йегән көрүнмәс, кийгән көрүнәр.

Йегәнниң йели бар, йемигәнниң - дәрди.

Йепиқ қазан йепиқ бойичә қалсун.

Кавап немишкә татлиқ? - Чала-пула пишқашқа.

Кавапму көймисун, зиқму көймисун.

Келиш - меһмандин, кетиш - сайипханидин.

Кәл демәк бар, кәт демәк йоқ.

Кәлгичә меһман уюлиду, кәлгәндин кейин өй егиси.

Кийимиңгә қарап қарши алиду, әқлиңгә қарап узитиду.

Киши нан тәңлисә, йемәймән демә, қолуңға ал, йемисәң йемә.

Күзниң қетиғини күйоғул кәлсиму бәрмә.

Көрпә селиш - һөрмәт, дәстихан селиш - һиммәт.

Қазан - тувиғи билән, нан - угиғи билән.

Қазан бешидики адәм һо билән тойиду.

Қазанда болса, чөмүчкә чиқар.

Қазанму - яғ, чөмүчму - яғ.

Қазанниң гувачиси - чөмүч.

Қазанниң қулиғи һәр жайда - төрт.

Қазанчиниң әрки өзидә, қайдин қулақ чиқарса.

Қазиниға беқип чөмүчи.

Қарда полу, ямғурда шова, боранда ботқа яхши.

Қетиқ нанға үлгүрмәпту, нан - қетиққа.

Қизғанчуқниң еши қосақ ағритар.

Қизғанчуқниң ешини бесип йә.

Қичқармисаңму, бариверимән, узатмисаңму, кетиверимән.

Қиз балиниң жиғлиғини - назлиғини.

Қиш ишиги тар, қоп өйүңгә бар.

Қоғлиғанму "худа" дәйду, қачқанму "худа" дәйду.

Қойнуңдин төкүлсә қончуңға.

Қол қолни жуса, қол қопуп үзни жуяр.

Қоли қашаң моллидин, айиғи илдам бала яхши.

Қомақ башни қазанға йолатма.

Қонақ болсаң қорқақ бол.

Қонақ қойдин жугач, немә бәрсәң йәвериду.

Қонаққа аш бәр, етиға - боғуз.

Қонақниң күни - үч, үчтин кейин көч.

Қосақ болса - ширә, йәвәрсә кирә.

Қосақниң мәйличә болса, абройиңни қошуп йәр.

Қуруқ жозида сөһбәт қизимас.

Қуруқ сөздин качат яхши.

Қутлуқ меһман кәлсә, қой қошлап туғар.

Лаза йесәң тетип йә, самсақ билән қетип йә.

Май айниса, туз сал.

Май қачиси тешидин мәлүм.

Мениң ешим сән билән, сениң ешиң ким билән?

Меһман - атаңдин улуқ.

Меһман аз олтирар, көп синар.

Меһман аш дәп кәлмәс.

Меһман бар чағда мөшүкни пиш демә.

Меһман болмиған меһман узиталмайду.

Меһман бәргәнни йәйду.

Меһман қойдин жугач.

Меһман меһмандин қизғинипту, өй егиси иккилисидин.

Меһман саһипханиға әзиз, сайипхана - меһманға.

Меһман сорап йемәйду.

Меһман үч күн қонар.

Меһманларни кайитип, дөң тавақни йейитип.

Меһманни бақкичә, иштини бақ (етини бақ).

Меһманниң алдиға аш қой, икки қолини бош қой.

Меһманниң әзизи - қилдин инчик.

Меһманниң изити қилдин инчикә.

Меһманниң кетишини сорима, келишини сора.

Меһманниң кәлмиги өзидин, кәтмиги саһипханидин.

Меһманниң мәслиги - кәйип, өй егисиниң мәслиги - әйип.

Меһманниң рисқиси өзи билән.

Меһмини көп өйниң қазини қуримас.

Миләп йегән меһмандин қорқ.

Мис қазанға - лай тувақ.

Молла биләнни оқуйду, тоху көргәнни чоқуйду.

Молла болмақ асан, адәм болмақ тәс.

Молла кишидин пул алмақ, петир нандин қил алмақ.

Молла киши - йерим киши, икки молла бир киши.

Молла көп болса, қой һарам өләр.

Моллам дуаға зорлар.

Молламәну моллимән, молла көрсәм йолдимән.

Молла оқуп йәр, қаға - чоқуп.

Молла пулни дост тутмас, қолға кирсә бош тутмас.

Моллиниң дегинини қил, қилғинини қилма.

Моллиниң ямини варақчи, оғриниң ямини қарақчи.

Моллиниң қарни бәштур, бири һемишәм боштур.

Моллиға он таяқ, наданға бир таяқ.

Нека ғайип, рисқа ғайип.

Нәғмисиз шарап, қамчисиз азап.

Нан Қурандин улуқ.

Овни овла овчи билән, тойни ойна тойчи билән.

Оқумай молла болған, чоқумай қаға болған.

Оттуз күн розиниң үч күн һейти бар.

Омашниңму өтниси бар.

Очиниң қарчуғиси болса, тошқан нәзириси бар.

Өз нәпсидин кәчмигичә, кишини хуш қилғили болмас.

Өзи кәлгән меһман - худайи меһман, қишқарған меһман - балайи меһман

Өзи кәлсә кәлсун, сөз халтиси кәмисун.

Өзиниңкидә аш әтмәс, кишиниңкидә йәп тоймас.

Өй егисини яхши көрсәң иштиға сөңәк сал.

Өйгә киргичә меһман хижаләт, киргәндин кейин - мезбан(өй егиси).

Өйүң тар болсиму, көңлүң кәң болсун.

Өлгән болса иңигини таңай, тирик болса - ярисини.

Өлгәндин өпкә сорапту, әски тамдин - қоқақ.

Чәйнәк йоған болсиму, пиялигә баш егәр

Пишмиған аштин хам кава яхши.

Полу қоруштин, шорпа соруштин.

Пушқиғиға пишт чүшүпту, ешиға - чивин.

Роза-намаз - тоқлуқта, кимгә керәк - йоқлуқта.

Роза тутқан - нени йоқниң иши, намаз оқуған - иши йоқниң иши.

Розида гуна йоқ, һәммә гуна Баратта.

Розини мән тутсам, һейтни байлар ойниди.

Саламму пәриз, иликму пәриз.

Саламчи болсаң төргә өт.

Сәдиқә балани йәр, това - гунани.

Сәллә дегән жүк, сақал дегән түк.

Сәллә йоған, баш кичик, дәстихан йоған, нан кичик.

Сәллиси мусулман, өзи капир.

Сән кәлсәң - немә елип келисән, мән барсам немә етип берисән?

Сән яхши - мән яхши, тонур қизиқ нан яхши.

Сәһраға чиқса ешигини тонумайду, шәһәргә чүшсә - достини.

Сопи совуғанни йәр, тапса - йоғанни.

Сорап бәргичә, орап бәр (Сорап бәргичә, уруп бәр).

Сөз билән полу пишмас, май билән - гүрүч.

Су йәттә думулиса һалал.

Тамақ арисидин кир издәп жүрүпту.

Тамақ байниң қешида, таяқ гадай бешида.

Таш атқанға аш ат.

Тәқвада һалал йоқ, пәтивада һарам йоқ.

Тикән болуп путқа киргичә, Чимән болуп башқа қадал.

Той десә, қуруқ калла жүгрәпту.

Той - тәңриниң ғәзниси (Той худаниң ғәзниси).

Той - тонлуқниң, һейит - атлиқниң.

Той баһаниси билән тон пүтти.

Той түгүндин башлиниду, зияпәт - чөгүндин.

Тойға барған қиз-жуган тойлуқни сөзләр.

Тойға барсаң тоюп бар, бөз халтаңни қоюп бар.
Тойға барсаң тоюп бар, бала-жақаңни қоюп бар.

Тойға барсаң тоюп бар, тава - тоқа кийип бар.

Тойға барсаң бурун бар, бурун барсаң орун бар,

Тойған йәргә тоққуз күн тазим.

Тойғанға - той, тоймиғанға - тамашә.

Тойдин кейин ғәзәлхан немә лазим.

Тойдин яманлисаң той қип көр.

Той нәғмә-нава билән, өлүм жиға-зерә билән.

Тойниң болғинидин болидиси қизиқ.

Тойниң тамашиси аз, талиши тола.

Төписи - аш, оттуриси - омаш, асти - қотумаш.

Төгә көрдиңму? - яқ (Мәйо).

Төгә - тамиғидин, ишан айиғидин илинәр.

Түгмән теши мән болсам, чеқилдуруғи сән болдуң.

Түгүрүп йегән меһмандин қорқ.

Туз һәққи - худа һәққи.

Тузуңни йәп, тузлуғуңға чичар.

Турмиған меһманниң кәткини яхши, сақаймиған ағриқниң - өлгини.

Үгрә әтсәң түзүк әт, етәлмисәң үзүп әт.

Уятлиқ меһман нан түгигәндә келәр.

Чайнимай жутқан тамақниң тәми йоқ.

Чайнимай йегән көйшимәй өләр.

Чақирмиған меһман, қери қиздинму яман.

Чала молла варақлар, әгир ноғуч тарақлар.

Чала молла дин бузар.

Чамғур салған аш татлиқ.

Чоғда пишмиған, қосақта пишмас.

Чөшүрә - чөрүлгичә, үгрә - өрлигичә.

Чөшүрә йемәктики мәхсәт - гөшни аз йемәктүр.

Чөшүрә суда пишар, самса чоғда.

Чөшүрини хам санима.

Хам билән пишиқ бир әмәс.

Хам билән пишшиқ тәң болмас.

Ханға яриған ешим, тазға яримапту.

Хошму-хош, даңқанда гөш.

Худа бәрмигәнни молла бәрмәс.

Худа бәрсә, пәйғәмбирим ғиң қилалмайду.

Худа дегән йәрдә бала йоқ, шал териған йәрдә - полу.

Худа урғанни худабәрди қошлап урар.

Хуптәндин қечип, тәрәвигә йолуқупту.

Һажи мингән ешәкму һәрәмгә берипту.

Һалаллиқ - аманлиқ.

Һали йәтмигән худаға йелинәр.

Һарма десә, һапаш бопту, течму десә, балаға қапту.

Һәмдәмдә бар, һесапта йоқ.

Һәммә ишни молла биләр, молла қопуп көлгә сийәр.

Һейит күни хотун алма, ямғур күни - ат.

Һейиттин кейин ясанғанниң немә кериги.

Һейтниң келишидин "келиду"си қизиқ.

Һакимдар худа әмәс, худадин жуда әмәс.

Һәр орманниң бали башқа, һәр супурниң - нени.

Һәсәлни көп йесәң, әмән тетийду.

Шапақ - шалтақни йә, көтәрмә.

Шәйтанни топа йәмсән? - десә, йеғи барму? - дәпту.

Шойла гуманда пишиду, манта - һода(туманда).

Шорпа соруқта охшайду, полу - қоруқта.

Шәйтан топа йәмсән десә, йеғи барму? - дәпту.

Яғ йәп ялиңач ят.

Яман қизға аниси әлчи.

Ярдәм қилдиң - хоп қилдиң, миннәт қилдиң - йоқ қилдиң.

Ян йәрни шамал қақиду, чирайлиққа һәр ким бақиду.

Янту йәр йәр әмәс, кичик бала - әр.

Ятар қосақ кетәр қосақ.

Яш вақитта қилған ибадәт ташқа мөһүр басқандәк,
Қериғанда қилған ибадәт қумға мөһүр басқандәк.

Яхши аш ешип қалғичә, яман қосақ йерилип кәтсун.

Яхши меһман аш үстигә келәр, яман меһман гәп -үстигә.

Йол, сәпәр вә йолдики йолдаш

Аста маңғанму маңған, тохтап қалған яман.

Аста жүргән тағ ашар, жүгәргән - бағ.

Бала бәлдә, хотун йолда.

Билгән йолуңни атаңға бәрмә.

Бир күнлүк йолдашқа қириқ күнлүк салам.

Босуға - даван.

Ишт билән йолдаш болсаң, қолуңдин таяқ чүшмисун.

Ишт һүрәр, карван жүрәр.

Кечиси йол маңсаң, таң атқанда хошал өләрсән.

Кәткән келәр, кәтмәнләнгән кәлмәс.

От көйгән йәргә барма, ишт һавушқан йәргә бар.

Озуқлуқ ат һармас.

Узун болсиму түз йол яхши.

Яман билән йолдаш болма, надан билән - сирдаш болма.

Яман йолдаштин ялғузлуқ яхши.

Яяқ кишигә янчуқму еғир.

Жил жүр, аман жүр.

Йол азави - гөр азави.

Йолдаш йолда синилар.

Йолда қошулған йолдаш әмәс.

Йол соримай, йолға чиқма.

Йолға чиқсаң әтигән чиқ.

Қашаң ат мингичә, пиядә маң өлгичә.

Бәхит- тәләй, һошиярлиқ, бәхитсизлик, бала-қаза, дәрт, ғәм

Адашқанға ямашқан.

Алтун чиқиду йәрдин, бәхит келиду тәрдин.

Алтунлуқ өйдин көңүлниң течлиғи яхши.

Амәт кәлсә, ишик, түңлүктин кирәр.

Амәт кәлсә қапму толиду, хожунму толиду.

Амәт кәлсә қош келәр, кәлмисә - муш келәр.

Аһ десә, өпкиси көрүнәр.

Асмандин тога яғса, тумар қепи тәгмәпту.

Атамниң өлгини анамға ярашти, чәлпигини иштлар талашти.

Аяқ тәгди, бала тәгмисун.

Әқилсиз бәхитлик болса, ториси төшүк болар.

Әргә бир новәт, йәргә бир новәт.

Әтигән оңмиған, кәч оңмас.

Бала кәлсә һәммә баравәр.

Бала көрмәй, бәхитниң қәдригә йәтмәс.

Бала-қаза дәрәқ бешида әмәс, адәмниң өз қешида.

Бала-қаза қаш-кирпикниң арисида.

Бала-қаза көрүнүп кәлмәс, пут-қолини саңгилитип.

Башқиға ичиң ағриса, өзәңникигә көйәрсән.

Бар пулумни оғри алди,қалғинини - рәмчи (палси).

Бәтбәх дәрияға кәлсә, сүйи соғилар.

Бәхит байлиқта әмәс.

Бәхит бәлгүси - билик.

Бәхит йоли - қисқа йол, мәшәқити бәкму мол.

Бәхит йоли қисқидур, йетиш қийин.

Бәхит мәнбәси - достлуқ.

Бәхит, нәгә барисән? - дөң маңлайға.

Бәхит тағ келип жүп қилар, қаза жүп келип тағ қилар.

Бәхит теги - меһнәттә, қилтаққа чүшәр қуш әмәс.

Бәхит турар катта, ачқучи униң ятта.

Бәхти барлар тапиду, бәхти йоқлар чапиду.

Бәхти күлгән жигитниң, йәңгиси чиқар алдидин.

Бәхтиңгә хошал болған - дост.

Бәхтиңдин көр, бозға чач.

Бәхитсиз қиз тезәк тәргили чиқса, калилар суға тезәкләпту.

Бетәләй буғдай чачса, қияқ үнәр.

Бетәләй талқан йесә, қарнидин боран чиқипту.

Бизгә кәлгәндә сайниң сүйи тохтап қапту.

Бир кәлгәнгә қошлап келәр.

Болса - сулуқ, болмиса - бенәм.

Ичим жиғлайду, тешим күлиду.

Ғәм - қахшитиду, үмүт - яшнитиду.

Ғәм - тағдин еғир.

Ғәмсизниң пәрвайи йоқ.

Дәрди бар бостанда ятқичә, дәрди йоқ яванда ят.

Дәрди болмиса жиғламду дәллә.

Дәрдиң болса болсун, қәрзиң болмисун.

Дәрдиңни билмәс кишидин, билсә, һайван яхширақ.

Дәрду - һәсрәт пилниму пашидәк қилар.

Дәрт бар - дәрман йоқ, пул бар - нан йоқ.

Дәрт башқа, әжәл башқа.

Дәрт кәлсә жүп, дөләт кәлсә тағ.

Дәртни тола тартқан - тевип.

Дөләт кәлсә қош кәлсун, бала кәлмисун.

Епи кәлсә, сепи өзидин чиқар.

Жан чиқмиғичә үмүт кәтмәс.

Жиға билән күлкә биллә.

Жиға бир, күлкә һәр хил.

Жиқилған там деванини бесипту.

Ишиктин киргәнни ишт чишлимәс.

Ишиктин тәләй кирсә, төшүктин апәт қачар.

Йүз - үмүтни үз.

Кәлмигән тәләйдә анаңниң һәққи барму?

Киши хошал болса сәнму хошал бол, киши қайғурса, қайғур.

Кишиниң ғеми пат кирип, пат чиқиду.

Қаза икки, өлүм бир.

Қаза қатирап кәлмәс, бала - мөрәп.

Қайғу көрмигән хошаллиқни билмәс.

Қамитиңгә ишәнмә, амитиңгә ишән.

Қириққа чидиған қириқ биргиму чидайду.

Мән қилармән оттуз, худайим қилар тоққуз.

Мән оға чиққанда, ай йоруқ бопту.

Милтиқсизға кейик учирар.

Оңлиса оңдинму келәр, солдинму келәр.

Пақиниң бәхтидин шунқарниң шорлуғи яхши.

Пеләк янар, үмүт қалар.

Пеләккә ишинип хәмәксиз қапту.

Рәңгиңгә ишәнгичә, бәхтиңгә ишән.

Рәхти (чирайи) барниң бәхти йоқ, бәхти барниң рәхти йоқ.

Рәхтиңгә ишәнгичә, бәхтиңгә ишән.

Таллап-таллап тазға учрапту.

Ташқа чач, бәхтиңдин көр.

Тәвәкүлниң бир нахшиси артуқ.

Төмүрни дат йәйду адәмни - дәт.

У яққа тартсаң, һарву суниду,

бу яққа тартсаң, өкүз өлиду.

Үмүт өргә башлайду, үмүтсизлик - гөргә.

Үмүт қилған мәхсәткә йетәр, һәсәт қилған өртинип кетәр.

Үмүтсиз - шәйтан.

Үмүт болмиса, дунияда һеч кимниң турғиси кәлмәс.

Чирайиңға ишәнгичә, бәхтиңгә ишән.

Худасини дәп, бәрдисини дегичә уруп өлтүрүветипту.

Худа бәрсә, атаң ким дәп соримас.

Худа бәрсә, пәйғәмбири ғиң қилмас.

Худа көздин айрисиму, һәссисидин айримас.

Хошаллиқ кәлсә, қайғу кетәр.

Хуш хәвәргә алдира, шум хәвәргә адирима.

Шор пешанә болмисам, өләрмиди шунқарим.

Яриға туз сепипту.

Кесәл, бемарилиқ, өлүм-житим, тән сақлиқ,тазилиқ

Авал адимини давала, андин - ағриғини.

Азлиған әй болмас.

Аз йәп асан тирил.

Ағриған чишниң дориси амбур.

Ағриқ - аштин, бала-қаза - қериндаштин(қаяштин).

Ағриқ башқа ахча дора болмас.

Ағриқ болсаң өлүп қутул, қәриз болсаң - берип.

Ағриқ күчәйсә жениңни алиду, шипа күчәйсә - мелиңни.

Ағриқ патманлап кириду, мисқаллап чиқиду.

Ағриқ сақайғиси кәлсә, тевип өзи келиду.

Ағриққа гәп хушахмас, һарғанға оюн.

Ағриқни бус өлтирәр, әр-жигитни - номус.

Ағриқни йошурсаң , өлүм һашкарә.

Ағриқни ястуқ көтирәр.

Ағриқниң алдида, өлүм тоғрилиқ сөзлимә.

Ағриқниң санчиғи яман, сөзниң - аччиғи.

Ағримиған бешимға, алтә таяқ.

Ағримиғичә, ағриқ һалини билмәс.

Ағрип сақайған жан - олжа, йоқулуп тепилған - мал.

Ағриштин илгири кепиниңни тәйярла

Алма йәп ағриғичә, өрүк йәп өлүвал.

Алтинчи айда ағриқ кемийду, йәттинчи айда - санжиқ.

Аш турған йәрдә ағриқ турмайду.

Ағриқниң ети -"Яхши".

Ағриған йәргә таш тегәр.

Ағриқниң сәвәви тепилса, давасиму тепилиду.

Ағриқ адәм - кичик бала.

Ағримиған ағриқниң қәдрини билмәс.

Ақ болсиму пак болсун.

Ат гөши қирик жил қалған ағриқни қозғайду.

Әжәл кәлсә әқил қачар.

Беши ағримиғанниң худа билән кари йоқ.

Бешиңни салқин, қосуғиңни тоқ, путуңни иссиқ тут.

Бир башқа бир өлүм.

Бир хил турсаң юз жил өмүр сүрисән.

Бир шатрақ мозай падини булғайду.

Дава күчәйсә пулуңни алар, ағриқ күчәйсә - жениңни.

Дәрт башқа, әжәл башқа.

Дәрт қориғи кетәр, ач қориғи кәтмәс.

Дил азаридин - худа безар.

Демиңиз ташни ярар, бөригиңиз - башни.

Дунияда икки өлүм йоқ, биридин қутулған һеч ким йоқ.

Жан бар йәрдә қаза бар.

Жан раһити тән билән, тән сақлиғи пәм пилән.

Жени ағримиғанниң йени ағримас.

Жиғиси йоқ өлүм болмас, күлкиси йоқ - той.

Жәңдә өлгән - шейит, жедәлдә өлгән - мейит.

Зәһәрни зәһәр кесиду, соғлуқни - һәсәл.

Ичимдә болған ағриқни жулувәткили болмас.

Иссиқ өлүм - рисқилиқ өлүм.

Ишикни ач -- тинжиқтин қач.

Йолда етиң өлмисуң, әлликтә - хотунуң.

Йесәм чишим ағрийду, йемисәм - ичим.

Кесәлни бөлүшүвалғили болмас.

Кесәлгә қарап дора, каңға карап нора.

Кесәллик еғиздин кирәр.

Кесәлниң келиши асан, кетиши тәс.

Кимниң қәйери ағриса, шу йерини сөзләйду.

Киши өлсиму, нами қалар.

Көзүң ағриса қолуңни тарт, қосиғиң ағриса - нәпсиңни.

Көзүң ағриса қосиғиңни сила.

Көп ағриған өзигә өзи тевип.

Көп ағриған әмчи болур, көп жүргән - йолчи.

Қаза икки, өлүм бир.

Қалған - өлгәнни һалаллайду.

Қан чиқти - жан чиқти.

Қап тағарни йөләпту, ағриқ қопуп - сақни.

Қарға жигдисини йемәң, мәйдәм ағриди демәң.

Қәйәр ағриса, жан шәдә.

Қәһри барниң, зәһри бар.

Қоғун йесәң - сәһәр йә, сәһәр йемисәң - зәһәр йә.

Миң өлүкттин бир тирик әла.

Мән өлгәндин кейин тапан сүйи бассун.

Өзи өлүп, өзи жиғлапту.

Өлгән болса иңигини таңай, тирик болса билигидин алай.

Өлгән қайтмас, өчкән янмас.

Өлгәндә жиғлиғичә, өлмәстә сәвәп қил.

Өлгәндин кейин тевип керәк әмәс.

Өлгәндин кейин ясин оқупту.

Өлгәндин кейин яхши демәклик.

Өлгәнниң кәйнидин өлүп болмас.

Өлигини ишт йемәс, тиригини - пишт.

Өлидиған күниң билән аялиңниң йешини биләлмәйсән.

Өлидиғандәк таәт қил, өлмәйдиғандәк - оқәт.

Өлмәсни худа яратмас.

Өләр тоңғуз - өл.

Өлсәм - вәсийәт, қалсам - нәсиһәт.

Өлүк ишт палтидин қорқмас.

Өлүк чиққан өйдә үч күн сөз - чөчәк.

Өлүккә гөр тепилғандәк, тириккә төр тепилар.

Өлүккә жиғла, тирикни асира.

Өлүктин яманлисаң, өлүп бақ.

Өлүм барниң пулини чачиду, йоқниң көтини ачиду.

Өлүм сорап кәлмәйду, меһман - марап.

Өлүм яш-қериға бақмас.

Өлүмниң көзи йоқ.

Өлүмниң чоңиму өлүм, кичигиму өлүм.

Өлүмгә жиғлиғичә, кесәлгә жиғла.

Өлүмдин башқиси - тамашә.

Өлүшкә қарап - көмүши.

Өлүштин қорқма, өләмән болуп қелиштин қорқ.

Өмүр сүримән десәң, аз йә, аброй тапимән десәң, аз дә.

Он туғуттин бир чүшәк яман.

Омини бөлүм тәң етәр, адәмни - өлүм.

Пул кесәлгә дора болмас.

Сақ йеримниң һали йоқ, ағриқ йеримниң - тайни.

Сақ тәндә - сағлам әқил.

Сақи болсаң сақ бол.

Сақланған сағлам болур, һаят йоли дағдам болур.

Сақланғанни худа сақлайду.

Сақлап күтсәң - миң күнлүк, сақлимисаң - бир күнлүк.

Сақлиғиң - байлиғиң.

Сақлиқ түви - меһнәткә, меһнәт түви - һөрмәткә.

Саламәт тәндә сағлам әқил.

Самсақ, уни йегәнниң тени сақ.

Сап һава - тәнгә дава.

Семизлиқ - икки путқа жүк.

Сән өлүмни унтисаң, өлүм сени унтимас.

Тазилиқ - сақлиқ.

Тазилиқ байлиқтин артуқ.

Тән сақлиқ - падищалиқ.

Тәнниң сақлиғи - жанниң раһити.

Тәр билән кәлгән - тәнгә дава.

Тән сақлиқ бәхиттур.

Тәнниң сақлиғи - жанниң раһити.

Тәнниң сақлиғи - падишалиқ.

Тәнниң сақлиғи -тәңдиши йоқ байлиқ.

Тилиң көйсә туз яла, ичиң көйсә - муз.

Тоху сәмәрсә туғмиғи тәс, адәм сәмәрсә - турмиғи.

Туғут азавини ана биләр.

Туман таримиса, жут болиду, туму тарқимиса - қурут.

Туруп өлгичә, уруп өл.

Чайнимай йегән, көшимәй өләр.

Чаққақни қайнитип ичкин, жениңға дәрман.

Чечәк чәкмигән қизилда қирилди.

Чечәкниң ети яман, қизилниң - йели.

Чивин дегән мәйнәт немә, қонған нәрсини жумай йемә.

Чиш ағриғи ағриқ әмәс, чиш ағриғанға адәм өлмәс.

Чиш ағриғини һеч ким йоқлимас.

Чишниң дориси - амбур, өпкиниң дориси чамғур.

Чүш уйқиси падишалиқтин яхши.

Хенимниң қешини көрүң, тавиғиниң - тешини.

Һәр ким өз өлүги үчүн жиғлар.

Һәр дәртниң өз даваси бар.

Яра сақайсиму, тартуқ кәтмәс.

Ятқан ағриқ әмәс , уни баққан ағриқ.

Ятқанму ағриқ, уни баққанму ағриқ.

Хадилиқ, наданлиқ, ахмақлиқ, бехиллиқ

Авайлимай уруведим, ағримай өлүп қалди.

Ағамчиға ун бесипту.

Адәм өлиду, дуния қалиду.

Аз болса, көпкә тава қил.

Аз жиғсаңма һалал жиғ.

Алваңға галваңни тутуп берипту.

Алғиниңни көпкә сана, бәргиниңни - азға.

Алим билгинини ейтар, ахмақ - йегинини.

Алтә ай атқан пахтам бир чапанға йәтмәпту.

Алтунға топа жуқмас, наданға - илим.

Аманәткә хиянәт.

Аниси нанни непиз яқиду, балиси тоймай қошлап йәйду.

Арида қаңша болмиса, икки көз бир бирини йәр.

Арпа терип буғдай алимән демә.

Аттин чүшсә, үзәңгидин чүшмәпту

Ахмақ алини яхши көриду.

Ахмақ билән сөзлишишкә ахмақлиқ керәк.

Ахмақ билән тойға барғичә, әқиллиқ билән чава тәр.

Ахмақ достин әқиллиқ дүшмән яхши.

Ахмақ өзини махтар, тәнтәк - көзини.

Ахмақ күндүзи чирақ яқиду, йеғи түгәп, кечиси айға бақиду.

Ахмақ әлчи икки тәрәпни бузар.

Ахмаққа әқил кар қилмас.

Ахмаққа намаз оқи десәң, пешанисини йеривалар.

Ахмаққа әмәл тәгсә, тоққуз оғузни бузар.

Ахмаққа һәвәсиңму кәлмәс, һәсәдиңму кәлмәс.

Ахмаққа тохмақ.

Ахмақниң дости тола.

Ахмақниң әқили чүштин кейин келәр.

Ахмақниң әқли - көзидә.

Ахмақниң әқли - ғожун.

Ахмақниң жени азапта.

Ахмақниң оңи йоқ, тәрхәмәкниң тоңи.

Ахмақни әйиплимә, ишқа сал.

Ахмақтин әқил сорима.

Ач бәччиғәрдин, қач бәччиғәр.

Ачкөз тоймас, бехил бейимас.

Аччиқ немә йегүзмәйду, аччиқ немә дегүзмәйду.

Аш бәргәнгә муш бәргән - ахмақ, муш бәргәнгә аш бәргән - надан.

Әдәпсизниң йоли хәтәр.

Әдәп-әхлақ базарда сетилмас, әдәпсизгә һеч ким қетилмас.

Әҗәл йәтмәй жан чиқмас, бехил байдин - нан.

Әқиллиқ десәң ахмақни, бешиңға урар тохмақни.

Әқилсиз ағзидикидин айрилар.

Әқилсиз баш аяққа зәхмә кәлтүрәр.

Әқилсиз баш-аяққа дүшмән.

Әқилсиз башниң дәрдини пут тартиду.

Әқилсизгә әқил үгәтмә, паңға пичирлима.

Әрзән гөшниң шовиси тетимас.

Барни көрсә көрәлмәйду, йоқни көрсә берәлмәйду.

Бехил - бейимас.

Бехил байдин, сехи гадай яхши.

Бехил бәхтияр болмас.

Бехил бәхтлик әмәс, сехи бәхитлик.

Бехил бир тийинниң төшүгидин қириқ қетим өтәр.

Бехил женидин кечәр, мелидин кәчмәс.

Бехил сиқиминиң ичини аяйду, тешини ялайду.

Бехил тапса бесип қояр, пиштниң үчийигә һесип қуяр.

Бехил тапса, бәрмәй йәр, сехи тапса - һәммә.

Бехи тапса йепип йәйду, сехи тапса - ечип.

Бехил таштин яғ алар.

Бехил тухумдин жуң қирқийду

Бехилға нан десә, жан дәп аңлинар.

Бехилға қол билән янчуқниң ариси - қириқ жиллиқ йол.

Беһилға һажитиң чүшсә йоқ дәйду, сехиға һажитиң чүшсә хоп дәйду.

Бехилдин пул алмақ - петир нандин қил алмақ.

Бехиллиқ башқа йетәр.

Бехиллиқ бейитмас.

Бехилниң бағри қаттиқ.

Бехилниң беғи көкәрмәс, сехиниң беғиға күз кәлмәс.

Бехилниң ешини алмақ, көзиниң йешини алмақ.

Бехилниң өйидин жуюнда чиқмас, жуюнда чиқсиму күндә чиқмас.

Бехилниң өлигини ишт йемәпту, тезигини - пишт.

Бехилниң тезигигә бегиз өтмәс.

Бехилниң тузи тетимас.

Бехилниң түңлигидин йәл кирмәс, ишигидин - әл.

Бехиниң шеми ақса, көзиниң йеши ақар.

Беши ағриған бахшиға берипту, өзини чағлиған - яхшиға.

Бешәм хотун - бәш күнлүк.

Бир ахмақ дәрияға таш атса, он әқилдар тапалмас.

Бир қумлақ, бир қерин майни бузар.

Бир ямақ төшүгидин миң өтүпту.

Бөрә тапса, тәң отақ, қаға тапса, дәрәқ учида.

Буғдай патмиған ағзиға, қой каллиси бош кәлди.

Буғдайниң банисида қармуқ су ичипту.

Гөл қазанға қарайду, тадан - очаққа.

Данаға - ишарә, ахмаққа нә чарә?

Даңқаға чушлуқ аш йоқ, қалпаққа чушлуқ - баш.

Дәрваза йоған бир нан йоқ, сәллә йоған, иман йоқ.

Дәртсизгә дәрт ейтма, ахмаққа - һәсрәт.

Достумниң өлгинигә жиғлимаймән, қара ешәкниң кәткинигә жиғлаймән.

Думбақниң авази йоған, ичи қуруқ.

Дунияда ахмақ болмиса, әқил егилири зерикип қалар.

Егиз бурунни көрә - көрә, пучиқ бурун кирип кетипту.

Ешәккә күчи йәтмәй, тоқумни урупту.

Женим пулум, хеним пулум, маңа техиму йеқин туруң.

Жиқни дәп аздин қуруқ қапту.

Жағда қоғун жениңмиди.

Иштансиз иштини житиққа күлүпту.

Икки нан тапса, бирсини дап чалар.

Икки кеминиң қуйруғини тутқан суға кетәр.

Инсапсиз қошуқ салса, йәттә отлапту.

Иссини булут көрмәс, жундисини - ишт.

Ичи тарниң көзи тар.

Йәй десә чиши ағрийду, берәй десә - ичи.

Йәп тоймиған ялап тоймас.

Йемәй ичмәй бол бехил, бай болмисаң мән кепил.

Йемәймән дәп йәтмиш қуймақ йәпту.

Йемәй жиққанниң йегүчиси чиқар, киймәй жиққанниң - кийгүчиси.

Йоғанни йонуп йә, кичикни - шилип.

Кәссә пичақ өтмәс, чапса қан чиқмас.

Кәң болсаң, кам болмайсән.

Кигиз пайпаққа наһал қеқипту.

Кишиниң тозуси кишигә ғазидәк көрүнәр.

Кишиниң қоли билән илан тут.

Күздә қучула издәпту.

Көнчиниң пири йоқ, икки терисиниң бири йоқ.

Көпни билмигән азни һеч билмәс.

Қапақни дәп бараңлиқ сетивапту.

Қара ақармас, сараң сақаймас.

Қариға совун, дөрткә нәсиһәт кар қилмас.

Қашқа саниса, көзигә, кишигә саниса - өзигә.

Қизғанчуқниң ешини бесип йә.

Қизғанчуқниң ешини ишт йәр.

Қоли очуқниң йоли очуқ.

Қорунған қурут чичар.

Қорунғанға - қурут чүшәр.

Қулиғи туруп - гас, тили туруп - гачча, көзи туруп - қарғу.

Қуруқ дуайи саламға төкүр барикалла.

Қуруқ сөңәктин яғ чиқмас.

Махтанчақ - бекарчиға оюнчуқ.

Мениңкигә кәлсәң йәпала, сеникигә барсам гәпала.

Надан билән сирлашма.

Надан гүлгә жүгрәйду, зерәк мевигә.

Надан қазанға қарайду, тадан - очаққа.

Надан қараңғулуқтин яман.

Надан пул тәләп қилур, ақил - илим.

Надан чүшсә бир жиллиқ, чечән чүшсә миң жиллиқ.

Наданға берилгән мәнсәп - кичик балиға тутқузулған устура.

Наданға жавап - сүкүт.

Наданға илпәт болған қан жутар.

Надандин достлуқни күтмә.

Наданни қойсаң өз һалиға, салур сени ғәм чаһариға.

Өзәм йесәм, сесиқ ешим, кишигә бәрсәм, исит ешим.

Өзи тоймиғанниң көзи тоймас.

Өзи тойсиму, көзи тоймас.

Өзлири болалмайду, болғанни көрәлмәйду.

Өйдә үгрә әтмигән, тойда полу пиширипту.

Өйини айлиққа берип, бурнини үшшүткән дәллә.

Өлүккә жиғлиған исит көзүм, наданға ейтқан исит сөзүм.

Өмүчүк өмүләйду, өмилигәнни көрәлмәйду.

Оңниң ойида, сараңниң ағзида.

Паңға пичирлап, қарғуға имлапту.

Парасәтсиз палакәткә йолуқар, һаңвақти - һалакәткә.

Парасәтсиз палакәткә йолуқар.

Пәриштәниң ешидин шәйтан қизғинипту.

Пәләккә алдинип, хәмәксиз қапту.

Пиштниң аччиғида чапанни отқа сапту.

Пасиқтин һая күтмә, залимдин - вапа.

Пулниң көзи йоқ, бехилниң - юзи.

Сансизға сан тәгсә, күндүзи чирақ яндурар.

Сараңдин соримисаңму өзи ейтар.

Сараңниң оң-тәтүри йоқ.

Сараңниң бир қилиғи артуқ.

Сараңға сот (сорақ) йоқ.

Сехи билән бехил бир ериқтин су ичмәс.

Сениң нәпсиң баладур, ахир отқа саладур.

Сехилиқ - саадәт, бехиллиқ - адавәт.

Сехиниң бәргүси кәлсә, бехилниң ичи адапту(жени чиқипту).

Таштин яғ чиқириду.

Теши пал-пал, ичи тал-тал.

Тиләмчиниң халтиси толсиму, көзи толмас.

Төгидәк қиз берип, түгмидәк гөш йедим.

Тоймас көзни гөрниң тописи тойдурар.

Тоймисаң тоюңда тоярсән.

Тола йегән бөриниң көти кавак.

Түңлүгидин шамал кирмәс, ишигидин - адәм.

Түтүнини булут көрмәс, жундисини - ишт.

Түнүгүн дәрәқ тикип, бүгүн сайисида олтармақ бопту.

Туруп турғанни тохтап йә,қечип барғанни қоғлап йә.

Унчи һакчини көрәлмәпту.

Учушни билип, чүшүшни билмәпту.

Чайнимай йегән, көшимәй өләр.

Чақмаққа етини тегишкән ахмақ.

Чапиғини алимән дәп қарғу қипту.

Чашқан жиғар, пақа йәр.

Тил, гәп-сөз, ой-пикир

Авал ойла, андин сөзлә.

Ағзимдин чиқти, сақилимға ямашти.

Ағзимға кәлди дәп демә, алдимға кәлди дәп йемә.

Ағзи юмшақ мозай қош әмчәк имәр.

Адәм йүз жил яшиса, сөзи миң жил яшайду.

Адәм қулақтин сәрийду, һайван туяқтин.

Адәм сөзидин билинәр.

Адәм сөһбәттә билинәр.

Адәмниң юзигә қарима, сөзигә қара.

Адәмниң тәми сөз билән, ашниң тәми туз билән.

Аз гәп қилсаң, инәк тәпкән дәйду, көп гәп қилсаң, валақ тәккән дәйду.

Аз гәп -түз гәп, дил арами уз гәп.

Аз сөз - ғоғисиз сөз.

Аз сөзлә, көп аңла, аз йә, көп чайна.

Аз сөзлә, көп ишлә.

Аз сөзлигән әзиз, көп аңлиған - әзим.

Аз сөзлисәң, көп аңлайсән.

Айһай тилиң, тилиң тегидә безиң.

Аңлиған билән көргән бир әмәс.

Аңлиған қулақта гуна йоқ.

Аңлиған сөзгә ишәнмә.

Аңлиған сөзниң егиси йоқ, оттуз жуттин тепип болмас.

Аңлиған яхши, көргән андин әвзәл.

Аста сөзлигән кишиниң амали көп.

Ат кишнәшкичә, адәм сөзләшкичә.

Атқан оқ йенип кәлмәс.

Атқан йәрдә оқ қалди, ейтқан йәрдә - сөз.

Ат өлсә егири қалар, адәм өлсә - сөзи.

Атилар сөзи - гөһәрниң өзи, улар билән нурлуқ көңүлниң көзи.

Атилар сөзи - әқилниң көзи.

Атилар сөзи алмас, нәһәқлиқни чорт кесәр.

Атилар сөзи, турмуш әйниги.

Атни нәгә бағлай? - Өйгә кирсилә дегән тилимға.

Аш кәлсә йегин, сөз кәлсә дегин.

Әгәр болса сөзгә йәтмәк, нә дөләттур сүкүт әтмәк.

Әлгәккә чиққан хотунниң, әллик еғиз сөзи бар.

Әр көрки сақал, сөз көрки - мақал.

Әрниң сөзи бир болар.

Әрниң өзи әмәс, сөзи.

Башта сөз болса, айиғида гәп йоқ.

Бекар гәп қилиш ахмақниң иши.

Бешиң нәдин кетәр? - тилдин.

Бешиңни қилич кәссиму таңла, тоғра сөзүңдин янма.

Бизникигә кәлсилә йәпла, сизникигә барсақ гәпла.

Бир гепи зиқ, бир гепи миқ.

Бир чоңниң сөзигә кир, бир - кичикниң.

Бириниң сөзи хоп, бириниң өзи.

Буғдай нениң болмиса, буғдай сөзүң йоқмиди.

Буқини мүңгүзидин, адәмни сөзидин тутиду.

Валақтәккүр гәп бәрмәс, сунуқ кәпкүр - нәп.

Вәдәң сәл болсун, ишиң жедәл болсун.

Гәп аниси - қулақ, су аниси - булақ.

Гәп билгичә, иш бил.

Гәп бир қулақ икки.

Булақсиз су болмас, қулақсиз - сөз.

Гәп бәрмәс - әлгә нәп бәрмәс.

Гәп вахтида яхши, кавап - зиқида.

Гәп гәпкә охшимас, ағзи гәптин бошимас.

Гәп гәпниң көтини ачар.

Гәп гәпкә кәлсә атаңдин қайтма.

Гәпданлиқниң оттуз путиғи бар.

Гәп десә алтә ешәккә жүк.

Гәп десә алтә тағар.

Гәп еғизда яхши, кавап - зиқта.

Гәп егиси билән жүрмәс.

Гәп қилма тилиңни кесимән, қарима көзүңни тешимән.

Гәп қилса, валақ тәккән дәйду, гәп қилмиса - мөримәс.

Гәп унда әмәс, буғдайда.

Гәп юздә яхши,уссул - түздә.

Гәпни қилған утмайду, тиңшиған утиду.

Гәпни тәгисәң терик болиду.

Гәпни тәгисәң терик болиду.

Гәпни тежимәлдин сора, йолни карвандин.

.

Гәпниң гәптин пәрқи бар, йәтмиш йәттә нәрқи бар.

Гәпниң тегини гәп ачар.

Гәпниң тегидә гәп бар, сақалниң түвидә хәп бар.

Гәпниң ямини - кус -кус, кишиниң ямини мус-мус.

Гәпниң ямини пичир, уйқиға йәтти тәсир.

Гәпниң яхшиси "Худая това", ашниң яхшиси "Қорума шорпа".

Гәптә гәп бар, қулақта дәрт бар.

Гепи жүрәктин чиқмай, бөрәктин чиққан екән.

Давасиз дәрт болмас, сәвәпсиз - гәп.

Демә, дегүзмә, йемә, йегүзмә екәндә .

Демигән сөзни дейишкә болиду, дәвәткәнни қайтуруп болмас.

Демигәнни дегүчи чиқар, йемигәнни - йегүчи.

Десә, дегичә қойдум, кесип йегичә қойдум.

Дили пакниң тили пак.

Дилниң ачқучи - тил.

Дудуқ сөзгә яримас, оғри - күзәткә.

Еғиз - айғақ, тил -тайғақ.

Еғиз бала туғмайду, башқа һәммини туғиду.

Еғиз дәрваза, сөз - шамал.

Еғиз еғиздин қалмас, қулақ немә аңлимас.

Еғиз жүгриги - башқа, аяқ жүгриги - ашқа.

Еғиз сақлиған жан сақлар, меғиз сақлиған - май.

Еғиздин ағриқ кириду, бала чиқиду.

Еғиздин бала туғулмас, башқа һәммиси туғулар.

Еғизниң нохтиси йоқ, тилниң - сүңиги.

Ейт-ейт десә, атиси есидин чиқипту.

Ейтқан сөз - атқан оқ.

Ейтсаң тилиң көйиду, ейтмисаң - дилиң.

Епи билән сөзлигәнгә - егил.

Жүрәлмигән рәт бузар, сөзләлмигән - гәп.

Жүрүп сир алма, туруп сир ал.

Жутқа кәлгән бөз әрзән, еғизға кәлгән - сөз.

Зуваниң барида сөзләп қал.

Иззәт тилисәң - кам дә, сиһәт тилисәң - кам йә.

Иллиқ сөз - жанға арам, соғақ сөз - дилға яра.

Йәнә десәм, йәнә шу, өз көңлимниң мәйли шу.

Йәрниң ямиғи йоқ, сөзниң - айиғи.

Йеңи гәп, кона қулақ.

Йетип өлгичә, етип өл.

Йолни карвандин сора,
гәпни - тежимәлдин.

Кийимиң узун болса, путуңни орайду,
Сөзиң узун болса - өзәңни орайду.

Кишиниң ағзини тикип қойғили болмас.

Кишиниң тилиға бақма, дилиға бақ.

Көз йәтмигән йәргә, сөз йетәр.

Көздин көз тайса, көксидин сөз тайиду.

Көңүлдә немә болса, еғиздин шу чиқар.

Көңүлниң кири ейтса кетәр, кийимниң кирини - жуса.

Көп аңла, аз сөзлә.

Көп атқан билән палван болмас, көп сөзлигән билән - чечән.

Көп билип аз сөзлә.

Көп гәп - ешәккә жүк.

Көп сөз адәмни ахмақ қилар.

Көп сөз күмүч болса, аз сөз - алтун.

Көп сөз - чөп сөз.

Көп сөзлигән әқилдин адишар.

Көп сөзлигән - кукум, аз сөзлигән - алтун.

Көп сөзлигән тутулар, аз сөзлигән қутулар.

Көп сөзниң ези яхши, аз сөзниң өзи.

Көп ойла, аз сөзлә.

Көрмидим дегән бир сөз, көрдим дегән - көп.

Көсәйни узун қил, гәпни - аз.

Қизим саңа ейттай, келиним сән аңла.

Қилич яриси пүтәр, тил яриси пүтмәс.

Қиңғир һарву йол бузар, милжиң адәм - сөз.

Қол яриси кетәр, тил яриси кәтмәс.

Кона гәп қулаққа яқмас.

Кона устханни ишт ғажимас.

Күндүзи гәп қилсаң, әтрапиңға бақ.
Кечиси гәп қилсаң, қулақни қулаққа яқ.

Қулақ аңлиғанни көз көрсун.

Қулақ сөзгә тоймас, аққу - көлгә.

Қулиғи иштик, тили қашаң.

Қулиғиңға ишәнмә, көзүңгә ишән.

Қуруқ гәп қулаққа яқмас.

Қуруқ гәпкә қосақ тоймас.

Қуруқ сөз, қуруқ төһмәттин сақлан.

Мақалсиз сөз болмас, ләқәмсиз -әр.

Миң еғиз кап-каптин, бир еғиз чип-чап яхши.

Молла барида тилиңни тарт, уста барида - қолуңни.

Мүлкүңни сөзлимә, күлкәңни сөзлә.

Нанниң иссиғи яхши, гәпниң пишшиғи.

Нанни чәйнап йә, гәпни ойлап қил.

Немә десәң шуни аңлайсән.

Өз тилиңдин өзәң кетәрсән.

Өзи музлуқниң гепи тузлуқ.

Өзи пакниң - сөзи пак.

Өзәң қиңғир болсаңму, гепиң қиңғир болмисун.

Өзәңгә бақма, сөзүңгә бақ.

Өйдики сөз базарға ақмас.

Өлүккиму үч күн сөз, тириккиму үч күн сөз.

Өлүкниң көзи яман, урушқақниң сөзи.

Өлүмдин қутқузарму - тил, өлүмгә тутқузарму - тил.

Өткүр сөз - атқан оқ.

Ойлимай сөзлигән, ағримай өләр.

Ойнап десиму, ойидикини деди.

Ойнап ейтқанму ойлимай ейтмас.

Ойнап ейтсаңму, ойлап ейт.

Ойнап ейтсиму, көңлидикини дәр.

Оқ тәндин өтәр, тил - жандин.

Он еғиз кап-каптин, бир еғиз шап-шап яхши.

Очуқ еғиз ач қалмайду.

Отқа кәлгән хотунниң оттуз еғиз гепи бар.

Оттуз чиштин чиққан сөз, оттуз әлгә тарқайду.

Очуқ еғизға дәрваза бәкитип болмас.

Питнә туғдиридиған раст сөздин, мәслиһәт йәткүзидиған ялған сөз яхши.

Пут жүгриги ашқа, еғиз жүгриги башқа.

Пути илдам аш тапар, ағзи илдам - иш.

Раст гәпкә дава йоқ.

Раст сөз қиличтин өткүр.

Раст сөзгә жавап йоқ.

Рас билән ялғанниң арилиғи төрт илик.

Саңа сөз йоқ, мөшүккә - бәз.

Сәнму шүк, мәнму шүк, оттурида қара мөшүк.

Сән дегичә, мән дәвалай.

Сесиған еғиздин биқсиған сөз чиқар.

Сөз билмигән мушқа золайду.

Сөз бәргәнгә үз бәрмә.

Сөз бәрмәк оңай, орунлимақ қийин.

Сөз жүмлисини тапар, мал - егисини.

Сөз қил - уз қил.

Сөз қил сиғар йәргә, су сәп сиңәр йәргә.

Сөз қилған күмүч болса, сөз қилмиған алтун.

Сөз қилса, алтә ешәккә жүк.

Сөз қилиштин авал, ағзиңда чайнап көр.

Сөз қоғлиған балаға йолуқар, йол қоғлиған - ғәзнигә.

Сөзгә кәлгәндә қап-қап, ишқа кәлгәндә - бетап.

Сөзгә сөз кәлсә, атаңдин қайтма.

Сөздин сөз чиқар, сүрдин - туз.

Сөздин сөзниң пәрқи бар, һәр малниң нәрқи бар.

Сөзи азниң иши саз.

Сөзи тоғриниң қәдри артуқ болар.

Сөзлигән ахмақ болсиму, тиңшиған әқиллиқ болсун.

Сөзлимигән сөзүмгә мән егә, сөзлигән сөзүм маңа егә.

Сөзлисәм тақ- тақ дәйсән, сөзлимисәм ахмақ дәйсән.

Сөзни билип сөзлигән биләр сөз қәдрини.
Сөзүм бар дәпла сөзлигән билмәс сөз қәдрини.

Сөзни қил сиғар йәргә, суни сәп сиңар йәргә.

Сөзни қилиштин бурун ағзиңда пиширивал.

Сөзни тежимәлдин сора, йолни - карвандин.

Сөзниң беши бир пичақ, ахири миң қучақ.

Сөзниң ези яхши, ашниң - тузи.

Сөзниң пишиғи яхши, нанниң (ашниң) - иссиғи.

Сөзниң тоғриси яхши, төгиниң - бурғиси.

Сөзниңму сүйиги бар.

Сөзүң тоғра болса, һөрмитиң көп болиду.

Сөзүң татлиқ болсиму, тәкрар сөзлимә.

Су аниси - булақ, сөз аниси - қулақ.

Сүйәксиз тил сүйәк сундурар.

Таяқ гөштин өтәр, тил - сүйәктин.

Таяқ тәндин өтәр, сөз - жандин.

Тәбәссүм - ташни еритиду.

Тәгисәң териқ болиду, тәгимисәң - ериқ.

Тиғ яриси пүтәр, тил яриси пүтмәс.

Тиғдин қорқма, тилдин қорқ.

Тил - дил өйиниң ачқучи.

Тил - әқилниң жарчиси.

Тил билән тамақ қеримас.

Тил болсиму, болмисиму башқа бала.

Тил гөргә киргүзәр, тәхткә мингүзәр.

Тил дүшмән, чиш - қорған, әқил - дост.

Тил кичиккинә болсиму, дунияни бузуп түзәйду.

Тил тиғдин өткүр.

Тил туққанни қучақлаштуриду, агаһ болмисаң пичақлаштуриду.

Тилға -етивар, әлгә - етивар.

Тилға ихтияр бәрсәң, әлгә етиварсиз болисән.

Тилға зенәт әлниң иши, дилға зенәт әрниң иши.

Тилға тийәк болмиған, әлгә йөләк болмас.

Тили башқиниң - дили башқа.

Тили бошниң - бели бош.

Тили татлиқ, бағри қаттиқ.

Тили юмшақ аш йәр, тили қаттиқ - муш.

Тилиға қарап дилини бил.

Тилида - һәсәл, дилида - зәһәр.

Тилидин кәткән, бешидин кетәр.

Тилиңға еһтият қил, чишиң сунмисун.

Тилини чишлигән, чишини суғармас.

Тилиң қаттиқ болса яғливәт, юмшақ болса дағливәт.

Тилиңни батур қилма, өзәңни батур қил.

Тилиңни сән сақлисаң, тилиң сени сақлайду.

Тилниң астида тил бар.

Тилиңни тут, чишиң сунмисун.

Төшүк еғиз, төшүк еғиздин қалмапту.

Төшүк қулақ немини аңлимас?

Тоғра сөз ташни ярар.

Тоғра сөзниң тоқмиғи бар, әгир сөзниң - соқмиғи.

Тоғри сөз төмүр тешәр, юмшақ сөз қилични кесәр.

Түкәргән түкрүкни еғизға алғили болмас.

Түлкиниң соалиға ғоразниң жавави бар.

Узун гәп үзни орар, узун чапан - путни.

Үзигә қарима, сөзигә қара.

Чала туңчи (тәржиман), адәм өлтирәр.

Чирайлиқ үздә әмәс - сөздә.

Чиш төкүлүп тил қалиду.

Халис гәп - һәқ гәп.

Хәхниң сөзигә ишәнгичә, өзәңниң көзигә ишән.

Һамақәткә тил пүтсә, һәргиз еғиз ачтурмас.

"Һә" -дин убдан жавап йоқ, жигәрдин убдан - кавап.

Һәқ сөз - аччиқ.

Һәқ сөз атаңниң қулиғиға яқмас.

Һәқ сөз өлмәс.

Һүнәрниң алди яхши сөз.

Шерин сөзгә илан инидин чиқар.

Яғач қулаққа гәп өтмәс.

Ялған гәп чапсан билинәр.

Ялған гәпму сәвәпсиз чиқмайду.

Ялған ейтип пайда көргичә, растини ейтип зиян көргин.

Ялған сөзләп яшиғичә, раст сөзләп өлгән яхши.

Ялған узун яшимас.

Ялған гәпниң ат- егәри тоқуғлуқ.

Яман сөз дүшмәнгила ярайду.

Яман сөз егисигә янар.

Яман тил гайида сарғитар үзүңни, бешиңни төвән қип, тәлмүртәр көзүңни.

Яминини ейтмай, яхшилиқ йоқ.

Яримас гәпни тилиңдин көрмә, дилиңдин көр.

Яхши гәп босуғидин чиққичә, яман гәп йәттә тағдин һалқипту.

Яхши гәп - исситқу, яман гәп - совутқу.

Яхши сөз билән илан инидин чиқар,
Яман сөз билән қилич қинидин чиқар

Яхши сөзгә қулақ сал, яман сөзгә ямақ сал.

Яхши сөз - жан озуғи, яман сөз - жан қозуғи.

Яхши сөз ташни еритиду, яман сөз - башни.

Яхши сөз ташни (еритиду) яриду, яман сөз - башни

Яхшилиқму еғиздин, яманлиқму.

Течлиқ - аманлиқ вә хәтиржәмлик

Алтунлуқ өйдин көңүлниң течлиғи яхши.

Аз ешим - ғоғисиз бешим.

Ағримас бешимға алтә таяқ.

Бир гөргә су кирсә, миң гөрдә әнсизчилик

Доға нәдә болса, ғоға шу йәрдә.

Ешиги йоқ молламниң қулиғи теч.

Гуман иманни қачурар.

Гөр әнсизлигидин өй әнсизлиги яман.

"Тур-тур" көп болса, уйқида мәзә йоқ.

Шамалниң алди қуюн, жедәлниң алди оюн.

Шанияз оға чиқса, кәйнидин ғоға чиқар.

Яра ағриғидин көңүл ағриғи яман.

Ярим чиқти талаға, мени қойди балаға.

Жут болса, алван болмиса, теч болса, малман болмиса.

Жедәлхорға гувачи болма.

Жәңниң бири жәң, тоққузи рәң.

Күндүзи маңған иланниң өмри кота,
кечиси маңған әрниң өмри кота.

Күндәшлик өйдә күндә ғоға.

Он күлкиниң бир жиғиси бар.

Оюнни қәйәрдә ойнисаң, жиғаңни шу йәрдә жиғла.

Сән теч - хошнаң теч.

Течлиқ әвзәл.

Ваќит,тәбиәт: ай, күн, жил пәсиллири, һава райи, тағ, бағ, от, су в.б.

Алтинчи айда алтә чапан кийипту, он иккинчи айда калта - чапан.

Анам барғичә ләйли қазақ тозупту.

Ай қотанлиса, айда яғар, күн қотанлиса - күндә.

Ай күндин қувәт алиду, әр жигит - әлдин.

Ай көрди, күн алди.

Ай толғинини билмәс, жигит - болғинини.

Ай чиқса аләм көрәр.

Айда кәлгәндә - аяқ, күндә кәлгәндә - таяқ.

Айда отақ болмиған, жилда хошна болмас.

Айни етәк билән тосап болмас

Айни көрүп күн алғин

Айниң бешидин қорқма, бәшидин қорқ.

Айниң он бәши қараңғу, он бәши айдиң.

Айниң шолисида жүргичә, күнниң сайисида бол.

Аптап чүшкән жайға бар.

Аптапниң чиқишиға бақ, суниң - еқишиға.

Ач қалсаң қал, кәч қалма.

Ач қосаққа муздәк су.

Ач өлтәрмә, тоқ өлтәр, қиш өлтәрмә, яз өлтәр.

Әң егиз тағму күнни тосалмас.

Әтә - бүгүндин башлинар.

Әтики полудин, бүгүнки соғ аш яхши.

Әтияз - көкләм - әмгәк билән көркәм.

Әтиязда қуймақ йәп, кәч күздә кекәрдим.

Әтиязда меһман кәлгичә, өйгә оғри кәлгини яхши.

Әтиязда тоху тоймас.

Әтиязниң аптивиға келиниңни сал,
Күзниң аптивиға - қизиңни.

Әтиязниң бир күни жилға тәң.

Әтиязниң күнидин қалдиң, жилдин қалдиң.

Бағстан қумрисиз болмас, қизил гүл - тикәнсиз.

Боранниң гүкришигә тағ тәвримәс.

Вақит алтун мизан.

Вақит алтундин қиммәт.

Вақит қәдрини билмигән, өз қәдрини билмәс.

Вақитни алтунға елип болмас.

Вақти кәлсә, шу ан тәхттин чүшәр хан.

Вақтида қилинған һәрикәт, һосулға берәр берикәт.

Вақтиң кәтти - нәқтиң кәтти.

Гайи худа билән русул, гайи дутар билән усул.

Гүл - һәриниң, һәсәл - адәмниң.

Гүл әгәр топрақта ятса, гүлниң ети гүл емиш.
Қул әгәр төрдә ятса, қулниң ети қул емиш.

Гүл һиди жирақтин келәр.

Гүл сәһәрдә ечилиду, хиял - сәпәрдә.

Гүл өссә - йәрниң көрки, қиз өссә - әлниң.

Гүлгә чүшкән шәбнәм, гүл тәшналиғин басмас.

Гүли бар, тикини бар.

Дәм ғенимәт, дидар ғенимәт.

Еқин су һалал.

Ериқта аққан суниң қәдри йоқ.

Вақтиң кәтти, бәхтиң кәтти.

Ешиң барда етәк яп.

Жирақтики су билән услуқ қанмайду.

Зағ(Сеғизған) билмәс баһар қәдрини,
таз билмәс гүл яр қәдрини.

Ичмәс йәрдә су тола, йемәс йәрдә - от.

Йеңи көлниң сүйи соғ.

Йеңи козиниң сүйи татлиқ.

Йерим күнниң йениши йоқ.

Кәч болди - ят, сәһәр болди - кәт.

Келиниңни кәлгәндә көр, бөкүңни - кийгәндә.

Кечидә Ай орниға Күн чиқмайду.

Көйдүрсиму күн яхши.

Көкләм - әмгәк билән көркәм.

Көкни көрүп, көксүңни кәрмә.

Көктин издигәнни йәрдин таписән.

Көл қанчә тошуп турсиму, дәрия сүйигә муһтаж.

Көлниң етини белиғи чиқирар.

Күздә той тола, әтязда - өлүм.

Күн чиқмайму кәч кириду.

Күндин қалсаң, айдин қалисән, айдин қалсаң, жилдин қалисән.

Күнлүк ишиңни сәһәрдин башла, жиллиқ ишиңни - баһардин.

Күнлүк йолға чиқсаң, айлиқ озуқ ал.

Күнниң ғеми сәһәрдин, жилниң ғеми баһардин.

Күнниң көзи бар, түнниң - қулиғи.

Күнниң көзидә муз турмайду.

Күнниң теңи қараңғу, теңи - йоруқ.

Күткәнниң вақти өтмәс, алдириғанниң иши пүтмәс.

Күтмәктин еғир оқәт йоқ.

Күтүш һәммидин еғир.

Қараңғуниң көзи йоқ.

Қарда полу, ямғурда шорпа, боранда уйқа яхши.

Қәдирлигин вақтиңни, ишәнмигин өмриңгә.

Қәшқәрниң қиши аз, соғиғи әтияз.

Қәшқәрниң қиши -яз, соғи - әтияз.

Қириқ күн яғқан ямғурдин, сәлкип өткән су яхши.

Қиш ғемини язда қил, яз ғемини - қишта.

Қиш пәслиму - иш пәсли.

Қишниң аптиви дүшмәнниң күлгиничә бар.

Қишниң ғемини язда қил, язниң ғемини - қишта.

Қишниң гүли - от.

Қишниң көзи қарғу.

Қишниң соғи тәндин өтәр, әтиязниң - жандин.

Қишта очақ өзигә тартар.

Қоғун пишса сапиғида турмас.

Қолдин өтти, иш пүтти.

Қуяшлиқ һава - тәнгә дава.

Қуяштиму дағ бар.

Қуяштин үз өрисәң, қиямәтни көрисән, жин чирақниң нуриға тәшнаю-зар өлисән.

Қишниң қарни йоған.

Музниң өмри баһарғичә.

Өлгәндин кейин ясин оқуғанниң немә пайдиси?

Орманға от чүшсә һөлу-құруқ тәң көйәр.

От - яққанниң, тон тапқанниң.

От бар йәрдә түтүн бар, су бар йәрдә - күтүм.

От билән ойнима, көйәрсән.

От билән су - тилсиз яв(йеға).

От көйдүрүп қоруйду, шамал чечип соруйду.

От көрүнгән йәргә барма, ишт һавушқан йәргә бар.

Отқа чүшкән - күл.

Отни от билән өчәргили болмас.

Отни пахтида сақлап болмайду, бегизни тағарда.

Отни түкүрүк билән өчирип болмас.

Отни яғ билән өчәргили болмас, қилмишни чағ билән.

Отниң тешида көйгичә, ичидә көй.

Отниң тәптидин қорқма, дили пакниң - әптидин.

Отниң чоңи учқундин башлиниду.

Оттин қечип суға чүшүпту.

Очуқ күндә яғқан ямғурдин қорқ, күлүп туруп жиғлиған - айламдин.

Пиялиға су қуйсам, көк козиға дәз кәтти.

Саат - вақит мизани, Тәбиәт - тәпәккүр мизани.

Су аққан ериқта йәнә ақар.

Су баштин лай.

Су икки домулиса һалал.

Су ичкәндә қудуқ колиғанни унтима.

Су ичкүң кәлгәндә, қудуқ колиғили болмас.

Су кетиду таш қалиду, һосма кетиду қаш қалиду.

Су кетип таш қалар, һосма кетип - қаш .

Су кәлгичә, туған сал.

Су сайға ақиду, бай-байға бақиду.

Су сайниң, йәр байниң,
асминиңға агаһ бол.

Су сиқимда турмас.

Су Сулайманниң, йәр Қадирниң, асминиңни өзәң ал.

Суға апирип, суғармай келиду.

Суға кирип, қуруқ чиқиду.

Суға су қошулуп улуқлайду.

Сүйини ичкән көлгә түкәрмә.

Сүйүң ғол, һосулуң мол.

Суни көрмәй өтүк салма.

Суниму сорап ич.

Суниң дәрмини - от.

Суниң еқишиға қара, жутниң - беқишиға.

Суниң қәдрини қудуқ қазғандин сора.

Суниң қәдрини қудуқ колиған биләр.

Таққа чиқмақтин чүшмәк қийин.

Тез кәлгән тез тохтар.

Төмүрни қизиғида соқ.

Тойдин кейин нағра чапту.

Тоққуз қизниң толғуғи бир күндә тутупту.

Тума гәдәнгә чүшсә тазға тәва, үкәр янға чүшсә - язға.

Һөл ериқта су яхши ақиду.

Һөлчилик жил - молчилиқ жил.

Һәр гүлниң өзигә хас пуриғи бар.

Һәр гүлшәнниң гүли бар, һәр бағниң өз булбули.

Һәр нәрсиниң қәрили бар.

Һошур ейида қаймақ йәп, сәпәр ейида кекирипту.

Чачниң узуни - улақ, суниң сүзүги - булақ.

Чишиңниң барида гөш йә, көзүңниң барида шәһәр көр.

Чиши чиққан балиға чайнап бәргән аш болмас.

Шамал билән кәлгән шамал билән кетиду.

Шамал төвәндин келәр, аптап - жуқурдин.

Шамал чиқмиғичә, терәк лиңшимас.

Шамалға қарши түкәрсәң, өзәңгә чүшиду.

Шамалда вақриғанниң үни зайә.

Шар-шар ямғур яндин өтәр, сис-сим ямғур - жандин.

Шәнбә - шикар, йәкшәнбә - бекар.

Яғмиған ямғурға чәкмән йепинма.

Яз - житимниң атиси.

Яз бар, қиш бар, ишләй десәң иш бар.

Яз дөләт, қиш мәйнәт.

Яз кәлди - ғаз кәлди, яз кәтти - ғаз кәтти.

Яз чанаңни тәйярла, қиш һарвуңни.

Яз ямғури лай болмас, абдал һәргиз бай болмас.

Язда - мәшәқәт, қишта һалавәт.

Язда йейил, қишта қисил.

Язда йепинчаңни елип жүр, қишта - озуғуңни.

Язда чапмиған кәтмән, қишта болиду дәртмән.

Язниң келишини баһар бәлгүләйду.

Язниң поқи қишқа дора.

Язниң тезиги қишқа дора.

Ямғур билән йәр көкирәр, әмгәк билән - әр.

Ямғур таққа бир яғса, баққа икки яғар.

Ямғур тамчилап яғар, мөлдүр - қамчилап.

Ямғур яғди - май яғди, қар яғди - нан яғди.

Ямғурда йәп ят, боранда дүм ят.

Ямғурдин қутулдум, жудунға тутулдум.

Ямғурдин қутулуп мөлдүргә йолуқти.

Ямғурдин чимән яйрар, нахшидин - көңүл.

Яхши кәлсә күт, яман кәлсә жүт.

Қиясий ибариләр, аксиомилар вә парадокслар

Адәм зенити - кийим, яғач зенити - йопурмақ.

Адәм көрки - үздур, үзниң көрки - көз.
Еғиз көрки - тилдур, тилниң көрки - сөз.

Адәм көрки либас, бағниң көрки - гилас.

Адәм таамни йәйду, артуқ таам адәмни.

Ай десә ай әмәс, күн десә күн әмәс.

Алдин күлгән, кейин қизирар.

Алдирисаң қонуп қал.

Алтун - әхләт ичидиму алтун.

Алтун оттин қорқмас.

Аңчи аң гөшини йемәй туруп өз гөшини йәйду.

Ару-номус - әргә қамус.

Асмандики ғазниң шовисиға нан чилап йәпту.

Әлчигә өлүм йоқ, жарчиға - көрүм.

Әрсиз хотун - жүгәнсиз ат.

Әтир қутиси жирақтин мәлүм.

Әтирни тола чачқан әврәз пурайду.

Әтләс суға чөкмәс.

Әтләс тозса, пайтима болмас.

Baққa булбул яришар.

Baққалиниң алди яхши, қассапниң - кәйни.

Бала қуш учушни биләр, қонушни билмәс.

Бешиң қатса, тамға үс.

Бешиңни ташқа урсаңму орниға кәлмәс.

Бир чүшкүргән үч чүшкүрәр.
Бой йәтмигән үжүм пишмапту.

Бөрә билән қойни апту, қойчи билән бөрини.

Бу жилниң пахлини келәр жилниң қошқири.

Бурутимни йегәндә апту.

Ғодайған ғораз бир тәпкәнгә яримайду.

Деңиз бетидә чаң турмас.

Дили йоруқниң - түни йоруқ.

Дили пакниң - тили пак.

Дилида тәкчиси йоқ.

Ечилмас сир болмас.

Егизниң аччиғи кәлгичә, паканиң жени чиқипту.

Жәң қурбансиз болмас.

Жиғлиған билән тирилип кәлмәс.

Жиғлиған көзгә яш келәр, бәргән еғизға - аш.

Жиқилған күрәшкә тоймас.

Жиңнә қаян - жип шу ян.

Жирақтики суға услуқ қанмас.

Жирақтин қарисам әлдин артуқ, йеқиндин қарисам,
Мәсим татуқ.

Икки йерим - бир пүтүн.

Икки пичақ бир қинда ятмас.

Икки уйғур бир болса, чақчиғи төш халтида.

Илиғида болса, қазанға чүшәр.

Инчик үзүлгичә, йоған созулар.

Иссиқтин сүйәк сунмас.

Ишләтсәм - қулум, сатсам - пулум.

Йеғи түгисә, чирақ өчәр.

Йеңини кона сақлар.

Йетип йегәнгә тағму тошимас.

Йоған пичақ уялғинидин өтиду.

Йоқ - төкүлмәс.

Йол азави - гөр азави.

Калиға ақ тоқум япқандәк.

Калиға егә тоқиғандәк.

Калла - башқа, сәллә - башқа.

Калпук болмиса, чиш тоңупту.

Калтә жип жүрмәккә кәлмәс.

Касип өзигә чиқинмас.

Кәскән тоғач йепишмас.

Кәсмисә қан чиқмас.

Кемигә чүшкәнниң - жени бир.

Керәккә терәк жиқилар.

Керәксиз нәрсә әрзән болсиму қиммәт.

Кечиси маңған әрниң өмри кота, күндүзи маңған - иланниң.

Кичикинә көлдиму чоң белиқ үзиду.

Кишиниң тохуси кишигә ғаздәк көрүнәр.

Кишән алтун болсиму - кишән.

Көйгән отниң түтүни йоқ.

Көз билән қулақниң ариси төрт илик.

Көзгә чүшкән әхләттәк.

Көрүнгән тағ жирақ әмәс.

Көсәй узун болса, қол көймәйду (Көсәйни ким тутса, шуниң қоли көйәр).

Коза күндә сунмас, күнидә сунар.

Күрәш қурбансиз болмас, күрәшсиз азатлиқ болмас.

Күч атисини тонумас.

Қараңғуда қара мөшүкму қара, ала мөшүкму қара.

Қарарсиз инсан - пайдисиз боран.

Қарғу һасисини бир қетим йоқитиду.

Қарғу тутқинини қоймас, паң - аңлиғинини.

Қарғуға күнму охшаш, түнму охшаш.

Қарғуға чирақниң кериги йоқ.

Қарғуни тайиғидин айрима.

Қарғуни ярда қистапту.

Қарғуниң барғинини сорима, янғинини сора.

Қарғуниң тилиги - икки көз.

Қарида чирайлиқ йоқ, ақта - сәт.

Қачқан - йол таллимас.

Қашаң пичақ қол кесәр.

Қол ичигә егиләр.

Қосақтин уйқа татлиқ.

Қуруқ яғач егилмәс.

Қучаққа патмиған, қолтуққа патмас.

Мақулға жавап йоқ.

Машақәтсиз һүнәр йоқ.

Мевиси тола дәрәқ егилип туриду.

Миң тәңгәң болғичә, миң өңгәң болсун.

Молла оқуп йәйду, қарға чоқуп йәйду.

Музлисаң муз йә, усисаң - туз.

Мусулманчилиқ аста-аста.

Нанни тонурниң қизиғида яқ.

Наһәқ ишта риваж йоқ.

Оғулдин хәвәр йоқ, қиз тәрәп думбақ чапту.

Он күлкиниң бир жиғиси бар.

Оруқ биләккә биләй үзүк бош келәр.

Оруқ уйға йоған мүңгүз немә керәк.

От көймигичә ис чиқмас.

Отун ушшиғи билән көйәр.

Өйдики һесап базарға тоғра кәлмәпту.

Өйүм һейттикидәк болса, әңлим - тойдикидәк.

Өткән жайда из қалиду.

Өткүр пичақ қинға қәст, ялған иғва - жанға.

Пақа жутқан иландәк.

Палта чүшкичә, көтәк арам алар.

Пеләктин хәмәк жирақ чүшмәйду.

Пичақ қинидин қиммәт.

Пишмиған тойға қазан асқили болмас.

Пути көйгән тохудәк.

Растни ейтсаң қутулдиң, ялған ейтсаң тутулдиң.

Саманлиқта жиңнә издәпту.

Санда бар, сапаси йоқ, ишқи бар, вапаси йоқ.

Сапал тавақ чөчәк болмас, қери қотаз - дүмчәк.

Сәвир - аччиқ, мевиси - татлиқ.

Сәвир қилсаң, ғоридин һалга пүтәр.

Сәвир түви - алтун.

Сәвәп билән севәт өйдин чиқар.

Семизлиқни қой (ат) көтирәр.

Семизниң пути - сәккиз.

Сениң тапиниңға киргән тикән, мениң көзүмгә кирсун.

Синалмиған қаймақтин, синалған аччиқ қетиқ яхши.

Синап беқип, силиғидин билдим, тиңшап беқип - тиниғидин.

Сипайи сирини йошурмас, пучуқ - бурнини.

Сирниң үзини сир ачар.

Сөңәкни ғажилиған билән, май чиқмас.

Сүпүргә өй хизмәткари.

Тағ көрки - таш, тавақ көрки - аш, әл көрки - яш.

Тазға тағақ тегипту.

Тамагәрниң тамиғи қуруқ.

Таш чүшкән йәргә еғир.

Ташни таяққа теңип болмас.

Төмүрни күйә йемәйду.

Тохуларму күлүп кетәр.

Тәтүр өригини болмиса, байиқи қап.

Туғма қарғуға тухумму қара.

Түгмини көрүп, төгини көрмәпту.

Тузға чилиған тәрхәмәктәк.

Тулумдин терик төкүлгәндәк.

Тумшиғиға йемәй, бурниға су кирмәс.

Узақтики кәлгичә, йеқиндики яйрар.

Уйқа арисланниму аяқтин алиду.

Уйқа жай таллимас, мәдикар - бай.

Чавак икки қолдин чиқиду.

Чин кәлсә, ялған қачар.

Чирақ түви қараңғу.

Чоң бешини ачса, кичик етигини ачар.

Чоң һөрмәт қилса, кичиги хизмәт қилар.

Чоң тоғач пишкичә, кичиги көйәр.

Чоңға - чоңчә, кичиккә - оңчә.

Чоңдин - ата(әта - һиммәт мәнисидә), кичиктин - хата.

Чоңниң - әқлиму чоң.

Чопан - яйлақ султани.

Һәқтин қечип қутулмас, әсли униң чаяндур.

Һәр кимниң рисқи башқа.

Һәр нәрсиниң өз вақти бар, һәр бир қизниң - өз бәхти.

Һөпүпүпниң тумшуғи узун, сеғизғанниң - қуйриғи

Шамални қоғлап йәткили болмас.

Шәһәр дәрвазисиз болмас.

Шоридин чүшкән, ишиктин кирмәс.

Яғач қазан бирла қайнайду.

Яз йепинчаңни унутма, қиш - озуғиңни.

Язда ухлиған қишта ач қалиду.

Ятниң яндин өтәр, өзәңниң - жандин.

Езиш - езилиш, дәрт - әләм, қарму - қаршилиқ.

Алтә ай атқан пахтам бир чапанға йәтмәпту.

Ант ичкүчигә көнмисәң, қан ичкүчи келәр.

Артуғини әл алсун, қалғинини - сән.

Ат егисини ат кәйнигә миндүрмәпту.

Авалқисини ғожа алди, кейинкисини - дуга.

Ашлиқ кетип чаң қалди, мағдир кетип жан қалди.

Ашқан - ташқан Барат тазниң.

Аһ десә өпкиси көрүнүпту.

Әжили пүткән қузғун қарчиға билән ойнишар.

Әски тамда қучқач тола, намратқа путлаш тола.

Баш йерилса, бөк ичидә, қол сунса, йәң ичидә.

Баш қол тәң әмәс.

Бәш қолуңниң қайсисини чишлисәң охшаш ағрийду.

Бегимдин гуман болди, маңа угал болди.

Бегимгә хошна болсаң, әркин қул болисән.

Бегимниң хотуни хеним болар.

Бегимниң кәйнидин алийвалай.

Бегиңгә йәткичә белиң уштилар.

Бели ағримасниң нан йейишигә бақ.

Белиқ дәрияда суға тәшна.

Бериштә саниғи тоққуз, елишта саниғи оттуз.

Боғузлаймән десәң, қойму тепирлайду.

Бу дөләт сәндә турмас, бу мәйнәт - мәндә.

Бурун тағ айлинип кәлсә, әнди бағ айлинип келәр.

Бөрә бар йәрдә қан бар.

Бөрә йәп бәрди, қаға чоқуп бәрди.

Бүгүн маңа кәлди, әтә саңа келәр.

Вақти кәлгәндә ханму тәхиттин чүшиду.

Вапа - тағ, жапа - жүп.

Гелимдин өткини ғенимәт, ағзимдин гуманим бар.

Гөш билән май бир туққан, пиязниң көйгини - көйгән.

Ғожамниң ғожиси бар, чамғурниң ориси бар.

Ғожамниң қосиғи тоқ, қули билән иши йоқ.

Дапчиниң депи сунса, маймунға оюнчуқ болупту.

Десә ләт, демисә дәрт.

Дәрди йоққа вай чишим демә.

Дәрт бар, дәрман йоқ.

Дәрт кәлгәндә дәрман кетәр.

Давагәр дава қилмас, дава қилса қуруқ қалмас.

Дава қеримас, алтун чиримас.

Жан күндә чечәкләттиму, қоғун күндә хәмәкләттиму.

Жим олтарсаң моң дәйду, егиз олтарсаң дөң дәйду.

Жирақтики суда уссулиқ қанмас.

Залимниң зулмидин сақла, Падишаниң - һөкүмидин.

Заман саңа бақмиса, сән заманға бақ.

Заман түзәлсә, яманму түзиләр.

Заманә зорниң, тамаша корниң.

Есилсаң дарниң егизигә есил, путуң йәргә тәгмисун.

Еғиз сақлиған жанни сақлар.

Иланниң теши силиқ, ичи зәһәр.

Иланниң төшиги түз, өзи әгир.

Илан өзәм әгри әмәс, йолум әгри дәр.

Икки ат тепишсә, арида қалған ешәк өләр.

Ичи тошмиса, тешиға чиқмас.

Ишт егиси билән күчлүк.

Иштниң егиси болса, бөриниң худаси бар.

Йәрсиз едим, йәрләндим, тоқмақ едим, йәмләндим.

Йеңи байға қәриздар болма, мәнсәпдар билән - ағинә.

Йолдин чиқма, хандин қорқма.

Йүз күн йәлпигән ғалча,бир күн йәлпүгән ағича.

Кишигә қилған кишидә қалмас.

Кишигә қилған өзигә янар.

Кишиниң йеригә ишләп, қалди левини чишләп.

Киши қайғуси инәктә, өз қайғуси жүрәктә.

Кәңгә кәң дуния, тарға тар дуния.

Кәтминини мән чапсам, йетип йәйду хан ғожам.

Келип кетиду жаһанниң иши, немә болдуң демәйду киши.

Кимниң зулми көп болса, завали йеқин болар.

Ким чапанни йеңи кийсә, бай ғожамниң оғли шу.

Ким чапанни күндә кийсә, тамни тәшкән оғри шу.

Қағиниң көзини қаға чоқумас.

Қазанниң гувачиси чөмүч.

Қап қопуп тағарни йөләпту, ағриқ қопуп - сақни.

Қараңғу дәп һаңвақма, йоруқлуқни изләп тап.

Қилдәк һоқуқниң пилдәк күчи бар.

Қоли сунуқниң дәрдини, қоли сунуқ биләр.

Қолни кәсмигичә қан чиқмас.

Қосақта нан болса, биләктә жан.

Қошта йоқ, машақта йоқ, хаманда бар.

Қой өләмду, қозиму? Күп сунамду, козиму?

Қулни "бәрикалла" өлтирәр.

Қойниң бир қетим ечилип қалса, һайт-һуйт.

Көргиним көп, йегиним чөп.

Маңа қилдим дәмсән, өзәңгә қилисән.

Мели барниң мелиға, мели йоқниң жениға.

Мениң еди, сизниң болди, тиливедим, дора болди.

Миннәтлик ешиңдин қарнимниң ечи яхши.

Миңлиққа кәлмәй, бирликкә кәпту.

Мөшүккә оюн, чашқанға қийин.

Оңда ятқан гирдә йәр, кәтмән чапқан - жигдә.

Он хожайиндин бир ялақчи яман.

Оң аяқ - сол аяқ, бизни қилдиң том таяқ.

Өкүзниң бешиға кәлгән күн, мозайниң бешиғиму келәр.

Өлмәкниң үстигә тәпмәк.

Өләр ишт палтидин қорқмапту.

Өлүмгә тутидиғанму пул, өлүмдин қутқузидиғанму пул.

Өлимән десә, минимән дәпту.

Өшкә жан қайғусида, қасап - май.

Өшкиниң дайим очуқ турса һеч гәп йоқ,

Өзи өлүп өзи жиғлапту.

Падиша адил болса, пухра майил болар.

Падишаниң көзидә болғичә, көңлидә бол.

Пақиниму дәсисә "вақ" дәйду.

Пичақни авал өзәңгә сал, ағримиса - кишигә.

Полу йегән қутулди, тавақ ялиған тутулди.

Розида гуна йоқ, һәммә гуна баратта.

Са жүжиниң чиқилдиғиниға хуш.

Саниң жүжигә ичи ағримас.

Сапал үчүн сақ қалғичә, гөһәр үчүн кукум талқан бол.

Сақалдики ашқа қосақ тоймас.

Сөзлисәң тилиңни кесимән, қарисаң көзүңни тешимән.

Сорақчидин туңчи яман.

Султан күндүзни кечә десә, күнни ай дегүлүк.

Су әкәлгән хар, коза сундурған езиз.

Су баштин лай.

Тахтай тилдим әгри - тоқай, чечимдин тола хожайин,
Қайси бирсидин қорқай, қәдримни биләр бирәси йоқәй.

Тала мөшүги, өй мөшүгини қоғлапту. учрапту.

Тамақ берип, тамиғидин илипту.

Тапқини бәмақуллуқтин ашмапту.

Топиғимни кичик десәң, йоған тағар артип көр.

Тәңшәлмигән аләм.

Төмүрни дат йәйду, жүрәкни - һәсрәт.

Төрдики билән чиқишқичә, босуғудики билән чиқиш.

Түтүнниң аччиғини мора биләр.

Тумиғини ал десә, бешини кесипту.

Уйниң мөңгүзигә урса, туюғи сиқрар.

Узунни қоюп, қисқини кәс.

Чирақ түви қараңғу.

Чәккиним жәври - жапа, аңлиғиним тәнә - тапа.

Һалални худа бәрмисә,

һарам йемәй өләйму.

Һалим пәришан, кийгиним терә иштан.

Һалвуни һеким йәр, таяқни - житим.

Һетахун роза тутуп, Розахун һейт ойнапту.

Һәрким қилар өзигә, жиңнә санчар көзигә.

Һәқиқәт егиләр, сунмас.

Хан - қозуқ, пухра - озуқ.

Хоп десәң утисән, һоп десәң жүтисән.

Худа урғанни худавәрди қошуп урупту.

Хуптәндин қечип, тәрәвигә йолуқупту.

Хошамәтчиниң чиши болмисиму, сүңәк ғажилар.

Ялақчи ялап тоймас, ғалчи - ғажилап.

Ялақчи ялақ билән маңиду, тиләмчи таяқ билән маңиду.

Яман болсаң асиду, жугач болсаң басиду.

Яман көргән яғач мечитниң оттурисиға түврүк болупту.

Ямулниң ишиги йочун, кирәлмәйсән пулуң йоқ үчүн.

Ямғурдин қечип, мөлдүргә.

Яриниң үстигә туз сепипту.

Яқилар етәк болди, етәкләр - яқа.

Яхшиға күн йоқ, яманға - өлүм.

Һәрхил һаят тәризлири, пәнди- нәсиһәт, турмуш - мәйишлири

Аброй сени аләм ара тонутқай.

Абройиңни яшлиғиңдин сақла, кийимиңни йеңи чағдин.

Авал барған қириқ жилға, кейин барған қириқ күнгә.

Авал өзәңни чимда, ағримиса башқини.

Авал йол қой,кейин қол қой.

Авал пичақни өзәңгә сал, ағримиса - өзгигә

Авал тағ айлинип кәлсә, һазир бағ айлинип келәр.

Авалқи қулақтин, кейинки мүңгүз əла.

Ағзи йоғанни өйидə сина, нəпси йоғанни - тойда.

Ағзи көйгəн пүвлəп ичəр

Ағзи қулуп аш йəйду, ағзи шалақ - таш.

Ағзи очуқ ач қалмас, йоли очуқ - кəч.

Ағзи сүттə көйгəн сунииму пүвдəп ичəр.

Ағзи юмшақ мозай қош əмчəк имəр.

Ағзимға кəлди дəп, - дəвəмə, алдимға кəлди дəп , - йəвəмə.

Ағзиңға егə бол, чишиң сунмисун!

Ағзиңға қан толсиму, дүшминиң алдида түкəрмə.

Ағзиңниң йолини тутма, намəртниң - қолини.

Ағримай өлəй десəң, əски тамниң түвигə ят.

Адашқанға - ямашқан.

Адашқанға йол көрсəт, һарғанға мəдəт.

Адашқанға йол ялғуз.

Адашқанни əл кəчүрəр, əлгə өзи егилсə.
Чинарни йəл көчүрəр, йилтизи йəрдин үзүлсə.

Адашсаңму, көп билəн адаш.

Адәм болимән десәң, пулни дост тутма.

Адәм әткәнгә - тазим әт.

Адәмниң сөлитигә қарима, меһнитигә қара.

Ажизға етиңни бәр, мусапирға -нениңни.

Аз болса йетәр, көп болса кетәр.

Аз болсиму көпкә савап.

Аз болсиму саз болсун.

Аз жиғсаңму, һалал жиғ.

Аз йәп, асан тирил.

Аз қил, саз қил.

Азға қанаәт қилмиған көптин қуруқ қапту.

Азға көнмәс, яхшилиқ көрмәс.

Азға рази бол.

Азлиған артип қалар, арзулиған - ешип.

Азни билдим дегән көптин қуруқ қапту.

Азни билмигән, көпни билмәс.

Айисаң - утисән, ямисаң - пүтисән.

Айланмини айлинип өт.

Акаң кимни алса, йәңгәң шу.

Ақ кигизни яратмай, лайда ятқан Баратвай.

Ақ көңүлдин қарамлиқ кәлмәс, қарамлиқ кәлсиму
һарамлиқ кәлмәс.

Ақ көңүлниң ети һармас, кийими тозмас.

Ақ көрүнгәнниң һәммиси ақ әмәс,
Ақ көрүнгәнниң һәммиси қар әмәс.

Аққа қара йоқ, қариға - чарә.

Алдин өзәңни түзә, андин өзгини.

Алдиңға бир бақсаң, кәйниңгә миң бақ.

Алдиңға маңсаң, кәйниңгә қара.

Алдиңдики ғавни көрмисәңму, жирақтики явни көр.

Алдириған шәйтанниң иши.

Алдириғандин әқил сорима.

Алдирисаң, киши күлдирисән.

Алдиримисаң, һарвуда тошқан аларсән

Алқиш алған - аман, қарғиш алған - тамам.

Алма тикәнниң әмәс - күткәнниң.

Алма шахтин жирақ чүшмәс.

Алмас хәнжәр қинда ятса, дат басар.

Алтинчи айда алтә чапан, он иккинчи айда калтә чапан.

Алтун алма, алқиш ал.

Алтун аяқта һарақ ичкичә, яғач тавақта қетиқ ич.

Алтун башлиқ дадаң билән қалғичә,
Пахма башлиқ апаң билән қал.

Алтун бешиң аман болса, атлун аяқта су ичәрсән.

Алтун зирәк - қизға тиләк.

Алтун йәрдә ятмас, яхши оғлан чөлдә.

Алтун үзүккә - яқут көз.

Алтун чиққан йәр - әтиварлиқ.

Алтун чока сунсиму, баһаси кәтмәс.

Алтун-күмүч - таш, териқ-қонақ - аш.

Алтунниң қәдрини зәга(зәргар) билиду

Аманәткә - хиянәт йоқ.

Аманәтни тутмаң, йоқалса төләрсиз, там түвидә олтармаң, жиқилса өләрсиз.

Аманәтниң пиялиси төмүрчиниң базғинини сундирар.

Анаңни атаңға пәдәзсиз көрсәтмә.

Аһ, дегәнгә алла бәрмәс, сәвәп қилмай, тәләй кәлмәс.

Аһ-ваһқа туруп болмас, өләрмәнни - уруп.

Андақ қазанға шундақ чөмүч.

Анийни аний тапсаң қиямәттә сориғи бар.

Анийни урма, угалиға қалисән.

Аниси махтиған қиздин қач.

Аниси махтиған чағлиқ, әл ағзида қулақ тут.

Аниси сағсун, балиси бақсун.

Анийни тапсам, шиллисигә минип сапсам.

Аңлиған билән көргән бир әмәс.

Аңлиған қулаққа әйип йоқ.

Ант ичкүчигә көнмисәң, кан ичкүчи келәр.

Анчилик аччиқ пияздиму бар.

Апәт көрмәй десәң, һошяр бол.

Аптап ичидә йәр издәпту.

Арзуға - әйип йоқ.

Арида қаңша(бурун) болмиса, у көз бу көзни йәйду.

Арпа - буғдай аш екән, үнчә - мажан таш екән.

Артуқ дөләт баш ярмас.

Артуқ қилимән дәп, тартуқ қилма.

Артуқ ухлисаң ач қалисән.

Асан иштин аш издимә, патқақлиқтин - таш.

Асан кәлсә, асан кетәр.

Асқақниң айиғиға бақма.

Асман жирақ, йәр қаттиқ.

Асманға қарап түкәрмә, йенип үзүңгә чүшәр.

Аста маңғанму маңған, тохтап қалған яман.

Аста маңсаң, бурун йетисән.

Аста маңсаң, жирақ кетисән

Аста сөзлигән кишиниң амили көп.

Ат алғичә оқур сал.

Ат егәридин пәс әмәс.

Ат көтәрсәң, яхши билән көтәр, су көтәрсәң - әпкәч билән.

Атақни тапмақ оңай, тутуп қалмақ тәс.

Аталмас оқидин көриду.

Атаң ким болса, сән шуниң оғли.

Атаңниңла оғли болма, әлниң оғли бол.

Атиси башқиға аттин чүш.

Атиси өлгәнниң бешини сийпа.

Атиси туруп, оғли сөзлигәндин бәз.

Атқан йәрдә оқ қалиду, чишқан йәрдә - поқ

Атқан оқ йенип кәлмәс.

Атлиқ болса әскириң, жәңдә болмас тәс күниң.

Атни тәпмәйду демә, иштни - чишлимәйду.

Аттин чүштүң - етәккә чүштүң.

Ахир заман кәлгичә ахирәттин гәп ачма.

Ахирқи оқни өзәңгә қой.

Ахча-тәңгә тепилар, яхши йәңгә тепилмас.

Ахшам болди - ят, сәһәр болди - кәт

Ахшими гәп қилсаң - қулақни қулаққа яқ, күндүзи - әтрапқа бақ.

Ач болсаңму тоқтәк бол, ғәм-тәшвиши йоқтәк бол.

Ач қалғанға қазан астурма, музлиғанға от яқтурма.

Ач қалсаң қал, көптин қалма.

Ачлиқта тутқан қачаңни тоқлуқта ташлима.

Ачлиқтин хумарлиқ яман.

Ачсам алқинимда сән, жумсам - сиқимимда.

Аччиқ болсаң туздәк бол, татлиқ болсаң балдәк бол.

Аччиғиң кәлгәндә, сол қолуң оң қолуңға яр болсун.

Аччиғиң кәлсә, бармиғиңни чишлә,
Аччиқниң дориси - сүкүт қилмақ.

Аччиқ өрүккә еғиз тошумас.

Аччиқни көрмәй, татлиқни билмәйсән

Ашналиқ - асан, жудалиқ - тәс.

Ашнаңға ишинип, әрсиз қалма

Аяқ астида қалдим дәп, демә вай: чинә болар көп дәссәлсә лай.

Аяқ атлимиса, баш жүгәрмәйду.

Аяқ-астиңға қарап бас - жиқилисән.

Аяққа чиқмай, башқа йоқ.

Әгәр болса хотунниң яхши һали, демә "хотун",
дегин әрниң камали.

Әдәпни беәдәптин үгән, гөзәлликни - седәптин.

Өзәң қилған яхшилиқни йошур,
башқиниң қилған яхшилиғини ашур.

Әйивини йошурған, әй болмас.

Әқилсизгә баш болғичә әқилликниң қули бол.

Әл еғзиға әлгәк тутуп болмас.

Әлгәккә берип(кетип), әргә тегипту.

Әлдин авал жүгәрмә, әлдин кейин қалма.

Әлниң нәзәридин қалма.

Әмили йоқ сопидин, тухуми йоқ тоху яхши.

Әмәл қилмисаң, үжүр тапмайсән.

Әһди барниң - бәхти бар.

Әс билгәндә әлгә кир.

Әскини әплигичә есиң кетәр.

Әскини әпләп қой, салваратмай - сәпләп.

Әр - ат, хотун - һарва.

Әр - баш, хотун - боюн.

Әр киши чөмүлидәк жиғиду, хотун киши тохудәк чачиду.

Әрсиз хотун жүгәнсиз ат.

Әтигән турсаң, алдиңдин күн чиқар, кәч турсаң , алдиңдин - түн.

Әтигән туруп ишиккә қариғичә, кәчтә келип орунға қара.

Әтигәнки наштидин қалма.

Әтики қуйруқтин бүгүнки өпкә әла.

Бағ яратқан - қут сөйәр.

Бал тутқан бармиғин ялар.

Бала жиғлимиғичә ана әмчәк салмас.

Бала-қаза дәрәқ бешида жүрмәйду, адәм бешида жүриду.

Бариға пәйғәмбирим рази.

Басқан изиңни билип бас, алди-кәйниңни көрүп.

Баш кичик, тумақ йоған, бәл кичик, ғилап йоған.

Башқиға ора колисаң, өзәң чүшисән.

Башлиған ишиңдин қайтма.

Башлиған ишниң ақивитигә қара.

Бай билән давалашма, батур билән челишма.

Бәг билән елишип болмас, дәрәк билән - челишип.

Бәңгини балам демә, буқини - калам.

Бәргиниңни азға сай қил, алғиниңни - көпкә.

Бәргән алғанға яқар, бәрмигән дәрияда ақар.

Бәрмигәнни берип уялт.

Бәрмисиму бай яхши, йемисиму май яхши.

Бәрсә - қолидин, бәрмисә -йолидин.

Бәстигә қарима, жүригигә қара.

Бәш бармақниң қайсисини кәссәңму ағрийду.

Бәш қол бирдәк әмәс.

Бәш қол еғизға сиғмас.

Бәш қолниң қайсисинила чишлисәң охшаш ағрийду.

Бәш яшлиқ меһмандин бәш атлиқ меһман яхши.

Бәшвақ намазни тәрк әтмәс, һалал билән һарамни пәриқ әтмәс.

Беғини соримай, үзүмини йә.

Берикәт - бери кәл, мәйнәт - нери кәт

Беши йоған бәг болар, пути йоған қул болур.

Билмигиниңни қилма, билгиниңни пәмлә.

Билмигән ишқа қол салма, әлсиз жайға - йол.

Билмигән йәрниң ой-чоңқури тола.

Бир аччиқниң бир татлиғи бар.

Бир башта миң хиял, миң башта - бир

Бир бешим - йетәр ешим.

Бир биләккә қара, бир - жүрәккә.

Бир ғерип болған бир меһрибан болмай қалмайду.

Бир гүл билән яз кәлмәс.

Бир ишик қоюш үчүн миң ишикни берип көр.

Бир қәбиргә су кирсә, миң қәбирдә әнсизлик.

Бир көзүңдә яш төкүп, бир көзүңни қисмиғин.

Бир қолуңға от елип жүр, бир қолуңға - су.

Бир көргән йүз аңлиғандин яхши.

Бир күн йолдаш болғанға, қириқ күн салам ейт.

Бир сөз билән әр өлмәс.

Бир һарғанға сөз қилма, бир - һаллиғанға.

Бир чиқмақниң бир чүшмиги бар.

Бирәвгә яхшилиқ қилсаң, сән униң он мәшәқәтигә тәйяр бол.

Биригә қилсаң зорлуқ, өзәңгә келәр хорлуқ.

Бириниң ағамчиси билән қудуққа чүшмә.

Бириниң алтун жамидин өзәңниң сунуқ саплиғиң яхши.

Бириниң мозийини қарғисаң, өзәңниң уюң өләр.

Бирисини сән бөрә десәң, у сени қой дәйду.

Бирсиниң алтун саплиғидин, өзәңниң ногийиң яхши.

Бирсиниң әйивигә күлмигин зинһар, сениңму үстиңдин күлгүчиләр бар.

Бисмилини билмисәң, айәттин еғиз ачма.

Биригә ора колисаң, өзәң чүшисән.

Бөзчи бәлбаққа ялчимас, төмүрчи - пичаққа.

Бөкүңни алдиңға қоюп ойлап бақ.

Бөшүккә теңип бөлимисун сени.

Бозәкни бозәк қилсаң, харлиғини тартисән.

Бозәкни тапсам, бойниға жип салсам.

Бойдақни әлчи қилмас.

Бойнидин бағлиған ишт оға яримас.

Болушичә ишлимәй, болдуруп ишлә.

Босуғиға патмисаң, төр талишип немәң бар.

Бош қап өрә турмас.

Боюң йәтмигән йәргә есилма.

Боячиниң бойиғи бузулса, бәш базарда мажра.

Бу аләм - узун аләм, бу аләм - өтнә аләм.

Бу баш - ялғуз баш, шуңа тегәр һәр күн таш.

Бу дөләт сәндә турмас, бу мәйнәт - мәндә.

Буғдайниң барар йери түгмән.

Бу пеләк мәндә турмас, у хәмәк - сәндә.

Бүгүн - маңа, әтә - саңа.

Бүгүн йоқ дәп каййма, әтә келәр тәлийиң.

Бүгүнки ишни әтигә қойма.

Бурниңни көтәрмә - путлишисән.

Бутниған гадайниң ғожиниға зиян.

Вәдә - йәрдә қалмиса яхши.

Вәдиси ялғандин қач, қәсимидин - танғандин.

Гөзәллик шәйдаси болсаң, сәһәр туруп сәйлә қил.

Гөһәрни ташқа урма!

Гуман иманни қачурар.

Гунасиз иштни урма.

Гүл сәһәрдә ечилар, хиял - кечидә.

Гүмбәзгә яңақ атсаң, дүгүләп чүшәр.

Ғожамниң ғожиси бар, чамғурниң ориси.

Даланиң беги болғичә, шәһәрниң ишти бол.

Дам урғили ят йәр яхши.

Даналиққа тап пурсәт, адашқанға йол көрсәт.

Диндин чиқсаңму, әлдин чиқма.

Дорап күлмәй, ойлап күл.

Дост издисәң, яхшини көзлә.

Достуңниң дости бар, сириңни ачма.

Дәрия белиқсиз болмас, тағ жилғиси - кейиксиз.

Дәрия бойидин қудуқ қазма.

Дәрия йеқин болуп туруп, тәшна болма.

Дәрияға ат салмай туруп, өткәлни тап.

Дәриядики белиқниң баһаси йоқ.

Дәриядин өтүп болғанда, қейиқниң кериги йоқ.

Дәрәқ ғолидин сунмас, шехидин сунар.

Дәрәққә чиқсаң, еғитип көр.

Дәрәқниң щехидин тартсаң, ғоли егиләр.

Дүшминиң чашқанчә болсиму, сән аңа йолвасчә бол.

Дүшминиңгә аш бәрмә, аш бәрсәңму баш бәрмә.

Дүшминиңгә өлүм тилигичә, өзәңгә өмүр тилә.

Дүшмән буйриса - барма, достуң буйриса - қалма.

Дүшмән кәлсә хәнҗәр ал, йеға кәлсә - шәмшәр.

Дүшмәнгә жениңни бәр, сириңни бәрмә.

Дүшмәнни беғиңға йолатма, һәтта чөл вә теғиңға.

Дүшмәнни йениңға йолатма, қариғачни - йериңгә.

Дүшмәнни сәл чағлима.

Дүшмәнни шекәр билән өлтәр.

Дүшмәнниң күлкисигә ишәнмә.

Дүшмәнниң һейлисини пайдилан.

Допамниң қундузиға қарима, маңлийимниң юлтузиға қара.

Егиз дөңгә чиқмиғичә, түзләң көрүнмәс,
жүгрүк атқа минмигичә, чөлләр кезилмәс.

Егиз көтирип, астин қой.

Егилгән шахқа есилма.

Егилгәнгә егил - у сениң қулуң әмәс, ғадайғанға ғадай -
у саңа худа әмәс.

Ейтқан йәрдин қалма, ейтмиған йәргә барма.

Еқидә билмигән - шәйтан.

Елишта - алман, бериштә - бәзгәк.

Епи кәлсә - сепи өзидин.

Есилсаң егиз дарға есил.

Есиң барида елиңни тап!

Етиңдин айрилсаң айрил, егәр тоқумдин айрилма.

Ечишқан йәргә туз сәпмә!

Ешәк ешәктин қалса қулиғини кәс.

Ешәккә күчүң йәтмисә ур тоқумни.

Еши атип өлгәндин, ач йетип өлгән яхши.

Ешигигә яриша тоқуми.

Ешиги үч тәңгә, тоқуми бәш тәңгә.

Жанни кепәккә сатма, абройни - алтунға.

Жәддалниң тоқуми пүтмәс.

Жәһил - дүшмән, әқил - дост.

Жиғлиғандин сорима, күлгәндин сора.

Жиғлимақниң күлмиги бар, күлмәкниң - жиғлимиғи.

Жиқилған там диванини басар.

Жиқилғанға йөләк бол!

Жиқилғанни йәр көтирәр, керилгәнни - йәл

Жиқилғанни урмайду.

Жиқилсаң нардин жиқил.

Жиқилсаң, төгидин жиқил.

Жиллиқ ишни баһардин башла, күнлүк ишни - наһардин.

Жинниң қәсти - шаптулида.

Жирақ йолни ғәйрәт билән қисқарт.

Жуган алмисаң, жуга ал.

Жугач болса, бош демәң, юмшақ болса, гөш демәң.

Жүжини күздә сана.

Жуқурға қарап пикир қил, төвәнгә қарап - шүкүр.

Жүмәдә үмүтиң болса, йәкшәмбидин һәрикәт қил.

Жут дегәндә берилип ишлә, әл дегәндә - езилип.

Жут қоғдисаң өсәрсән, қоғдимисаң - өчәрсән.

Жүткән пичақниң сепи алтун.

Замани бирниң зари бир.

Зәганиң миң урғини, - төмүрчиниң бир урғини.

Зәр билән махтанма, йәр билән махтан.

Зәр қәдрини зәргар биләр.

Зогулиси бир жайдин.

Зорлуқ түви - хорлуқ.

Зулум - зиндандин яман.

Зулум ишиктин кирсә, инсап түңлүктин чиқар.

Иғвагәр - өз бешини өзи йәр.

Икки қейиқниң қуйруғини тутимән дәп суға кетипту.

Икки қетим болған үчүнчи қетим болмай қалмайду.

Икки сәттин гүлдәстә чиқар.

Икки тавуз бир қолтуққа сиғмас.

Илгири Бағдаттин кәлсә, һазир қазнақтин чиқар.

Имарәткә тутуш қилғандин тариш сорима.

Ипәк билән башлиған гиләмни, жуң жип билән түгәтмә.

Ичи тарға дунияму тарлиқ қилиду.

Ичи толмиса, тешиға чиқмас.

Ишәнмигин достуңға, саман тиқар постуңға.

Ишик очуқ болсиму, сорап кир.

Ишт вапа, хотун жапа.

Ишт етәктин алар, хотун - яқидин.

Ишт қоғлиса суға қач, илан қоғлиса қумға қач,
төгә қоғлиса таққа қач.

Ишт сәмәрсә егисини қавийду.

Иштни сүңәк билән урсаң һавшимас.

Иштни әкиләтсәң, ағзиңни ялайду.

Иштниң ағзи тәккәнгә, дәрия сүйи булғанмас.

Йеғидин яр бойи қач.

Йеғини рәң басиду, оғрини - ғәм.

Йеңи айни көргәндә, кона айни чотқа сал.

Йеңи байға қәриздар болма, мәнсәпдар билән - ағинә.

Йеңи ериқ алғанда конисини тиндурма.

Йеңи жилниң бешида әтиязға қулақ тут.

Йенишлиқ сөзләрни ейтма, тегишлик сөзләрдин қайтма.

Йол соримай, йолға чүшмә.

Йол тапқичә, йолдаш тап.

Йолға йолдашсиз чиқма.

Йолға чиқсаң ярақ ал, һәмрайиңни қарап ал.

Йолда озуқниң еғири йоқ.

Йолда пичақму йолдаш.

Йолдин адашқан әйип әмәс, йенип йолни тапалмиған әйип.

Йолдин чиқма, жападин қорқма.

Йолдин чиқсаң чиқ, әлдин чиқма!

Йолни йолда қисқарт.

Йолни сәйяһтин сора, они - сәядтин (очидин).

Йолучиға йол яришар.

Йотқанға қарап пут сун.

Каккук өз етини қичқирар.

Кәмбәғәлни изәт қилсаң, чориғи билән төргә чиқар.

Кейинки пушман, өзәңгә дүшмән.

Келин болсиңиз - келиң, болмисиңиз - кетиң.

Келинни кәлгәндә көр, бөкини - кийгәндә.

Кемидә туруп, кемичигә доқ қилма.

Кепинәк пәрванә болмас, ясанчуқ - мәрданә.

Кериги - йоқ, барниң кериги йоқ.

Керәк ташниң еғири йоқ.

Кетимән дәп отуңни өчәрмә.

Кечиси ақму қара.

Кийимгә жуққан кир кетәр, көңүлгә жуққан кирниң кәтмиги тәс.

Кимки түз йолидин таяр, у өз жениға зулумлуқ тапар.

Кириштин авал чиқишни ойла.

Кириштин бурун чиқишни ойла.

Кирәр ишигиңни қаттиқ япма.

Кичик десә терикмә, улуқ десә керилмә.

Киши мели илкиңдә болсиму сениң әмәс.

Киши һәққи кишигә ярашмас(әсқәтмас).

Кишигә қилған кишидә қалмас.

Кишигә қилғиниң - өзәңгә қилғиниң.

Кишигә қилдим дәмсән, өзәңгә қиларсән.

Кишигә қилсаң яманлиқ, өзәңгә тапмайсән аманлиқ.

Кишигә күлмә, өзәң жиғлайсән.

Кишигә немә қилсаң шу янар.

Кишигә ора колисаң, өзәң чүшисән.

Кишидики пул - чүшидики пул.

Кишидики - худадики.

Кишидин уялғичә, өзәңдин уял.

Кишиникигә қарима - өзәңникидин айрилисән.

Кишиниң ағзиға қариған ач қалар.

Кишиниң артуқчилиғини кишигә дә, өзигә демә,
Кишиниң камчилиғини өзигә дә, кишигә демә.

Кишиниң есили өлгәндә билинәр, атниң хуйи - мингәндә.

Кишиниң өзигә қарима, сөзигә қара.

Көз көрүп, қол тутмиғичә - ишәнмә.

Көзи мидирлиғандин қорқ.

Көзүң ағриса қолуңни тарт, қосиғиң ағриса - нәпсиңни.

Көйгәнгә көймә, күткәнгә көй.

Көккә бақма, көпкә бақ.

Көмүрни жуйған билән ақармайду.

Көңли сунуққа - гүл сун.

Көңлүң рәнжисә, күлүп ойна.

Көңлүң қалған йәргә барма.

Көңүлдә йоқниң көзидә йоқ.

Көп болса - кетәр, аз болса - йетәр.

Көп дәп, аздин қуруқ қалма.

Көп ямғур йәрни бузар, питнә-иғва - әлни.

Көпниң пикридин, өзәңниң билгини әла.

Көргән билән көз тоймас, шохлуғини қиз қоймас.

Көргән күнүңни унутма, ширә чоруғуңни қурутма.

Көрмигән периштәдин, көргән дө әвзәл.

Көрүп ал, билип ал.

Көрүп әслимә, әсләп көр (дайим әслә).

Көчәтни ким тиксә, сайиси шуниң.

Көчтүм - өчтүм.

Коза күндә сунмайду, күнидә суниду.

Күләлмисәң һежайма.

Күлмә кишиниң дәрдигә, әтә келәр өзәңгә.

Күн көримән десәң сәһәр тур.

Күндә миң өлгәндин, бир өлгән әвзәл.

Күниң кәчмисә(өтмисә), базар чөглә.

Күч барида йәр тони, әқил барида - әл.

Кәчмисәң шум илпәттин, бешиң чиқмас күлпәттин.

Қазан алсаң чекип ал, хотун алсаң - беқип.

Қазиға бәрсәң бастурар, бәрмисәң - астурар.

Қайси қолуң билән бәрсәң, шу қолуң билән алисән.

Қанаәт - паклиқниң биринчи шәртидур.

Қандақ ейтсаң, шундақ аңлайсән.

Қандақ кәлсә, шундақ кетәр.

Қанни қан билән жуюп болмас.

Қанчә бәрсәң, шунчә алисән.

Қанчә жуқури турсаң, шунчә жирақ көрисән.

Қанчә ухлисаң, шунчә ач қалисән.

Қара кигиз ақармайду.

Қараңғуниң қулиғи диң.

Қарға балисиға: "бир қарап, икки чоқи", десә,
Балиси: " икки қарап, бир чоқи" дәпту

Қарғу қараңғуда яхши көриду.

Қарғу қулиғи билән көриду, паң - көзи билән аңлайду.

Қарғу тутқинини қоювәтмәс.

Қарғуниң арзуси - көрүш.

Қарғуниң қолиға чүшкән яман, паңниң - астиға

Қармуқниң дени болғичә, буғдайниң самини бол.

Қатардин қалғичә, хатадин қал.

Қаттиқ яғачни юмшақ қурут йәр.

Қачан болған өзәмдәк, қарап турған көзәмдәк.

Қачқан - қутулар, турған - тутулар.

Қачқанниң йоли бир, қоғлиғанниң - миң.

Қашаң атни мингичә, piядә маң өлгичә.

Қәдир билгәнгә - қириқ жил тазим.

Қәдир билмәсниң қәдри йоқ.

Қәдирсиз яшиғичә, қәдирлик өлгиниң яхши.

Қәдәм қойсаң, қәдәм йеқин.

Қиз бала әрдә яхши, әрдә болмиса йәрдә яхши.

Қизарғанда қараңғу яхши.

Қизил гүл бәргидә яхши.

Қизниң көзи қизилда.

Қилиғини билмигән атниң йениға барма.

Қилич өз қинини кәсмәс.

Қилич қиңғир болсиму, қиниға тоғра кирәр.

Қиличтәк өткүр болма, таяқтәк қопал болма.

Қимирлиған қир ашар, мидирлиған - дөң.

Қичишқан йәргә тегипту.

Қойға қуйруғи жүк әмәс.

Қойни қотанда тут, ашни - орида.

Қол қолни жуса, қол қопуп үзни жуяр.

Қолидикини қириқ қетим издәпту.

Қолни кәсмигичә қан чиқмас.

Қолум қамча, путум ат, маңиверәй піядә.

Қолуң йәтмигән шахниң шаптулиси татлиқ.

Қолуң яғ болса, қончуңға сүркә.

Қолуңдин кәлсә май чайна.

Қолуңни узатқан йәргә путуңни узатма.

Қомучни қия тутсаң, қолуң кесәр.

Қуда болғичә синаш, қуда болғач - сийлаш.

Қудуққа түкәрмә, бир күни сүйини ичәрсән.

Қузғун ач қалса тирикни йәйду.

Қул болуп яшиғандин, мәрданә болуп өлгән яхши.

Қум жиғилса таш болмас.

Қуруқ қошуқ еғиз житар.

Қуруқ сөләт, яғач пәшмәт.

Қуруқ сөһбәттин, ялған һекимәт яхши.

Қурут яғачни ичидин йәр.

Лалә от ичидиму көрүнәр.

Лайдин ясалған коза суға чүшсә, сақ чиқмас.

Майсиз һарву оқ йәр.

Мал тапқичә, әқил тап.

Мални кепәккә ал, баққучини - алтунға.

Мални тапқан бақсун, отунни чапқан яқсун.

Маңғанниң йоли қисқирар.

Маңмиған түз йолдин, маңған қиңғир йол йеқин.

Махтанғанниң өйигә барма, керилгәнниң - тойиға.

Мәғлубийәт - муваппәқийәтниң аниси.

Мәзмут оқниң чеқи пеқирайду.

Мевилик дәрәққә таш тегәр.

Мевисиз дәрәкниң шехи тик.

Мевисиз дәрәкни қақма.

Мели йоқниң ғеми йоқ.

Мелиң йейишлик болса бәрди худа,
Хотуниң йейишлик болса урди худа.

Миң аңлиған бир көргәнгә йәтмәс.

Миң аңлиғандин бир қетим көргән яхши.

Мәйданда синалған - әлдә әзиз.

Моллиниң ешигини суғар, пулини ал.

Молла елишни биләр, беришни билмәс.

Молла көп болса, қой һарам (қой өлиду).

Молла пулни дост тутмас, қолға кирсә бош тутмас.

Моллиниң дегинини қил, қилғинини қилма.

Музға йөләнмә, явға сиғинма.

Музлисаң муз йә.

Мунаридин ташланған тирик қалмас.

Нан түрүлип қалса, суға жүгәр, су түрүлип қалса - гөргә.

Нан яқмиғанниң күни туғиду.

Нәғмисиз шарап - қамчисиз азап.

Нәпси яман тамиғидин илиниду.

Нәрқини билмигән мални алма.

Нәсиһәт - аччиқ, мевиси - татлиқ.

Нәшә чәккән кишиниң түтүн билән қарни тоқ.

Нәшпүтни нәврәңгә бәр, шаптулни - меһманға.

Немә десәң , шуни аңлайсән.

Немә қилғиниңни ойлима, немә қилариңни ойла.

Немә тәрсәң, шуни орарсән.

Номусни йоқатқичә, башни йоқат.

Өз әйивини билгән - мәрт.

Өз көләңгүчиңгә өзәң йетәлмәйсән.

Өзи бир ғерич, сақили икки ғерич.

Өзи йоқниң көзи йоқ.

Өзи йоқниң тохусини ишт йәйду.

Өзи кәлгән худаниң ризаси, издәп кәлгән - худаниң баласи.

Өзи қойған қапқанға өзи чүшүпту.

Өзи үчүн ухлиған киши өзгә үчүн чүш көрмәс.

Өзәңгә дава көрмигәнни, өзгигә рава көрмә.

Өзәңгә пухта бол, хошнаңни оғри тутма.

Өзәңгә халимиғанни кишигә қилма.

Өзәңгә яриған өзгигә ярар.

Өзәңдә бар - илкиңдә бар.

Өзәңдин кәчмигичә, кишини хуш қилип болмас.

Өзәңдин чоңни һөрмәтлә.

Өзәңни бил өзгини қой, зағирәңни йә, өйүңдә той.

Өзәңниң болса йетип йәйсән, кишиниң болса - тетип.

Өзәңниң кимлигини билмәк болсаң, кишиниң қизиға әлчи әвәтип көр.

Өй көйгәндин кейин қудуқ колиғили болмас.

Өй сетивалма, хошна сетивал.

Өйиңдики әһвални хошнаңдин сора.

Өйниң төригә қарима, саһипжамалниң тәригә қара.

Өйниң чоңи болмиса, өшкәңниң ети Абдрахман.

Өйүңдә немә барини хошнаңдин сора.

Өләңгә йөгисә - үй йемәйду, пошкалға йөгисә -

ишт йемәйду.

Өлгәнниң әйивини кочилима.

Өлкәмидин өтүп, ғәлвирдә тохтапту.

Өлүмдин башқиси тамашә.

Өстәң яришиғи тал, қизниң яришиғи хал.

Өтмәс пичақ асқичә, чишләп йегән яхширақ.

Өч болма, муптила боларсән, амрақ болма, жуда боларсән.

Оқ йәтмигән йәргә, қилич шилтимә.

Оқ өтмәс йәргә қилич чапма.

Олтирип ойла, ойлап тур.

Он қетим ойлап бир қетим сөзлә.

Он күлкиниң бир жиғиси бар.

Он тава - терисидин бир тохла териси әла.

Он туғуттин бир чүшүк еғир(артуқ).

Они ола очи билән, тойни тойла тойчи билән.

От билән ойнашқанниң өйи көйәр.

Отунни қанчә салсаң, от шунчә көйиду.

Очи дәрт йәйду, балилири - әт.

Очиғимниң чиши йоқ, һөл-қуруқта иши йоқ.

Ошуқниң һәммиси сақа әмәс, қолға әп кәлгини сақа.

Пайда билән зиян бир туққан.

Пака тағ яйлаққа яримас, қисқа жип - бағлаққа.

Пақриғанниң һәммиси алтун әмәс.

Палға ишәнмә, палсиз жүрмә.

Парихор бейимас, оғри - кайимас.

Пешкәл сөзләп кәлмәс, көзләп келәр.

Пичақ қанчә өткүр болсиму, өз сепини кәсмәс.

Пичақни өзәңгә сал, ағримиса, өзгигә.

Пәнжигаһни билмисәң, наваға нахун чәкмә.

Поққа чалма атсаң, өзәңгә чачрайду.

Пути кичик чаққанни кийәр, пути йоған - тапқанни.

Пүтмигән қәризгә поқ ал.

Путуңниң тоғрилиғиға қарима, йолуңниң тоғрилиғиға қара.

Пухраға бәрмисә әгәр аманлиқ, һакимниң мәнзили - әски саманлиқ.

Пушайман қилған билән орниға кәлмәс.

Пушайман пайда бәрмәс.

Рисқиңни терип йә, мәйдәңни керип йә.

Рәмчиниң рәмигә ишәнгичә, өзәңниң әқил-пәмигә ишән.

Рәңвазниң рәңги кетәр.

Рәңму - рәң болай дәймән,һеч немә йоқ болалмаймән.

Садақәт кәмирин белиңгә бағла, Вәтәнни һәммидин муқәддәс чағла.

Садин лачин чүшмәс, тоңғуздин - қой.

Садин лачин чүшәр.

Сайә көрүк болса, бесип өтмә.

Сақлиқ қорқанчақлиқ әмәс.

Сақлиқта хорлуқ йоқ.

Саманниң салмиғи бар, хәшәкни дәп ғапил қалма.

Сараң болсаң пери ойна, әл-жутиңдин нери ойна.

Сахтипәз сәйлигә чиқса, бостанда булбул сайримас.

Сәвәпсиз иш болмас.

Сәвир қил, сәвир түви сап алтун.

Сәвир тақәт - әрниң көрки (мәртниң иши).

Сәвирлик мәхсәткә йетәр, сәвирсиз айиғидин жүтәр.

Сәйлә қилсаң бағ ара, һәр йениңға бир қара.

Сесиқ гөшни чивин тапар.

Сехи десә болиду соримиса бәргәнни.

Синалмиған қаймақтин синалған қетиқ яхши.

Сир ечилар бир күни.

Сия(қан) билән пүтүлгән хәт - өчмәс.

Сүт-қетиғиң бар болса, саңа тоқлуқ яр болар.

Су кетиду таш қалиду, һосма кетиду қаш қалиду.

Су ташса дөңгә чап.

Судин өтсәң кейин өт, чөкинини көрәрсән.

Сунған тоғач йепишмас.

Очаққа тезәк керәк, хотунға - безәк.

Тавақниң сири кәтсә, сини кәтмәс.

Тағ йөткәлсиму, мүжәз йөткәлмәс.

Тағниң зенити қорам таш, адәмниң зенити үстиваш.

Таз башқа йешил допа.

Таз билән таз тағақ талишипту.

Таз гүл тапса, қисидиған йәр тапалмас.

Таз қизға әр тапмақ тәс, қийдам кәкигә - сап.

Таз таранғичә той тарапту.

Таз чивинни қондурмас, чивин тазни тиндурмас.

Тазға мәнсәп тәгсә, чиллидә ат чапар.

Тақити йоқтин тәләй қачар.

Таллап-таллап, тазға учрапту.

Там яқилисаң там басар.

Тамакиға шәйтан кепил.

Тама-тама көл болар, таммай қалса, чөл болар.

Тамниңму қулиғи бар.

Тамча суда тал көкирәр.

Тапқан билән тоймайсән, үшткән билән өлмәйсән.

Тапқан ешиң һалал болса, кочида йә.

Тапқини намақулдин ашмапту.

Тар йәрдә аш йегичә, кәң йәрдә муш йә.

Тартинған ач қалар.

Ташлап қачидиған қиз бар, елип қачидиған - жуган.

Ташни таш билән яриду.

Таяқ ейиқниму молла қилар.

Тәләйликниң хотуни өләр, тәләйсизниң өйи көйәр.

Тәшнаниң чүшигә дәрия кириду.

Тәлвигә чомақ тутқузма.

Териккәккә - чеқилма.

Териккәклик - күчсизлик.

Тетимай туз демә.

Теши пал-пал, ичи тал-тал.

Тиз пүкүп яшиғандин, тик туруп өлгән яхши.

Тилигәнни тилимәк, мутәһәмни йөлимәк.

Тирик болуп санда йоқ, өлүк болуп - гөрдә.

Төгиниң мәйли болса янтаққа боюн узитар.

Төмүрни қизиғида соқ.

Төмүрни оттин төмүр билән алиду.

Төмүрни төмүр кесиду.

Төмүрчиниң палтиси йоқ.

Төһпә қилғанға, төгә қил.

Төр бешидики билән чиқишқичә, қазан бойидики билән чиқиш.

Төрт момайға боптикән керәк, жиңнә билән жиқипту терәк.

Төшүк мончақ йәрдә қалмас.

Тоңғузниң бир таллап түкини жул.

Тонни йешиға қарап пичмә, бойиға қарап пич.

Топа алсаң дөңдин ал.

Топқа қарап таш атма, сәтән чоканға - қаш.

Топтин чиқма, топтин чиқсаңму көптин чиқма.

Туғар хотунниң қәрәли йоқ.

Түгмидәкни төгидәк қипту.

Түгмәнгә немә қуйсаң, шу чиқиду.

Түзәш үчүн бузуш керәк.

Түки қаянға ятса, шу янға сила.

Турғанни тохтап йә, маңғанни - қоғлап.

Узаққа атсаң, йеқиндин алисән.

Уйқа дегән өлүм.

Улуқ судин үзүп өт, тохтам судин - кечип.

Улуқлуқ тажини кийсәң, әлни унтима.

Униғанниң қешиға барма, лиңшиғанниң - йениға.

Урған билән орниға кәлмәс.

Урғандиму гуна, ур дегәндиму.

Урсаң - ети қатиду, тиллисаң - бети.

Уруғини ал - чөлгә сал.

Уруш -амәтни қачурар, течлиқ - тәләйни ашурар.

Урушниң - тоққузи рәң, бири жәң.

Уруштин кейин батур көпийәр.

Уста һәққини берип қиста.

Ухлаш алдидин әтини ойла.

Уялмиған бахши болур, бешәпқәт - сақчи.

Уяққа тартса ат өлиду, бу яққа тартса һарву суниду.

Уят бар йәрдә, - инсап бар.

Уят өлүмдин еғир.

Үзигә ейтқанниң әйиви йоқ.

Үзүм ақ болсун десәң, ишиңда сақ бол.

Үзүң қиңғир болса, әйнәктин көрмә.

Үзүшни билмисәң суға кирмә.

Үни йоқниң - хуни йоқ.

Үч жил баққанни үч күндә унтупту.

Үч киши билгән сир - сир әмәс.

Чаққан жуганни бөшүк үстидә сина.

Чамғуни жулуп ташлиса орни қалиду.

Чапиғини алимән дәп қарғу қипту.

Чапиниға қаримай адимигә қара, ағзиға қаримай - қәдимигә.

Чачниң узуни улақ, суниң сүзиги булақ.

Чиқимидин қорқмисаң той қилип көр,
Өлүшидин қорқмисаң өшкә беқип көр.

Чиқишмиғичә - беқишмас.

Чиққан қиз - чиғдин ташқири.

Чиқмақ тәс, чүшмәк асан.

Чимәнликкә киргән киши, халиған гүлни қисар.

Чирай көрүп һал сора.

Чирайиға чай қуюп ичәттиңму.

Чирайлиқниң жапаси тола, вапаси аз, сәтниң вапаси тола, жапаси аз.

Чиш колиған билән қосақ тоймас.

Чишиңниң барида гөш йә, көзүңниң барида йәр көр.

Чөлниң бағри ямғурға тәшна.

Чоң болсаң, кичик бол.

Чоң йолни талашма, чиғир йолни талаш.

Чоңқур дәрияниң аққини билинмәс.

Чопан болсаң қешида бол, дехан болсаң - бешида.

Чопанниң айиғи йәтмисә, тайиғи йетәр.

Чәттә ишлә, өйдә йә.

Чүшлүк өмүрүң болса, кечилик озуқ тап.

Чүшлүк уйқа - хушлуқ уйқа, сәһәр уйқа, - зәһәр уйқа.

Чүшни достуңға ейтма, дүшминиңгә ейт.

Шамал чиқмиғичә дәрәқ лиңшимас.

Хам терини әйлисә, ултаң болар, нәпсини жиққан - султан болар.

Хаманда уруқ қалдур, дунияда нәсил.

Ханниң қешида қараң болса, қара кемәң қирда жүрәр.

Хар қилғанни зар қил.

Хата қилмақ бардур, түзәтмәк ардур.

Хаталашсаң, түзитиштин уялма.

Хәлиқ яндурған чирақни пүвдигәнниң сақили көйәр.

Хемиртуручи яхшиниң қизини ал.

Хили хилида, пичақ қинида.

Хойма сәнәм салғум бар, путум қопал, қолум гал.

Хотун алдиң - очаққа отун алдиң.

Хотун алсаң байдин ал, пулуңға пул қошулар.
Йәр алсаң сайдин ал, йериңгә йәр қошулар.

Хотун кишиниң моллиси, байтал атниң йорғиси.

Хотун кишиниң чечи узун әқли қисқа.

Хотун кишиниң һейлиси, қириқ ешәккә жүк.

Хотун киши төт тамниң қули.

Хотунға ишәнмә, қомушқа йөләнмә.

Хотунниң қешиға қариғичә, пиялиниң тешиға қара.

Хошәмәтчи болмай десәң, тамагәр болма.

Хошәмәтчиниң салими қуруқ болмас.

Худа билип пақиға қуйруқ, ешәккә мүңгүз бәрмигән.

Һайван балисини бақсаң, ағзиң май болур.
Адәм балисини бақсаң, ағзиң қан болур.

Һалиға беқип - зикир, депиға беқип - сәнәм.

Һалиңға бекип һал тарт, халтаңға бекип - ун.

Һаң бақма, һаң бақҗанни бөрә йәр.

Һарақхор илпәт - кәлтүрәр күлпәт.

Һарву бурулуштин алдин ғичирлар.

Һарвукәш - аварикәш.

Һарғанни һапаш қил.

Һаят чеғимда тиллима, өлгәндә жиғлима.

Һәжәп кәлди тепилип, илмигимгә сепилип.

Һәйранә һәс қапту, қуйруғи -дәс.

Һәммә қимардин гал қимари яман.

Һәр күлкиниң бир жиғиси бар.

Һәр ким барға батур.

Һәр мәртәм - үч мәртәм.

Һәрикәттә - берикәт

Һәрисигә чидиған, һәсилини йәр.

Һәрқандақ егизлик пәстин башлинар.

Һәсәл алған қачида жуқи қалар.

Һекмәт қеримас, алтун чиримас.

Һелигәрдин тухум алсаң ичидин сериғи чиқмас.

Һошяр болсаң апәт көрмәйсән.

Шавқәтлик ханниң пухраси бол.

Шамдан шам билән әзиз.

Шәр көргән ишттин қорқ.

Явға көксиңни қалқан қил.

Явға чапмиған қиличиңни поққа чап.

Яғач кәссәң, узун кәс, кәсә-кәсә кисқирар.
Төмүр кәссәң қисқа кәс, уруп-уруп узирар.

Яғашчиниң тувиғи йоқ.

Яғмиған ямғурға чәкмән йепинма.

Яйи билән ашна болма, йеңи бай билән - хошна.

Яйлидин туталмиғанни, қуйруғидин туталмайсән.

Яқилар етәк болди, етәкләр - яқа.

Яқиси йоқ чапан болмас, қануни йоқ - султан.

Ялғуз яғач өй болмас, ялғуз жигит - бәг.

Ямақ ямап, ярмақ тап.

Яриңни гүл арисидин издә, арамиңни - әл арисидин.

Ятқан орнуңдин тайинип қопма.

Ятлансаң йениңда мән, ятланмисаң Йәмәндә мән.

Яхшилиқни унутма, яманлиқни көңүлдә тутма.

Ìóíä¸ðèæ¸

Вәтән, хәлиқ, әл - жут ....
Ата-ана, пәрзәнт, аилә,өй, ком-қериндаш, хошна..........
Инақлиқ, өмлүк, бирлик. ....
Адәм: қәдри-қиммити, изәт-абройи, мәртлиги, пәслиги, в.б. хисләтлири.
Әқил-парасәт, билим,һүнәр, даналиқ, устаз вә тәрбийә..
Адаләт, ишәнч, достлуқ, һәқиқәт. ....
Яхши-яман, алдамчилиқ вә һәрхил ижтимаий һадисиләр........................
Түрлүк жисманий әйипләр..
Әдәп - әхлақ вә тәрбийә...
Кәмтарлиқ, тәкәбурлуқ вә махтанчақлиқ..................................
Һошярлиқ, еһтиятлиқ вә бепәрвалиқ..
Уят-номус..
Сәвир - тәқәт, чидам - ғәйрәт вә алдрақсанлиқ.............................
Арзу - үмүт вә ишәнч...
Ихтисат: һесават, пул, сода-сетиқ, бәтхәшлик, в.б. ....
Байлиқ, йоқлуқ, кәмбәғәллик, мусапирлиқ, ғериплиқ, житимлиқ ....
Адаләтсизлик, наинсаплиқ, намәртлик, ачкөзлүк, дүшмәнлик................
Яр, муһәббәт, ашиқлиқ, көңүл, жүрәк, дил, қәлб, һис...
Һаят, өмүр,жан, яшлиқ, қерилиқ....................................
Батурлуқ, әрлик, жасурлуқ, өләмәнлик, қорқанчақлиқ
Қәрз елиш - бериш...
Өй вә явайи һайванлар, қушлар...................................
Йәр, иш-әмгәк, деханчилиқ, бағвәнлик, һорунлуқ.......
Худаға етиқат, урпи-адәт, той, аш-таам, меһмандостлуқ,..
Ӑдәмгәрчилик, һәмкарлиқ ....

Йол, сәпәр вә йолдики йолдаш..................................
Бәхит- тәләй, һошиярлиқ, бәхитсизлик, бала-қаза, дәрт, ғәм..
Кесәл,бемарлиқ, тазилиқ, өлүм...................................
Хадилиқ, наданлиқ, ахмақлиқ, бехиллиқ. ....
Тил, гәп-сөз, ой-пикир...
Течлиқ - аманлиқ вә хәтиржәмлик..............................
Вақит, тәбиәт: жил пәсиллири, һава райи, тағ, су, от в. б..
Қиясий ибариләр, аксиомилар вә парадокслар..........
Езиш - езилиш, дәрт - әләм, қарму - қаршилиқ...........
Һәрхил һаят тәризи, пәнди-нәсиһәт, турмуш-мәйишити.

Составители: À. Èçáàêèåâ, Ñ. Íàäèðèé,
Ø. Øàâàåâ

Уйгурские народные пословицы и поговорки

(На уйгурском языке)

Ðåäàêòîð: À. Òèëèâàëäè Äîêòîð ôèëîëîãè÷åñêèõ íàóê

Èçäàòåëüñòâî "Êàçàêïàðàò"
2003

Òåðèøê¸ ______ áåðèëäè. Í¸øèðèã¸ ______ °îë °îþëäè ______. Îôñåò °¸¹èçè ______. ·¸ðèï ò¾ðè. Òèï ______. Òàéì ______. Ø¸ðòëèê áàñìà òîâè¹è ______. Ø¸ðòëèê áîÿ° ¿¸æèìè ______. ·åñàï°à åëèí¹àí áàñìà âàðè¹è ______. Òèðàæè ______. Áóéðóòìà N_. °ðêèí áà¿à.

²àçà°ñòàí æóì¿óðèéèòè "Êàçàêïàðàò" í¸øðèÿòè.
48______________. Àëìóòà ø¸¿èðè, _